

Opinion 2003

Opinion 2003

En opinionsundersökning från
Styrelsen för psykologiskt försvar

sammanställd av
Göran Stütz

*Utgiven av Styrelsen för psykologiskt försvar
ISSN 1401-2357
Stockholm, 2003
Omslag: Bulls Bild / Karl Grupe*

Innehållsförteckning

Inledning	4
Opinionsläget	8
Inställning till det svenska samhället	8
Inställning till skilda internationella förhållanden	10
Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor	12
Inställning i skilda frågor kring försvaret	15
Aspekter på allmän försvarsvilja i fred	19
Samvariation mellan skilda uppfattningar	21
Bilaga 1 Studiens uppläggnig och genomförande	26
Bilaga 2 Tabeller och figurer	30
Bilaga 3 Summary	131

Inledning

I den här skriften redovisas resultaten i 2003-års opinionsundersökning från Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF). SPF har enligt gällande regleringsbrev bl a uppdraget att genom studier följa svensk opinionsutveckling i frågor rörande säkerhetspolitik och totalförsvaret. Föreliggande studie utgör den senaste i den serie opinionsmätningar som psykologiska försvaret publicerat under ett halvt sekel. Den första studien genomfördes 1952 och återfinns i utredningen om det psykologiska försvaret – *Psykologiskt försvar (SOU 1953:27)*.

Det psykologiska försvarets opinionsundersökningar anses som ett viktigt komplement till bilden av befolkningens syn inom områdena säkerhetspolitik och försvar. Den långa serien mätresultat är utan motstycke och gör det möjligt att studera befolkningens hållning inom de nämnda områdena genom åren. Undersökningarnas förtjänst ligger bl a i de öppet redovisade frågorna och att svaren ger en klar uppfattning om medborgarnas inställning inom berörda områden.

Eftersom opinionsundersökningarna görs normalt en gång varje år är det möjligt att små eller stora opinionsförskjutningar ägt rum mellan mättillfällena. Sådana förändringar kan inte fångas in här men att SPF:s studier ger en bild av mer långsiktiga opinionslägen råder det knappast någon tvekan om.

Liksom i andra sammanhang när det gäller opinionsundersökningar bör man dock vara försiktig med att hänge sig åt alltför långtgående slutsatser och spekulationer om vilka orsaker som kan dölja sig bakom olika opinionsyttringar inklusive opinionsförändringar. Förhållandet att vi lever i en föränderlig värld gör sannolikt stora delar av befolkningen osäkra i sina uppfattningar om och åsikter i många samhällsfrågor inte minst på det säkerhets- och försvarspolitiska området. Frågor kring vårt lands säkerhet och försvar är säkert ingenting gemene man i allmänhet ”går och funderar på” och därmed inte särskilt aktuella för stora delar av befolkningen. Detta medför att de uppfattningar och attityder som avspeglar sig i opinionsstudier som behandlar sådana frågor måste tolkas med eftertanke.

I *Opinion 2003* redovisas den svenska allmänhetens syn på frågor inom följande större områden

- inställning till dagens och framtidens svenska samhälle,
- inställning till skilda internationella förhållanden,
- inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor,
- inställning i skilda frågor kring försvaret,
- befolkningens försvarsvilja som den kommer till uttryck i fred.

Flera av de traditionella och militärt orienterade frågorna som ingått i många äldre studier har ersatts av andra mer säkerhetspolitiskt färgade och mer aktuella frågeställningar. Då ett flertal frågor i undersökningen är helt eller tämligen nya bör det således understrykas, att de svarsmönster som erhållits inte alltid går att relatera till tidigare SPF-studier.

Insamling och bearbetning av data för denna studie har utförts av SCB, Statistiska centralbyrån. Till totalt 1 994 personer i åldrarna 18–74 sändes enkätformulär med post. Dessa personer utgör ett representativt urval av Sveriges befolkning i åldersintervallet och representerar inalles drygt 6.2 miljoner människor. För frågornas formulering, tabellsammanställning och presentation svarar SPF.

Datainsamlingen omfattar perioden 15 september till 29 oktober 2003. Det finns anledning att påpeka att ordalydelser i resultatredovisningen, som t ex ”hösten 2003”, ”i höst”, ”i år”, ”jämfört med förra året”, ”förra hösten”, inte avser longitudinella data, dvs data som upprepat insamlats över en längre period, utan avser det förhållande som observerats vid ett begränsat tidsintervall.

När fältarbetet avslutades hade svar inkommit från 1 155 personer eller 58%. Bortfallet är således betydande, 42% (se bilaga 1).

De tillfrågade har indelats i olika befolkningsgrupper. Bakgrundsdata redovisas i bilaga 1. Som framgår är vissa undergrupper små; relativtalen bör i dessa fall naturligtvis tolkas restriktivt. I bilagan framgår även storlekar på procentandelskillnader som måste erhållas för att observerade skillnader skall bedömas som verkliga och inte som orsakade av slumpen om jämförelser görs mellan undersökningar eller mellan befolkningsgrupper i den här studien.

När det gäller jämförelser mellan studier olika år måste följande beaktas. Fram till och med 1991 baserades SPFs opinionsundersökningar på besöksintervjuer. Mellan 1992 och 2002 ligger telefonintervjuer till grund för studierna. *I år är det svaren i postenkäter som utgör grunddata.* Forskningslitteraturen på området är mycket omfattande och visar att datainsamlingstekniken på olika sätt kan påverka inte bara svarsfrekvensen utan framför allt benägenheten att avge vissa svar. I allmänhet är dock skillnaderna små mellan datainsamlingsmetoder. Men ett varningens finger bör ändå höjas. Huruvida opinionslägen 2003 som förändrats jämfört med 2002 skall ses som följer av datainsamlingen eller som reella kan alltså enbart kommande studier utvisa.

Samtliga tabeller och figurer har sammanförts till en tabellbilaga, bilaga 2. Där kan aktuella svarsfördelningar studeras och jämförelser göras med äldre undersökningar. Hur frågorna formulerats och om frågor och svarsalternativ ändrats över tid framgår vid respektive tabell i tabellbilagan. Inom parentes efter frågan anges vilket eller vilka år som en viss frågeformulering är aktuell.

Huvudsakligen redovisas svarsfördelningar erhållna under 1990-talet och framåt. För mer fullständiga äldre tidsserier hänvisas till SPFs skrifter avseende 1989- och 1990-års opinionsstudier eller till de senaste årens (*Opinion 2000* och *Opinion 2002*). Flera opinionsstudier – och andra studier från SPF – kan hämtas i pdf-format på myndighetens hemsida med adressen www.psydef.se.

Den information kring studien och några av resultaten som tillställdes svenska nyhetsmedier framgår i bilaga 3. Mediematerialet har översatts till engelska.

Några händelser som kan tänkas ha påverkat opinionen

Det är huvudsakligen genom nyhetsmedierna som medborgarna får sina kunskaper om säkerhetspolitiken och försvaret och om vad som sker i Sverige och i omvärlden. Hur relationen medieinnehåll-mediekonsumtion ser ut är generellt svårt att studera; än svårare att studera är medieinnehålls effekt på konsumenternas/medborgarnas åsikter och attityder, och, i förlängningen, på opinionsläget i ett samhälle. Att nyhetsmedierna, som genom sitt innehåll bestämmer vilka punkter på "agendan" som skall behandlas, påverkar medborgarnas attityder och förhållningssätt torde vara oomtvistat. Det aktuella opinionsläget i frågor som gäller säkerhetspolitik, försvar och synen på omvärld och vårt eget land torde sannolikt ha påverkats av händelser och skeenden som beskrivs och kommenteras i nyhetsmedierna. Några av dessa skall relateras här.

USAs och allierades attack på Irak och president Saddam Hussein inleddes den 20 mars 2003 klockan 05.34 lokal tid. Skeendet kunde sedan världen över under flera veckor följas i realtid via televisionens direktsändningar och bl a genom rapporteringen från sk *embedded journalists*. Nyhetsrapportering och propaganda gick många gånger hand i hand.

Den väpnade attacken hade föregåtts av stora demonstrationer mot ett krig såväl i vårt land som på andra håll i världen varvid bl a motiven för kriget starkt ifrågasattes. I vårt land tyckte många att den svenska regeringens hållning i konflikten var oklar, undfallande och passiv men de flesta tyckte att regeringen skötte sig bra. Opinionsstudier, bl a SPFs och Krisberedskapsmyndighetens studier, publicerades i medierna. Europa, Europeiska unionen och försvarsalliansen Nato visade tecken på splittring i hur man skulle förhålla sig till en väpnad konflikt med Irak.

Kriget var snart vunnet och förklarades som officiellt avslutat den 1 maj 2003. Men om själva kriget gick lättare än väntat är det desto osäkrare vad det åstadkommit. Det hela har över tid utvecklades till en ockupation av Irak där anarki råder och ett upptrappat våld, terrorattacker, bombdåd hör till dagen. Nyhetsrapporteringen kring Irak är sedan lång tid daglig och omfattande i svenska medier.

Oron i Mellanöstern med bl a upprepade självmordsattentat eskalerar och får också en stor uppmärksamhet i medierna. Allmän osäkerhet kring rysk ekonomi och politik och vad detta kan innebära i en nära framtid, inte minst i vårt närområde, kvarstår sedan tidigare.

Sveriges roll i Europeiska unionen, EUs institutioner och samarbetsområden, grundlag etc är andra frågor på den politiska agendan som får stort utrymme i medierna. Detta tillsammans med rapportering och diskussioner kring Sveriges bidrag till och roll i ett framtida militärt försvar inom EU, EUs försvarsåtaganden och civila krishantering kan påverka inställningen i frågor som gäller vårt lands säkerhetspolitik och försvar och vårt förhållande till EU och Europa. Den svenska militära alliansfriheten och förhållandet till Nato är frågor som idag för många blivit mer komplicerade än tidigare.

Händelser i Sverige som inträffade innan denna undersökning och medan

datainsamlingen pågick och som väckte mycket starka känslor kan också ha påverkat inställningen till dagens samhälle och det framtida Sverige. Det tragiska mordet på utrikesminister Anna Lindh skakade om Sverige och ledde till en rad ännu pågående debatter på ett flertal samhällsområden. Även ett flertal andra chockartade händelser väckte uppmärksamhet och bidrog till debatten.

Folkomröstningen om ett svenskt medlemskap i den europeiska valutaunionen EMU är en annan händelse. Nej-sidan fick majoritet – vilket tolkats som ”folkets revolt mot eliten”. Vad resultatet leder till för svensk del är för tidigt att säga om men självklart kan valutgången färga synen på dagens samhälle och, kanske främst, framtiden.

Parallellt med dessa händelser förs sedan lång tid i medierna och annorstädes en debatt om upplevda brister inom klassiska områden som skola, vård och omsorg. Det ökande våldet i samhället och nedskärningarna inom främst psykvården är andra områden som debatteras. Kampen mot ohälsan i samhället, integrationen av flyktingar och invandrare samt åtgärder för ungdomar som står utanför arbetsmarknaden anges som prioriterade områden. Tecken på korruption och girighet, såväl inom det privata näringslivet som inom staten, får stor plats i nyhetsrapporteringen.

Svenskarnas bild av sig själva och av det svenska samhället får ideliga törnar inom ett flertal områden. Det tidigare så allomfattande sociala skydds nätet verkar bli grovmaskigare och revorna allt synligare. Genom det ökade nyhetsflödet kan man lätt få intrycket att vi idag lever i ett samhälle som på många fält vacklar. För några är utvecklingen väntad medan den för andra innebär ny- och omorienteringar.

Det moderna samhällets sårbarhet har också visat sig. Omfattande elavbrott, så väl i Sverige som utomlands, har inträffat. Vi påminns ständigt om samhällets it-beroende med brottslighet, virusattacker, skräppost, ”kidnappning” av olika slag.

Något krigshot är idag inte riktat mot Sverige. Men vi lever inte i en fredlig eller harmonisk värld. En rad förhållanden, processer och händelser som fick stort utrymme i svenska nyhetsmedier kan på olika sätt ha påverkat inställningen i en rad aspekter som efterfrågats i denna studie. Att händelser i omvärlden påverkar opinionen visar bl a SPFs undersökning från 2001 där terrordåden den 11 september, om än till synes kortvarigt, försköt opinionslägen på vissa frågor jämfört med tidigare och senare studier.

Avslutning

Det är med glädje SPF noterat det påtagliga intresse som finns för myndighetens opinionsundersökningar. Inför årets studie tillskrevs ett flertal myndigheter om intresset att medverka och flera av dessa har på olika sätt bidragit till studien. Främst skall ett stort tack riktas till företrädare för Forsvarsdepartementet och Pliktverket samt enskilda forskare vid Forsvarshögskolan i Stockholm och Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen, som lämnat bidrag till frågor och gett värdefulla synpunkter i övrigt på de ställda frågorna.

Opinionsläget

Inställning till det svenska samhället

(tabellerna 1–9)

I stort sett alla (95%) tycker att Sverige är ett bra **land att leva i**. Det aktuella opinionsläget skiljer sig i stort inte från de som observerats tidigare men jämfört med de senaste åren har en påtaglig förskjutning ägt rum från svaret ”mycket bra” till svaret ”ganska bra”. Att den uppfattningen nu är mer utbredd än den först nämnda noterades senast i undersökningarna 1995 och 1996. Huruvida förändringarna i befolkningen är reell eller följd av olika datainsamlingstekniker får kommande studier utvisa.

Uppfattningen att Sverige är ett ”mycket bra” land att leva i är mer utbredd bland kvinnor än män, mer utbredd bland högre än bland lägre utbildade, mer utbredd bland hemmahörande annanstans än i storstäderna eller i de minsta orterna/på landsbygden än bland boende annanstans och är mest utbredd bland folkpartiets och socialdemokraternas sympatisörer och i minst utsträckning bland moderaternas. Uppfattningen verkar dock inte relaterad vare sig till ålder eller partisympati på ett entydigt sätt (tabellerna 2 och 3).

Förra året trodde en fjärdedel (och i studierna 2000 och 2001, 20%) att det blir bättre att **leva i Sverige i framtiden**, något fler, 29%, hyste den motsatta åsikten medan flertalet inte trodde på några större förändringar. Även i denna fråga sker nu en kraftig förskjutning åt det negativa eller pessimistiska hållet eftersom i höst ”bara” 13% ser optimistiskt på framtiden medan 46% är pessimistiska. Den sistnämnda gruppen är nu lika stor som i undersökningarna 1989, 1990 och 1995. Om detta är en reell förändring eller en följd av skilda datainsamlingstekniker får framtida studier ge besked om.

Det är främst bland kvinnor (vilket verkar vara det vanliga, tabell 7), bland personer i åldern 40–70, bland medel- och högutbildade, bland storstadsbor samt bland sympatisörer till kristdemokraterna, moderaterna, centern och vänsterpartiet som man finner den pessimistiskt färgade framtidssynen.

Totalt omkring en tredjedel, kvinnor något oftare än män, upplevde enligt förra årets studie något internationellt eller nationellt som påtagligt **hotade Sverige**. ”Terror, terrorism, våld mot oskyldiga” var det hot som nämndes oftast. Andra hot var ”globala miljöhot/miljöförstöring”, ”invandring” samt hot på temat ”pågående militära konflikter, upprustning etc”. Miljö-/energihot hör till de hot som nämnts mest frekvent genom åren (se *tex Opinion 2002*).

I årets studie har frågan om hot omformulerats vilket medför att direkta jämförelser med föregående år ter sig vanskliga. Nu gäller det något som man upplever ”...påtagligt hotar Sverige som nation eller dess befolkning”.

Hälften av de svarande upplever inget hot av den kalibern, 19% upplever ett och 18% anger två eller fler hot av detta slag. Generaliseras detta till befolkningen skulle det innebära att ca 2.3 miljoner i Sverige i åldern 18–74 upplever hot mot

Sverige eller dess befolkning. Det är främst kvinnor som upplever hot (notera dock den höga andelen bland dessa som inte vet) samt personer i åldern 25–39, högutbildade, storstadsbor och sympatisörer till kristdemokraterna, moderaterna och miljöpartiet.

Bland de många förstahandshot som nämns – som dock knappast motsvarar det slags hot som efterfrågas – finns ”terrorism” (30% bland dem som upplever ett eller flera hot anger detta, främst kvinnor och personer i åldern 71–74) och ”invandring” (10%, främst män och personer i åldersgruppen 18–24). Andra hot är ”rasism” (6%), risken att ”vår nationella identitet försvinner genom medlemskapet i Europeiska unionen”, ”internationell brottslighet” och aspekter på en hotad välfärd (i samtliga fall 5%). Tre procent bland dem som upplever hot nämner aspekter på militära konflikter etc.

Vad gäller hotbilder och upplevelse av hot kan referenser göras till Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier (FSI) som behandlar detta i sina longitudinella studier. Man finner bl a en tendens till ökad styrka i hotbilderna rent allmänt år 2003 jämfört med året innan. Terrorism och kemisk/biologisk krigföring är de starkaste hotbilderna under 2003. Miljöförstöring, AIDS och slöseri med jordens tillgångar kommer därefter i rangordning. Andelen som upplevde terrorism som ett starkt hot steg från 31 till 54% från före till efter den 11 september 2001. Den nivån har bibehållits under 2002 och 2003. Skillnader i oro noteras mellan befolkningsgrupper där bl a kvinnor upplever större oro än män (*FSI, 2003.09.17, v38hot*).

Sist i detta avsnitt skall beskrivas befolkningens **intresse för olika samhällsfrågor**. Nio aktuella områden angavs och av dessa är intresset för Sveriges försvar och för samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar av intresse här medan de övriga sju får betraktas som relief åt dessa.

Av de nio samhällsfrågorna sist i *tabell 9* är intresset genomsnittligt sett störst såväl bland kvinnor som män för frågor kring hälsa och sjukvård och därefter för frågor vad avser skola och utbildning. Försvaret är, jämfört med de övriga av minst intresse. Frågor kring samhällets krisberedskap och EU-samarbetet verkar inte heller vara speciellt stort.

Intresset för Sveriges försvar tenderar vara mest utbrett bland män, bland äldre, bland lågutbildade, bland boende i mindre orter eller på landsbygden och bland sympatisörer till centern och moderaterna. När det gäller samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar eller störningar är intresset för detta inte relaterat entydigt till bakgrundsvariablerna. Intresserade är främst personer 40 år och äldre; andelen ointresserade är jämförelsevis hög i gruppen 18–24 år och bland sympatisörer till miljöpartiet.

Inställning till skilda internationella förhållanden

(tabellerna 10–22)

Helt klart påverkade terrordåden mot USA den 11 september opinionsläget i några frågor i 2001-års studie. Den till synes starkaste påverkan rörde frågan om upplevd oro. I mätningarna före attackerna uppgav 41% och efter attackerna 66% att de kände stor **oro för den politiska situationen i världen** (*Opinion 2001*). Sedan dess har läget återgått till det mer normala då andelen oroade är 47% i årets studie. Oroade är oftare kvinnor än män vilket är ett resultat som observerats i flertalet studier (*tabell 12*). Oroade återfinns enligt höstens studie oftare i storstäder och bland sympatisörer med kristdemokraterna och miljöpartiet.

Även när det gäller upplevda **risker för storkrig i Europa** påverkades opinionen av septemberdåden i USA men inte alls lika kraftigt som i orosfrågan ovan. Omkring 1/3 av de tillfrågade upplevde vid tiden för dessa riskerna som stora men den andelen minskade påtagligt i förra årets studie och ligger nu på 18%. Andelen som inte upplever några risker för krig i stora delar av Europa eller som gör det men endast i ringa utsträckning uppgår i höst till 32% att jämföras med de närmast föregående årens ca 20%. Vi noterar alltså jämfört med förra årets studie en förändring i opinionen åt det optimistiska hållet. Läget i höst kan liknas vid det som rådde 1991. Uppfattningen att riskerna är stora omfattas främst av kvinnor, av lågutbildade och av sympatisörer till kristdemokraterna. Att riskerna upplevs som större bland kvinnor än bland män är det normala i SPFs mätningar men i övrigt är inte riskbedömningen entydigt relaterad till bakgrundsvariablerna (*tabell 15*).

I höst gör 14% en pessimistisk bedömning beträffande **det framtida militära läget i vår geografiska närhet** och tror att detta blir mer hotfullt medan 9% gör den motsatta bedömningen. Andelen i befolkningen som inte förväntar sig förändringar i detta avseende, 69%, minskar något jämfört med de två senaste årens studier men i stort är opinionsläget stabilt i frågan. I höst skiljer sig inte könen i andelen som tror att läget blir mer hotfullt men det normala är att kvinnorna gör en mer pessimistisk bedömning än männen (*tabell 18*).

Hälften av befolkningen – 51% – tror att Sverige kan räkna med en **snabb och betydande hjälp utifrån** om vi angrips militärt av en främmande makt. Men den uppfattningen – speciellt åsikten ”ja, helt säkert” – är betydligt mer spridd i samtliga studier sedan frågan ställdes första gången 1996. Osäkerheten – ”kanske kanske inte” – ökar påtagligt till 28% från föregående årens 17%. Vi finner alltså en förändring i opinionen åt det tveksamma hållet. Kommande studier får utvisa huruvida förändringen är reell eller inte.

Att Sverige ”helt säkert” kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp från andra länder tror framför allt män, personer i åldern 25–29, hemmahörande i större orter samt sympatisörer till moderaterna. Att männen oftare än kvinnorna gör denna bedömning är ett normalt resultat. När det gäller den tveksamma eller pessimistiska uppfattningen skiljer sig däremot inte könen på ett entydigt sätt (*tabell 21*).

I årets undersökning har efterfrågats hur man tror att **olika situationer eller förhållanden påverkar Sveriges säkerhet**. Den frågan har inte ingått i tidigare opinionsstudier från SPF. Som framgår av *tabellen 22* skall elva skilda situationer eller förhållanden bedömas. Uppenbarligen har uppgiften vållat många huvudbry. Andelen som saknar uppfattning är störst vad gäller aspekten ett ökat samarbete mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter, 36%, och lägst för Sveriges medlemskap i EU, 16%. Andelen som saknar uppfattning är genomgående högre, ofta betydligt högre, bland kvinnorna. Här skönjes en informationsuppgift. Jämförelser kompliceras naturligtvis av den betydande andelen som inte kan svara. Av den anledningen återges sist i tabellen svaren bland dem med en åsikt om respektive förhållande eller situation. Den generella bilden blir densamma om samtliga ingår eller bara dem med uppfattning.

Av de elva aspekterna anser man i störst utsträckning att EU-medlemskapet (43% bland samtliga och 51% bland dem med åsikt om detta), EUs utvidgning i Centraleuropa (39 respektive 47%), ett ökat samarbete mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter (37 och 56%) och Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen (33 respektive 47%) bidrar positivt till vårt lands säkerhet.

Jämförelsevis många, 50% bland samtliga och 66% bland dem med uppfattning om aspekten, anger samhällets it-beroende som ett förhållande som påverkar Sveriges säkerhet negativt. USAs krig mot terrorismen (45% respektive 56%) och utvecklingen i Irak (36 och 49%) är andra för Sveriges säkerhet negativa faktorer.

Den monetära europeiska unionen anses av många inte påverka vår säkerhet (datainsamlingen startade dagen efter folkomröstningen om EMU). Många anser att konflikten mellan Israel och Palestina inte påverkar säkerheten; detsamma kan sägas om användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd.

Lyser nyhetsmediernas intresse för olika frågor igenom här som sedan speglas i befolkningen? Medierna har sedan länge ägnat stort utrymme åt såväl EU och Nato som åt utvidgningen av dessa och vilka följder detta kan få för Sveriges säkerhetspolitiska läge. Vår militära alliansfrihet och vårt förhållande till Nato och EU är sedan länge frågor på agendan. Samma kan sägas om USAs krig mot terrorismen och it-beroendet i samhället. Vad gäller uppfattningen om Mellanösternkonflikten och utvecklingen i Irak spelar sannolikt avståndsfaktorn in i bedömningarna.

Vi skall närmare se på några av de elva aspekterna och börjar med den svenska militära alliansfriheten. En femtedel i befolkningen, 20%, och 28% bland dem med uppfattning i frågan (ca 1.3 miljoner i åldern 18–74 år) anser att alliansfriheten bidrar positivt till säkerheten, 18 respektive 25% tycker att den bidrar negativt och minskar säkerheten medan 33% totalt sett och 46% bland dem med åsikt tycker att alliansfriheten inte påverkar vårt lands säkerhet.

Ser vi till befolkningen som helhet gör främst yngre, högutbildade och sympatisörer till miljöpartiet och vänsterpartiet bedömningen att alliansfriheten bidrar positivt till säkerheten. Män anser betydligt oftare än kvinnor, kortare utbildade något oftare än de med längre utbildning, boende i de minsta orterna eller på

landsbygden oftare än hemmahörande annanstans, sympatisörer till moderaterna oftare än personer med annan politisk preferens, att alliansfriheten inte påverkar vår säkerhet. Det skall åter noteras att 28% (42% bland kvinnorna!) saknar uppfattning i eller vill inte svara på denna fråga.

Att ett ökat samarbete mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter medför en ökad säkerhet anser främst män, medel- och högre utbildade och sympatisörer till moderaterna. Beträffande medlemskapet i EU är det framför allt män, medel- och högutbildade, storstadsbor och anhängare till folkpartiet och moderaterna som bedömer att detta ökar säkerheten; jämförelsevis många i åldern 18–24, boende i mindre orter eller på landsbygden, sympatisörer till centern, miljöpartiet och vänsterpartiet gör den motsatta bedömningen.

När det gäller synen på Natos utvidgning till Baltikum är det åter främst männen, de högre utbildade och sympatisörerna till folkpartiet och moderaterna som anser att denna bidrar positivt till vår säkerhet.

Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor

(tabellerna 23–36)

I detta avsnitt skall redogöras för befolkningens inställning i en rad frågor med säkerhetspolitisk anknytning. Några av frågorna har tidigare ingått i SPFs opinionsstudier men flera är nya. I vissa fall kommer intressanta jämförelser att kunna göras med såväl finska som norska studier.

När det gäller inställningen till **FNs fredsframtvängande insatser** anser 67% att det är ”rätt” att FN tillåter militärt våld för att på så sätt säkra freden på olika håll i världen men 16% tycker att detta är ”fel”. Åsiktsläget i höst skiljer sig från lägena 2000–2002 på så sätt att gruppen avståndstagare eller negativa har minskat medan gruppen osäkra ökat. Andelen positiva till FN-insatser av det här slaget var högre på 1990-talet (i genomsnitt 75% för perioden 1993 till 1999) men andelen negativa är ungefär lika stor nu som då (18% i genomsnitt åren 1993–1999). Kanske är det frågans flera gånger ändrade formulering som orsakar skillnader i svar vid jämförelser mellan år. En jämförelsevis hög andel positiva till FN:s insatser noteras i höst bland sympatisörer till folkpartiet och moderaterna medan många negativa hittas bland kristdemokraternas och vänsterns anhängare.

En klar majoritet, 67%, anser att det är ett ”riktigt beslut” av Sverige att **på begäran av FN skicka militära förband utomlands** även om dessa kan dras in i direkta krigshandlingar där de kan såras eller dödas, 17% tycker att ett sådant beslutet är ”felaktigt” medan 16% saknar uppfattning. Opinionsläget i höstens studie skiljer sig från de två föregående årens genom att andelen avståndstagare minskat medan andelen som saknar uppfattning ökat. Den sistnämnda förändringen kan möjligen indikera en ökad osäkerhet orsakad av en ”hårdare” frågeformulering.

Jämförelsevis många män, personer i åldern 30–39, högre utbildade, storstads-

bor och sympatisörer till folkpartiet och moderaterna anser beslutet ”riktigt” medan, förutom kvinnor och lägre utbildade, sympatisörer till centern, vänstern och miljöpartiet håller det för ”felaktigt”.

En annan fråga rörande internationella fredsinsatser är **huruvida Sverige skall delta i humanitära interventioner** eller inte. Den frågan har inte funnits med i tidigare SPF-studier. En stor majoritet, 78%, anser att Sverige skall delta i sådana ingripanden, 10% är av motsatt åsikt och 12% saknar uppfattning (*tabell 27*). Bland de ca 4.9 miljoner i befolkningen i åldern 18–74 som är för svenskt deltagande anser 86% att FNs säkerhetsråd måste ha sanktionerat insatsen annars skall vi inte delta. För ett svenskt deltagande med mandat från FN är främst män, högre utbildade, storstadsbor, sympatisörer med kristdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet. Bland folkpartister och moderater finns en jämförelsevis stor andel som kan tänka sig en svensk medverkan utan stöd från FN.

Här kan refereras till studier som Planeringskommissionen för försvarsinformation (PFI) årligen genomför i Finland. Tyvärr kan jämförelser inte göras med 2003-års studie då resultatet av denna publiceras först på nyåret 2004. PFIs studier baseras på besöksintervjuer och populationen utgörs av personer i åldern 15 till 74 år ur vilken ett representativt urval dras.

När det gäller deltagandet i fredsbevarande uppgifter utomlands anser 52% att Finland bör delta endast i fredsbevarande uppgifter som ”leds av FN”, 39% anser att Finland bör också delta i fredsbevarande insatser som ”leds av EU eller Nato”, 4% anser att Finland inte alls skall medverka medan 4% saknar uppfattning (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2002*).

I Norge genomför Folk og Forsvar årliga *meningsmålingar*. I undersökningen i oktober 2003 anser 48% att det är ”mycket viktigt” med ett säkerhetspolitiskt samarbete i Europa medan 37% bedömer ett sådant som ”ganska viktigt”. En klar majoritet anser att Norge bör medverka i detta samarbete medan 16% tycker att Norge skall stå utanför (*www.folkogforsvar.no*).

En fråga som ingått i flera SPF-studier gäller ett **eventuellt medlemskap i försvarsalliansen Nato**. Majoriteten eller 59% önskar att vi håller fast vid den militära alliansfriheten och alltså står utanför medan 22% (i höstens studie främst män, personer i åldern 25–29, medel- och högutbildade, boende i storstäder, sympatisörer till moderaterna och folkpartiet) hellre ser att Sverige söker fullt medlemskap i militäralliansen. Åsiktsläget i denna fråga måste bedömas som stabilt där dock andelen som saknar uppfattning ökat. Att osäkerheten ökar på Natomotståndarnas ”bekostnad” visas också i andras studier. Att Natoförespråkarna främst är män, högre utbildade, boende i de största städerna/orterna, sympatisörer till folkpartiet och moderaterna är vanliga resultat i SPFs studier i denna fråga (*tabell 30*).

Även i Finland har alliansfriheten ett starkt stöd. I den tidigare refererade studien från hösten 2002 önskar 70% att Finland förblir militärt alliansfritt, 22% tycker att man skall alliera sig medan 8% saknar uppfattning (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2002*).

Norska Folk og Forsvar finner i sin studie i oktober 2003 att 62% anser att medlemskapet i Nato bidrar till att trygga Norge, 6% tror att medlemskapet ökar risken för angrepp, 20% att detta inte påverkar säkerheten medan 12% saknar uppfattning (*www.folkogforsvar.no*).

Antag att våra grannländer **Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar i Nato** – bör Sverige i *en sådan situation* söka medlemskap i alliansen? Andelen som anser att Sverige bör söka medlemskap ökar jämfört med den föregående frågan med tre procentenheter till 25% men 50% tycker att Sverige i en sådan situation skall stå utanför Nato medan 26% saknar uppfattning (*tabell 31*). Hur uppfattningarna i de två Nato-frågorna samvarierar framgår i *tabell 68*.

Om de svarande indelas efter sin politiska preferens hur blir bilden då? Nästan 2/3 av centersympatisörerna, omkring tre fjärdedelar av miljö- och vänsterpartiets anhängare vill att Sverige även i den tänkta situationen inte söker medlemskap i Nato (notera små grupper); 29% av sympatisörerna till socialdemokraterna saknar uppfattning i frågan.

Hur ställer man sig till motsvarande situation i Finland? Relativt sett fler än i Sverige, 68% hösten 2002 och 71% hösten 2001, anser att Finland inte bör ansöka om medlemskap medan 24% både 2001 och 2002 är för en ansökan (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2002*).

En annan säkerhetspolitiskt fråga i undersökningen gäller ett eventuellt **svenskt militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder** (*tabell 32*). Den frågan har inte heller tidigare ingått i SPFs studier. Tre situationer beskrivs, två av dem gäller Natomedlemskap utan respektive med Natotrupper eller -baser i Sverige i fredstid och en gäller en försvarsallians inom Europeiska unionen. Av dessa tre tänkta situationer föredrar flertalet, 37%, den sistnämnda medan 22% kan tänka sig Natomedlemskap men bara under förutsättningen att trupper eller baser från Nato inte finns i Sverige under fredstid. Elva procent, företrädesvis män, högre utbildade, storstadsbor, sympatisörer till folkpartiet och moderaterna, kan tänka sig att Natosamarbetet innebär trupp och/eller baser från Nato i Sverige också under fredstid.

PFI ställer en liknande fråga i sina undersökningar. Om Finland ”beslutar sig för att alliera sig militärt eller att eftersträva ett närmare militärt samarbete med främmande makter än för närvarande” föredrar 44% Natomedlemskap på så sätt att Finland inte under fredstid har trupper från andra Natoländer eller Natobaser, 6% är i den beskrivna situationen också för Natomedlemskap och kan tänka sig Natotrupper och/eller Natobaser i Finland redan under fredstid, 17% anser att det bästa alternativet är att EU utvecklas så att ”unionen utöver sina nuvarande uppgifter också blir en militärallians”; 20% förespråkar en militär allians med Sverige medan 13% saknar uppfattning i frågan (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2002*).

En aktuell fråga på den säkerhetspolitiska agendan är de eventuella försvarsåtgärderna som slås fast mellan medlemmarna inom Europeiska unionen. Hur ställer sig t ex befolkningen till ett framtida fördjupat utrikes- och säkerhetspolitiskt

samarbete mellan medlemsstaterna **inom EU i riktning mot ett gemensamt försvar?** I studierna 1998–2000 ser ca 45% i huvudsak positivt på att Sverige arbetar för ett sådant mål medan ca 40% är emot detta.

Frågan i studierna 2001 och 2002 gäller huruvida man är för eller emot att Sverige ingår i ett gemensamt militärt försvar inom EU – andelen för är då ca 55% och andelen emot ca 30%. I höstens studie tillkommer svaret ”tveksam, osäker” varför jämförelser med tidigare studier försvaras. Dryga tredjedelen, 39%, är för att Sverige ingår i ett gemensamt militärt försvar inom EU, 27% är tveksamma medan 27% huvudsakligen eller helt är emot ett medlemskap.

För ett medlemskap i ett militärt EU-försvar är oftare män än kvinnor (vilket är det vanliga, *tabell 35*), medel- eller högre utbildade (finns dock många avståndstagare bland de sistnämnda), boende annanstans än i de mindre orterna eller på landsbygden, sympatisörer till folkpartiet och moderaterna. Personer i den nedre och översta åldersgruppen förespråkar ett svenskt medlemskap i mindre utsträckning vid jämförelse med personer i andra åldrar och skillnaderna är främst beroende på att många saknar uppfattning respektive är tveksamma eller osäkra.

Den europeiska unionen har skapat en militär och civil krishanteringskapacitet som gör det möjligt att från en styrkepool omfattande 60 000 soldater sända trupper för insatser i andra länder, t ex i Afrika. Hur ställer sig befolkningen till att **EU genomför militära insatser utanför Europa?** Den frågan har inte ställts i tidigare SPF-studier (*tabell 36*).

Lika många, en dryg tredjedel, är i huvudsak positiva till sådana insatser som negativa medan resten saknar uppfattning. Män är oftare än kvinnor positiva till denna EU-kapacitet (kanske mest beroende på att drygt en tredjedel bland kvinnorna saknar uppfattning i frågan). Positiva hittas oftare bland yngre än bland äldre (där strax under tredjedelen i de bägge övre åldersgrupperna saknar uppfattning), bland högre utbildade, bland storstadsbor samt bland sympatisörer till folkpartiet och moderaterna. Hälften av anhängarna till kristdemokraterna och miljöpartiet och över hälften av sympatisörerna till vänstern är negativa.

Även i denna frågan kan jämförelser göras med uppfattningarna i Finland. I studien hösten 2002 är 47% (främst män, 53%) positiva till att EU åtar sig också militära uppgifter, 47% är mot detta medan 6% saknar uppfattning. I PFI-studierna våren och hösten 2001 var andelen positiva något högre (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2002*).

Inställning i skilda frågor kring försvaret

(*tabellerna 37–48*)

Att Sverige ”absolut” bör **ha ett militärt försvar** anser i årets studie 57% vilket är betydligt färre än i de senaste årens studier (67% i medeltal för åren 1997–2002). Två procent i befolkningen i åldern 18 till 74 tar avstånd från det militära försvaret och den gruppen är nu lika stor som under de senaste åren. Vi finner att opinions-

läget förskjuts på så sätt att de klart positiva till försvaret minskar medan andelen tveksamma ökar. Om vi här ser början till en reell förskjutning i åsiktsläget i denna fråga får kommande studier utvisa.

Den klara uppfattningen att vi ”absolut bör ha” ett militärt försvar är mer företrädd av män än av kvinnor, av personer i åldrarna 18–24 och 40–49, av medelutbildade, av hemmahörande i de minsta orterna eller på landsbygden samt av sympatisörer till centern och moderaterna. Många högre utbildade och en stor grupp bland anhängarna till miljöpartiet och vänsterpartiet är tveksamma eller tar klart avstånd det militära försvaret. Uppfattningen är i övrigt inte entydigt relaterad till bakgrundsvariablerna (*tabell 39*).

I Folk og Forsvars studie 2003 anser 88% att Norge bör ha ett militärt försvar, 6% är osäkra på detta medan 4% tycker att Norge inte behöver något militärt försvar. Sedan början av 1990-talet ligger andelen för försvaret normalt strax under 90% (*www.folkogforsvar.no*).

I SPFs studier 2000–2002 är det fler i befolkningen som önskar att **vårt militära försvar bygger på plikt** (ca 50%) än som föredrar ett yrkesförsvar (40%). I årets studie har denna frågeställning utökats till att också omfatta alternativet frivilligt åtagande. Därmed försvåras jämförelser med föregående år. Vi ser att flertalet, 45%, önskar det system vi har idag, en femtedel föredrar ett yrkesförsvar medan ungefär lika många kan tänka sig ett militärt försvar baserat på frivillighetens grund. Det är fler män än kvinnor (många kvinnor saknar uppfattning i frågan), fler i åldern 25–29 än i övriga åldersgrupper, fler bland sympatisörerna till folkpartiet och moderaterna än bland övriga sympatigrupper som förespråkar ett yrkesförsvar. Män, personer 50 år och äldre, lägre utbildade, hemmahörande annanstans än i storstäder och andra större orter samt sympatisörer till centern och kristdemokraterna föredrar oftare än andra grupper det system vi har nu. Kvinnor, personer i åldern upp till 49, högre utbildade, boende i de större städerna eller orterna, sympatisörer till miljöpartiet och folkpartiet kan tänka sig att värnplikten ersätts med att frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning.

I Finland studeras befolkningens syn på värnplikten. Den svarande ställs inför tre alternativ: det nuvarande systemet bör bibehållas (varvid en hel åldersklass unga män får militär utbildning och som producerar en stor reserv), selektiv beväringstjänst (endast en del av åldersklassen får militär utbildning och reserven minskar), frångå den allmänna värnplikten och övergå till en yrkesarmé. I studien hösten 2002 föredrar en stor majoritet, 80%, att det nuvarande systemet bibehålls, 9% är för en selektiv minskning medan 8% förespråkar en yrkesarmé (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2002*).

Det har framförts **förslag om kvinnlig värnplikt**. Hur ställer man sig till detta – är det ett bra eller ett dåligt förslag? Flertalet, 48%, tycker det är ”bra”, 34% anser det ”dåligt” medan 18% saknar uppfattning. Jämförelser kan inte göras med andra SPF-studier eftersom frågan inte ställts tidigare. Positiva till förslaget är oftare män, medelutbildade, boende i storstäder och i övriga stora orter, sympatisörer till folk-

partiet och miljöpartiet (många bland de senare saknar dock uppfattning i frågan). Jämförs åldersgrupperna är det främst personer i åldrarna 18–24 och 30–49 som är positiva till förslaget; många i grupperna 25–29 och 65–70 avvisar det. Över eller strax under hälften av anhängarna till kristdemokraterna och moderaterna gillar inte förslaget om kvinnlig värnplikt.

Vårt totalförsvaret – det militära försvaret och den civila delen – har ett antal **huvuduppgifter**. Vilken av uppgifterna inom de två delarna anser man vara den viktigaste i meningen på vilken beredskap eller förmåga bör resurserna i främsta hand läggas under den närmaste tioårsperioden?

En knapp tredjedel, 31%, tycker att resurserna i främsta hand skall satsas på att det militära försvaret skall kunna delta i internationella fredsfrämjande militära och humanitära insatser medan en fjärdedel, 24%, anser att resurserna skall läggas på förmågan att freda gränserna mot illegala intrång. Dessa bägge uppgifter har också framstått som de viktigaste i studierna 2000 och 2001. I studierna i slutet av 1990-talet sattes förmågan att stärka det civila samhällets möjligheter att klara påfrestningar i fred främst men i höst kommer denna uppgift på fjärde och ”sista” plats. Vi får dock inte bortse ifrån att frågan med vidhängande svarsalternativ förändrats något över tid vilket, åtminstone till del, kan ligga bakom skillnaderna. Fler än tidigare saknar uppfattning i frågan.

Beaktas förmågan till deltagandet i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser betonas denna av i främsta hand personer i åldern 25–29, högre utbildade, storstadsbor, sympatisörer till miljöpartiet, vänstern och folkpartiet. Förmågan att hävda gränserna framhålles oftast av äldre, lägre utbildade och sympatisörer till kristdemokraterna.

Ser vi därefter på den civila delen av totalförsvaret är det två huvuduppgifter som dominerar. En mer traditionell uppgift nämns av 38% (betydligt fler än i studierna 2000 och 2002) nämligen förmågan att i händelse av ett väpnat angrepp mot vårt land eller om krig råder i vår omvärld, skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsinstitutionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen. Frekvensmässigt på andra plats hamnar uppfattningen att resurserna i främsta hand bör läggas så att den civila sidan kan bidra till samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar. I samtliga tre studier är det dessa två huvuduppgifter som nämns oftast men, i och med årets studie, med avvikande frekvensmässig ordningsföljd. Färre, 15% och betydligt färre än förra hösten, tycker att den viktigaste uppgiften blir att genom internationella insatser bidra till fred och säkerhet i omvärlden och då bör resurserna främst allokeras för detta.

Uppgiften att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga störningar anges oftare av män än kvinnor, oftare av åldrarna 25–49 än av övriga åldersgrupper, oftare av medel- och högutbildade än av lägre utbildade, oftare av storstadsbor än av boende annanstans och oftare av sympatisörer till folkpartiet och miljöpartiet än av övriga sympatisörgrupper.

Den bild man får vad gäller uppfattningarna om huvuduppgifterna är att andelen som saknar uppfattning ökat jämfört med tidigare år. Ser vi på siffrornas storlek och jämför med 2002-års studie vinner de försvarsmässiga/militära uppgifterna mark medan de humanitära och internationella minskar. Hur detta skall tolkas är oklart; möjligen kan kommande studier ge besked. Hur de bägge uppfattningarna samvarierar återkommer vi till (*tabell 70*).

Det har på senare tid diskuterats om det militära försvaret skulle kunna användas som **ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid**. I *tabell 47* framgår ett antal situationer där personal ur försvarsmakten *skulle kunna* bidra eller medverka. I tabellen framgår även aritmetiska medelvärden för samtliga tillfrågade och för män och kvinnor separat. Ju högre medelvärde, desto mer önskvärt anses förslaget. Valet av exemplifierande situationer kan självklart diskuteras och kanske kommer listan att utökas eller förändras på annat sätt i kommande studier. Frågan har inte ingått i tidigare SPF-undersökningar.

Av de sex situationerna framstår två–tre som, i någon mening, bättre eller mer önskvärda än de övriga: att personal ut försvarsmakten hjälper till vid civil krishantering i andra länder (86% tycker att det förslaget är ”mycket” eller ”ganska bra”), att försvarsmakten hjälper polisen med bevakning av t ex riksdagshus, regeringskansli, ambassader, flygplatser (80% tycker detta är ett bra förslag). Jämförelsevis många, 76%, tycker det är ett bra förslag att personal ut försvarsmakten används vid terroristbekämpning under polisens ledning. Nästan hälften, 48%, det vara ett dåligt förslag att personal ur försvarsmakten hjälper polisen att hålla ordning vid vanliga demonstrationer. En knapp fjärdedel och 36% anser samma om förslagen att försvarsmakten hjälper polisen att hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse respektive hjälper polisen i sökandet efter brottslingar.

Många totalförsvarsuppgifter sköts idag av såväl affärsdrivande statliga verk som bolag i näringslivet. Exempel på detta är elförsörjning och telekommunikationer. Hur tror man rent allmänt, att detta **delade ansvar mellan staten och ”marknaden”** påverkar Sveriges säkerhet (*tabell 48*)? Jämförelser med tidigare studier från SPF kan inte göras då frågan ställs första gången i år. Uppenbarligen är det svårt att ha en åsikt i denna fråga. Totalt en fjärdedel och bland kvinnorna 34%, och många bland de äldsta saknar uppfattning eller lämnar frågan obesvarad.

Åsiktsläget är splittrat. En tredjedel tror att säkerheten minskar genom denna delning, 18% tror istället att den ökar medan 23% tror att ansvarsdelningen inte innebär någon förändring gentemot tidigare. Att säkerheten minskar tror företrädesvis män, personer i åldern 30–64, högutbildade, storstadsbor samt anhängare till kristdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet. Jämförelsevis många män och främst sympatisörer till moderaterna och centern tror att säkerheten ökar.

Aspekter på allmän försvarsvilja i fred

(tabellerna 49–59, figurerna 1–2)

Försvarsviljan i samhället har studerats av det psykologiska försvaret sedan 1952. I begreppet speglas åsikten om eller viljan att vi som nation, bör eller inte bör försvara landet med militära medel vid ett utifrån kommande militärt angrepp. Denna vilja till försvar kan naturligtvis i fredstid endast uttryckas som en uttalad mening, en åsikt, en önskan. Med beaktande av hur denna yttring genom åren skattats i SPFs studier måste försvarsviljan uppfattas som en attityd, alltså en känslomässig inställning till det som efterfrågas.

Befolkningens samlade svar på frågan rörande väpnat motstånd vid angrepp antas mäta ”den allmänna försvarsviljan i fred” i Sverige. Enligt den enkla operationella definitionen är försvarspositiva de som besvarar frågan om väpnat motstånd jakande; försvarsnegativa är de som besvarar samma fråga nekande. Den enkla svarsdikotomin har sedan mätningen 1991 övergetts till förmån för mer utvecklade svarsalternativ (se figurerna 1 och 2 i tabellbilagan).

Årets studie visar att **försvarsviljan i samhället** är stabil och ligger på en fortsatt hög nivå. I höst anser totalt 79% att väpnat motstånd bör göras om Sverige angräps militärt. I de senaste tre årens studier är motsvarande andel några få procentenheter lägre. Andelen som klart tar avstånd från väpnat motstånd eller som är tveksamma till ett sådant minskar från 18–15% i studierna 2000–2002 till 12% i höst.

Jämförs opinionsläget i år med tidigare lägen som de framgår i *tabell 50* noteras förändringar inom den grupp som kan definieras som försvarsvillig. Andelen som svarar ”ja kanske” ökar påtagligt varvid gruppen klart övertygade minskar. Huruvida detta är en reell förskjutning i opinionen eller en följd av ändrad datainsamlingssteknik får framtida studier utvisa.

Beaktas enbart svaret ”ja” är detta knappast entydigt relaterat till de olika bakgrundsvariablerna men är i årets studie mest frekvent bland män och bland sympatisörer till moderaterna och folkpartiet. Vidare finner man att försvarsviljan på det sätt som den mäts här är mer utbredd i (tidigare) civilområdena mitt och syd än i det norra området. Gruppen avståndstagare är jämförelsevis stor bland kvinnor, bland högre utbildade samt bland sympatisörer till miljöpartiet och vänsterpartiet vilket är en bild som framträtt i tidigare studier, se *tabell 52*.

I Finland studeras också befolkningens försvarsvilja. På frågan ”Om Finland blir anfallet, borde finländarna enligt er åsikt försvara sig med vapenmakt i alla situationer, även om resultatet förefaller osäkert?” svarade i undersökningen hösten 2002 78% (oftare män än kvinnor) att man borde det, 17% tyckte inte detta och 6% kunde inte säga (*PFI Meddelanden och översikter, 1/2002*).

Jämförs de svenska siffrorna med de finländska sammanfaller de genomsnittliga värdena för perioden 1991–2002. För perioden 2000–2002 ligger de finländska genomsnittsvärdena lite över de svenska: 79 mot 76% (*tabell 51*).

En aspekt på försvarsviljan i ett samhälle kan vara hur befolkningen ställer sig till **statens kostnader för försvaret**. När det gäller det militära försvaret noterades

i studien på hösten 2001 en dramatisk ökning i andelen som önskade ökade statsutgifter (34%) men tolv månader senare hade opinionsläget återgått till de föregående årens och i höst är 22% för en ökning av utgifterna. Något under hälften, 45%, vilket är något färre än tidigare, anser att kostnaderna skall hållas oförändrade medan 17% (10% 2001) tycker att de bör minskas. Jämfört med de senaste studierna har andelen för oförändrade militära kostnader minskat medan andelen som saknar uppfattning ökat.

Att utgifterna bör ökas anses främst av män, av personer i åldern 18–24, av medelutbildade, av personer hemmahörande i mindre orter eller på landsbygden och av sympatisörer till moderaterna. Beträffande kön och partisympati är resultatet vanligt (*tabell 55*). Att utgifterna bör minskas tycker fler män än kvinnor (notera den stora andelen bland de sistnämnda som saknar uppfattning). Uppfattningen är mer frekvent bland högre utbildade och bland sympatisörer till miljöpartiet och vänsterpartiet (också detta ett vanligt resultat).

Även när det gäller kostnaderna för den civila delen av totalförsvaret påverkades uppenbarligen opinionen av septemberhändelserna 2001 då andelen i den undersökningen som önskade ökade kostnader steg från i genomsnitt 32% under senare delen av 1990-talet till 41% men återgick i studien året efter till mer normala 34%. I höst sker en mycket kraftig ökning då drygt hälften, 54% (vilket är den högsta siffran som noterats för denna fråga sedan den ställdes första gången 1987) är för ökade kostnader medan ”bara” 29% (sedan mitten av 1990-talet i genomsnitt 52%) tycker att kostnaderna bör bibehållas oförändrade. Eftersom andelen som saknar uppfattning är lika stor nu som 2002 kan misstänkas att en reell åsiktsförändring ägt rum i befolkningen. *Eller* så har t ex exemplifieringen i frågan orsakat förskjutningen. Kommande studier bör kunna ge besked.

Uppfattningen att kostnaderna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas är något vanligare bland män än bland kvinnor (nästan en femtedel av kvinnorna saknar uppfattning) samt bland sympatisörer till folkpartiet och kristdemokraterna.

En annan aspekt på försvarsviljan i fred kan vara **medlemskap i någon frivilligorganisation** vars verksamhet inriktas mot säkerhet, försvar, internationellt fredsarbete eller social omvårdnad. Andelsmässigt tämligen få, 7%, vilket motsvarar strax över 430 000 personer i vårt land i åldern 18–74 år, uppger att de är (aktiva eller passiva) medlemmar i en organisation av detta slag medan 91% inte är det.

Bland icke-medlemmarna kan 48% (2.8 miljoner) tänka sig ett **aktivt medlemskap**, 30% är tveksamma till detta eller svarar ”nej” medan 22% menar att de ”inte funderat på saken”. Svarsfördelningen skiljer sig påtagligt från studierna 2000 och 2002. Här kan misstänkas att datainsamlingstekniken spelat in. Det sistnämnda svarsalternativt är mer ”synligt” i enkäten än vid telefonintervjun.

Vilja till medlemskap finns främst bland personer i åldern 25–49, växer i utbredning med formell utbildningsnivå och med boendeortens storlek och är vanligare bland sympatisörer till moderaterna och miljöpartiet än bland övriga.

Samvariation mellan skilda uppfattningar

(tabellerna 60–70)

Försvarsviljan i fred

Intressant att studera är om och hur inställningen till väpnat motstånd vid angrepp – ”försvarsviljan” – är relaterad till andra uppfattningar. **Försvarsviljan** har därför samkörts med flertalet av de frågor som ingår i studien. Eftersom vissa uppfattningar omfattas av ett mindre antal personer har sammanslagningar måst göras. Detta kan förstås få till följd att skillnader i vissa svarsmönster reduceras. Finner vi att inställningen i en viss fråga tenderar att samvariera eller hänga ihop på ett visst sätt med inställningen i en annan fråga behöver relationen inte vara av kausal natur. Sambandet kan (förutom av slumpfel) ha orsakats av en eller flera gemensamma, bakomliggande faktorer.

Av *tabell 60* framgår dels gruppstorlekar, dels procentuella fördelningar. Relativtalen är beräknade horisontellt. Vi finner att få av frågorna är relaterade till försvarsvilje frågan på ett entydigt sätt. Men några relationer verkar ändå finnas.

Uppfattningen om den framtida militära situationen i vår närhet är relaterad till försvarsviljan på så sätt, att de som tror att situationen blir mer hotfull oftare än de som gör andra bedömningar tenderar att besvara motståndsfrågan klart jakande; sammanslås svaren ”ja” och ”ja kanske” försvinner dock skillnaderna nästan helt.

Andra uppfattningar som också verkar samvariera med försvarsviljan är dels inställningen till Natomedlemskap, dels till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU. De som är för medlemskap respektive för ett svenskt deltagande svarar jakande på motståndsfrågan i högre grad än de med andra uppfattningar i de två medlemsfrågorna.

Vi finner också att personer som är positiva till det militära försvaret, som är för ökade kostnader för det militära försvaret, som är för ökade anslag till den civila delen av totalförsvaret besvarar motståndsfrågan jakande oftare än personer som tycker annorlunda i dessa tre frågor. I den multipla regressionsanalys som gjordes i 1993-års opinionsundersökning framstår uppfattningen rörande behovet av ett militärt försvar och inställningen till statens kostnader för försvaret som några av de effektivaste regressorerna när det gäller att förklara variansen i försvarsviljan (*Opinion 93*). Också i studien 1995 uppvisar olika aspekter som har att göra med inställningen till försvaret starkast samvariation med försvarsviljan (*Opinion 95*).

Vi kan också konstatera att de som är eller som kan tänka sig medlemskap i frivilligorganisation(er) samt som betonar det militära försvarets mer ”militära” huvuduppgifter i högre grad än andra besvarar motståndsfrågan jakande.

Försvarsviljan verkar också relaterad till dels intresset för Sveriges försvar, dels intresset för samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar.

Relationer mellan skilda uppfattningar

Vi skall också se hur skilda uppfattningar inom de områden denna studie omfattar är relaterade till varandra. I *tabellerna 61 till 70* framgår relativt beräknade vertikalt, dvs hur personer med olika uppfattningar i den fråga som framgår i tabellhuvudet svarar på de frågor som listas på sidan. Jämförelserna mellan grupperna försvåras tyvärr i många fall av den skiftande och inte sällan stora andelen som saknar uppfattning.

Vi finner vad gäller **upplevelse av hot mot Sverige eller dess befolkning** att de som upplever hot oftare än de som inte gör det också upplever risk för storkrig i Europa respektive är tveksamma till eller tror inte att Sverige kan påräkna hjälp utifrån om vi skulle angripas militärt.

Intressant är förstås att till hotupplevelser relatera synen på skilda situationers eller förhållandens inverkan på Sveriges säkerhet. Några entydiga samband hittas inte men vi ser, att de som upplever hot i större utsträckning än de som inte gör det anser att vår militära alliansfrihet, det ökade samarbetet mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter, medlemskapet i EU och EMU minskar säkerheten.

Att statens kostnader för det militära försvaret bör ökas anses betydligt oftare bland de som upplever hot än bland de som inte gör det men det är lika många i de bägge grupperna som tycker att kostnaderna bör minskas. En stor andel i bägge grupperna, ca 60%, vill att vi håller fast vid den militära alliansfriheten; en tredjedel bland dem som upplever hot och 25% bland dem som inte gör det är emot ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.

Beträffande **oron för de politiska situationen i världen** samvarierar denna på ett väntat och entydigt sätt med upplevda risker för krig i stora delar av Europa. Oroade tenderar att bedöma den framtida militära situationen i vår närhet som mer hotfull jämfört med idag. Två tredjedelar bland dem som upplever (mycket eller ganska) stor oro och över 70% bland dem som inte gör det tror att situationen framöver ter sig ungefär som den gör idag.

Upplevd **risk för storkrig i Europa** samvarierar med flera andra uppfattningar. Vi finner att de som upplever stor risk, jämfört med dem som inte gör det, bedömer den framtida militära situationen som mer hotfull än idag (de sistnämnda väntar inga förändringar) och är tveksamma till eller tror inte att vi kan påräkna hjälp utifrån om vi angrips militärt. De som upplever risker tenderar också att bedöma att den militära alliansfriheten, medlemskapet i EU och EMU minskar Sveriges säkerhet. Många saknar dock uppfattning i dessa frågor.

De som upplever mycket eller ganska stor risk för krig i Europa anser i högre grad än övriga att vi "absolut bör" ha ett militärt försvar men det är lika många bland de förstnämnda som bland de senare som är tveksamma till försvaret eller som anser att vi inte behöver ett sådant. De som upplever risker för storkrig betonas oftare än de övriga såväl det militära försvarets som det civilas traditionella försvarsuppgifter medan den andra gruppen lyfter fram huvuduppgifter av mer civil- eller fredsfrämjande karaktär. Att kostnaderna för det militära försvaret och för den

civila delen av totalförsvaret bör ökas anses oftare bland dem som upplever risker än bland dem som inte gör det

Hur är uppfattningen om den **framtida militära situationen i vår närhet** relaterad till uppfattningar i andra frågor (*tabell 64*)? Klara samvariationer kan noteras i några fall. Vi ser att de som bedömer den framtida situationen som mer hotfull jämfört med dem som tror att den blir ungefär som idag respektive mindre hotfull är osäkra på eller tror inte att vi kan räkna med hjälp utifrån vid ett militärt angrepp. Bland de först nämnda anses också oftare än bland de senare att vår militära alliansfrihet, medlemskapet i EU respektive EMU minskar Sveriges säkerhet

Vi noterar också entydiga relationer mellan uppfattningar om den framtida militära situationen och uppfattningen om behovet av ett militärt försvar respektive kostnaderna för försvaret. De som förväntar sig ett mer hotfullt läge anser oftare att Sverige "absolut bör ha" ett militärt försvar respektive att statens kostnader för försvaret bör ökas.

De som ser pessimistiskt på den framtida situationen betonar i högre grad det militära försvarets huvuduppgift att försvara Sverige medan de övriga lyfter fram förmågan att delta i internationella fredsfrämjande insatser.

Bland annat har studerats hur man tror att olika förhållanden och situationer påverkar vårt lands säkerhet (*tabell 65*). Oberoende av synen på **den militära alliansfriheten** anser flertalet (40% och mer) att det ökade samarbetet mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter respektive medlemskapet i EU ökar säkerheten. Annars finns en viss tendens till uppfattningarna följs åt utom vad gäller relationen alliansfrihet – EMU.

Också när det gäller uppfattningarna kring det **ökade samarbetet mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter** och medlemskapet i EU och den monetära europeiska unionen tenderar uppfattningarna att "hänga ihop".

Samma gäller relationen mellan **uppfattningen om EU-medlemskapet** och uppfattningen om EMU.

De tre grupperna med olika syn på **behovet av ett militärt försvar** skiljer sig också i uppfattning i andra frågor i undersökningen. De som anser att vi "absolut bör ha" ett militärt försvar tycker oftare än de med annan uppfattning i försvarsfrågan att Sverige skall söka medlemskap i Nato men många, om än färre än i de två andra grupperna, vill att vi håller fast vid alliansfriheten. Ungefär samma bild noteras i situationen att de tre baltiska länderna blir medlemmar i Nato. Positiva till försvaret är också i högre grad än de med en annan syn på behovet av ett militärt försvar för ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.

Vi noterar också att gruppen försvarsförespråkare oftare än de mer tveksamma eller avståndstagarna föredrar ett militärt försvar baserat på värnplikt och tycker att förslaget om kvinnlig värnplikt är "bra". De tveksamma eller negativa vill att försvaret baserar på frivillighet och ser negativt på förslaget om kvinnlig värnplikt.

Entydiga relationer mellan uppfattningarna om behovet av ett militärt försvar och om statens utgifter för det militära försvaret respektive för den civila delen av totalförsvaret noteras också.

Vad gäller inställningen i **några säkerhetspolitiska frågor** (*tabell 67*), t ex FN:s fredsframtvängande insatser, svenska militära förband utomlands, svenskt deltagande i humanitära interventioner, är uppfattningarna relaterade till varandra på ett väntat och entydigt sätt. De som menar att det ”rätt” att FN tillåter direkta krigshandlingar för att skapa fred och säkerhet anser oftare än de som tycker att sådana FN-ingripanden är ”fel” att det är riktigt av Sverige att sända militära förband utomlands på FN:s begäran, att Sverige skall delta i humanitär insatser och är i huvudsak positiv till att EU genomför militära insatser utanför Europa.

De som tycker det är ett ”riktigt beslut” av Sverige att sända militära förband utomlands på begäran av FN anser också att Sverige skall delta i humanitära insatser respektive är i huvudsak positiva till att EU genomför militära insatser utanför Europa.

Anser man att Sverige skall medverka i humanitära interventioner (speciellt de som kan tänka sig en svensk medverkan även utan stöd från FN) tenderar man i mycket högre utsträckning än de som vill att Sverige inte skall medverka att också vara positiv till att EU genomför militära insatser utanför Europa.

Grupperna med olika uppfattning om ett svenskt **Natomedlemskap** skiljer sig också i en rad andra uppfattningar men jämförelserna försvåras i vissa fall av att andelen som saknar uppfattning varierar i grupperna.

De som anser att Sverige bör söka medlemskap anser oftare än de som vill att vi håller fast vid alliansfriheten att vår militära alliansfrihet minskar vår säkerhet; Natos utvidgning till Baltikum, medlemskapet i EU och den europeiska monetära unionen, EMU, anses dock öka säkerheten.

Om Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar i Nato anser Nato-förespråkarna att Sverige bör söka medlemskap i Nato. Bland dem som vill att Sverige skall hålla fast vid den militära alliansfriheten tycker 80% att vi också i den situationen skall göra det. Tilläggas skall att 44% av dem som vill att Sverige håller fast vid alliansfriheten, i situationen att Sverige söker ett militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder, att det i så fall inom EU utvecklas en försvarsallians i vilken Sverige ingår. Många saknar uppfattning i frågan.

Natoförespråkarna är oftare än de som vill hålla fast vid alliansfriheten för ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU respektive positiva till att EU genomför militära insatser utanför Europa.

Vad beträffar uppfattningen om **statens utgifter för det militära försvaret respektive den civila delen av totalförsvaret** kan sägas att de som förespråkar öknings oftare än de som vill ha oförändrade eller minskade anslag lyfter fram de ”traditionella” försvarsuppgifterna för såväl det militära försvaret som för den civila delen medan man i de bägge senare grupperna oftare tycker att mer civilt inriktade eller fredsfrämjande uppgifter är de väsentligaste. Ett klart och entydigt samband råder mellan uppfattningarna i de bägge kostnadsfrågorna.

Avslutningsvis har inställningen till och intresset för några **aspekter på försvaret** relaterats till varandra (*tabell 70*). Vi ser att de som föredrar ett yrkesförsvaret

anser förslaget om kvinnlig värnplikt vara ”bra” medan de som tycker att det militära försvaret skall bygga på ett frivilligt åtagande oftare anser det ”dåligt”.

Det finns en tendens till att om man anser att **det militära försvarets huvuduppgifter** är att försvara Sverige respektive att freda gränserna anser man också att huvuduppgifterna för den civila delen är att skydda civilbefolkningen etc. och stödja det militära försvaret. Tycker man att de fredsfrämjande och civila huvuduppgifterna är viktiga gör man det för både det militära försvaret och för den civila delen.

Vad gäller **intresset för frågor rörande Sveriges försvar** och samhällets förmåga att klara svåra påfrestningar i fred är dessa intressen kopplade på ett väntat och entydigt sätt.

Bilaga 1

Studiens uppläggning och genomförande

Urval – fältarbete – datainsamlingsteknik

Populationen utgörs av personer bosatta Sverige i åldern 18 till 74 år. Dessa summerar sig till 6 209 878. Ur denna population har ett representativt sannolikhetsurval dragits ur SCBs register över totalbefolkningen (RTB) om totalt 2 000 personer; nettourvalet uppgår till 1 994 personer. Till dessa personer sändes enkätformulär per post. Totalt 1 155 personer besvarade enkäten efter tre påminnelser från SCB. (Två enkätpåminnelser och ett tack- och påminnelsekort). Datainsamlingen ägde rum under tiden 15 september till 29 oktober 2003.

Svarsprocenten uppgår till 58%; bortfallet i undersökningen är således stort – 42%. Bortfallet fördelar sig på följande anledningar: inte returnerat ett besvarat enkätformulär (39%), avböjd medverkan (2%), postretur (1%), förhindrad medverkan (1%). Vid sammanvägning av svaren till populationsvärden har efterstratifiering efter kön, ålder och h-region använts.

Det är för denna undersökning inte möjligt att bedöma den inverkan bortfallet haft på undersökningsresultaten eftersom någon analys av bortfallet inte gjorts. Generellt torde dock beträffande bortfallets snedvridande effekt gälla, att det finns alltid risk att undersökningsresultaten blir skeva om de som *inte* besvarat enkäten avviker på olika sätt ifråga om kunskaper, värderingar, åsikter och attityder från dem som besvarat den. Är bortfallet högt innebär det att flera personers åsikter inte finns med i de resultat som redovisas. Om de som inte svarat har helt andra åsikter jämfört med dem som har svarat kommer resultaten för undersökningen naturligtvis att ge en felaktig bild när resultaten generaliseras till populationen/befolkningen vilket är meningen med urvalsundersökningar. Det behöver givetvis inte vara så, men detta är ändå något man bör ha i åtanke när man tolkar resultaten.

I denna undersökning prövas också postenkätalternativet i SPFs opinionsstudier. Om jämförelser görs med föregående års och ännu tidigare studier måste beaktas det förhållandet att en omfattande litteratur på området ger vid handen att olika datainsamlingstekniker *kan* påverka svaren. Här skall bara antagas att när graden av anonymitet ökar minskar benägenheten att modifiera eller "frisera" ett svar. Benägenheten att ge önskade svar är minst i postenkäten och störst i besöksintervjun; telefonstudien hamnar någonstans däremellan. Vi kan alltså förvänta att på de frågor i undersökningen där det kan upplevas finns "socialt önskvärda" svar är andelen avvikande svar större i föreliggande studie jämfört med t ex föregående års där telefonintervjuer ligger som grund för datainsamlingen.

Vi kan också förvänta, delvis sammankopplat med det som sagts närmast ovan, att andelen som saknar uppfattning eller som "inte vet" är högre nu än i tidigare SPFs studier. Anledningen till detta torde vara att den tillfrågade inte känner

samma press som i intervjun att ha en uppfattning i en fråga och behöver då inte ”hugga till” med något av de av intervjuaren upplästa alternativen till svar. Kanske är det så att man genom postenkäter får en ”sannare” bild av verkligheten än fallet är med intervjuer.

För att få en viss uppfattning om bortfallets utseende jämförs urvalet, svarande och bortfall vad gäller kön och ålder.

År 2003	population	%	urval	%	svarande	%	bortfall	%
Samtliga	6 209 878	100	1 994	100	1 155	58	839	42
<i>KÖN</i>								
män	3 127 180	50	1 003	50	615	53	388	46
kvinnor	3 082 698	50	991	50	540	47	451	54
<i>ÅLDER</i>								
18–24	700 350	11	216	11	116	10	100	12
25–29	522 265	8	160	8	80	7	80	10
30–39	1 280 798	21	410	21	212	18	198	24
40–49	1 206 170	19	375	19	212	18	163	19
50–64	1 751 482	28	598	30	375	32	223	27
65–70	425 309	7	138	7	89	8	49	6
71–74	323 505	5	97	5	71	6	26	3

Ser vi på den grupp som besvarat enkäten finner vi att – jämfört med relationen i population och urval – det är betydligt fler män än kvinnor i denna. Personer i ålderskategorin 30–39 och 50–64 som besvarat enkäten är något färre respektive något fler än i populationen/urvalet. Här kan sägas att könen ofta skiljer sig i svar på många av de frågor som ingår i SPFs studier, dels är i många fall andelen som saknar uppfattning, som inte vet, högre bland kvinnorna, dels är avståndstagandet i någon mening eller tveksamheten generellt sett mer frekvent bland kvinnorna än bland männen. När vi generaliserar totalsiffrorna till de 6.2 miljonerna i befolkningen i åldern 18 till 74 år måste alltså kommas ihåg att männen är överrepresenterade i studien. Att åldersgrupperna ibland har olika uppfattningar i de ställda frågorna är troligt men hur bortfallet, om alls, generellt påverkat den bild undersökningen ger är svårbedömt.

Bakgrundsvariabler

De svarande har indelats i befolkningsgrupper. Använda bakgrundsvariabler avser den svarande personligen och inte t ex hushållet. Vilka variabler som använts, hur de svarande indelats samt antal svarande i respektive kategori framgår nedan.

variabel	kategori	antal i kategorin	
		n	%
kön (<i>gender</i>)	man	615	53
	kvinnor	540	47
ålder (<i>age</i>)	18–24	116	10
	25–29	80	7
	30–39	212	18
	40–49	212	18
	50–64	375	32
	65–70	89	8
	71–74	71	6
utbildning (<i>years in school</i>)	låg (1–9 år, folk-, grundskola, motsv)	247	21
	medel (10–12 år, gymnasium, motsv)	394	34
	hög (13 år eller fler, högskola, universitet, motsv)	502	43
bostadsort (<i>location</i>)	storstad (Sthlm, Gbg, Mö)	294	25
	större orter (81–200 000 inv)	179	16
	övriga stora orter (21–80 000 inv)	240	21
	mindre orter/landsbygd (<21 000 inv)	423	37
tidigare civilområden (<i>former civilian command regions</i>)	syd	498	43
	mitt	545	47
	nord	112	10
härkomst (<i>extraction</i>)	född i Sverige	1009	87
	ej född i Sverige	143	12
medborgarskap (<i>citizenship</i>)	svensk medborgare	1 110	96
	ej svensk medborgare	43	4
föräldrar födda utomlands (<i>parents born abroad</i>)	nej ingen	931	81
	ja någon	67	6
	ja bägge	153	13
politisk sympati (<i>political preference</i>)	centern	57	5
	folkpartiet liberalerna	82	7
	kristdemokraterna	44	4
	miljöpartiet de gröna	43	4
	moderata samlingspartiet	164	14
	socialdemokratiska arbetarpartiet	325	28
	vänsterpartiet	81	7
	opolitisk	142	12
	vet inte	173	15
	ej svar	19	2
Samtliga		1 155	100

Betraktaren måste observera att antalet svarande är litet i vissa kategorier varför relativtalen i dessa måste tolkas med varsamhet.

Statistisk osäkerhet

I tabellerna nedan anges osäkerhetsmarginaler i årets studie vid urval av olika storlek. Det sanna värdet, dvs andelen i den population från vilket urvalet är draget och till vilken resultatet skall hänskjutas, ligger med 95% sannolikhet inom intervallet i stickprovsundersökningen erhållet procenttal plus/minus den procentenhet som anges. Osäkerhetstalen är beräknade med hänsyn tagen till att estimationen gjorts med efterstratifiering.

Jämförs resultat som erhålls i höstens opinionsundersökning med tidigare års mätningar som omfattat omkring ett tusen intervjuer bör procentenhetsskillnader uppgå till minst 4 vid procenttal omkring 20 och 80 samt till minst 6 om procenttal nära 50 jämförs för att skillnaden skall ligga utanför felmarginalen, dvs bedömas som signifikant och inte orsakad av slumpen.

Om höstens resultat jämförs med resultat erhållna i undersökningar som omfattat cirka 500 intervjuer, bör skillnaden mellan jämförda procenttal vara minst 5 vid jämförelser mellan procenttal kring 20 och 80 och minst 7 om procenttal runt 50 jämförs för att skillnaden inte skall ses som slumpmässig

procenttal	observerat antal svarande omkring...	
	425	850
nära 10 och 90	3	2
nära 20 och 80	4	3
nära 30 och 70	4	3
nära 40 och 60	5	3
omkring 50	5	3

I alla stickprovsundersökningar finns en statistisk osäkerhet som beror på urvalsförfarandet (allt annat konstant). Nedan anges hur stor en observerad andelsskillnad mellan två jämförda grupper minst bör vara för att man med 95%ig säkerhet skall betrakta skillnaden som verklig, statistiskt säkerställd eller signifikant och inte som slumpmässig.

antal personer i jämförda grupper		säkerhetsmarginaler när två procenttal ligger omkring ...		
grupp 1	grupp 2	20	50	80
250	250	7	9	7
500	500	6	7	6
150	350	8	10	8
300	700	6	8	6
50	50	16	20	16
50	100	14	17	14

Bilaga 2

Tabeller och figurer

Tabellförteckning

- Tabell 1. Uppfattning om Sverige som land att leva i.
- Tabell 2. Uppfattning om Sverige som land att leva i åren 1974, 1980, 1985 och 1995–2003.
- Tabell 3. Uppfattning om Sverige som land att leva i i olika åldersgrupper. Andelen som svarar ”mycket bra” åren 1995–2003.
- Tabell 4. Uppfattning om Sverige som land att leva i bland riksdagspartiernas sympatisörer. Andelen som svarar ”mycket bra” åren 1995–2003.
- Tabell 5. Uppfattning om Sveriges framtid.
- Tabell 6. Uppfattning om Sveriges framtid åren 1987, 1990, 1995 och 1998–2003.
- Tabell 7. Uppfattning om Sveriges framtid. Andelen som tror det blir bättre respektive sämre åren 1997–2003.
- Tabell 8. Upplevelse av hot mot Sverige som nation eller mot dess befolkning som helhet.
- Tabell 9. Intresset för olika samhällsfrågor.
- Tabell 10. Oro över den politiska situationen i världen.
- Tabell 11. Oro över den politiska situationen i världen åren 1980, 1985, 1990 och 1995–2003.
- Tabell 12. Oro över den politiska situationen i världen. Andelen som känner oro respektive som inte gör det åren 1997–2003.
- Tabell 13. Upplevd risk för storkrig i Europa.
- Tabell 14. Upplevd risk för storkrig i Europa åren 1965, 1987, 1991–1992 och 1995–2003.
- Tabell 15. Upplevd risk för storkrig i Europa. Andelen som upplever riskerna som stora respektive som mycket små eller som inga alls åren 1998–2003.
- Tabell 16. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet.
- Tabell 17. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet åren 1986, 1991, 1992, 1995 och 1997–2003.
- Tabell 18. Andelen som tror att den militära situationen i Sveriges närhet kommer att bli mer hotfull framöver åren 1993–1995 och 1997–2003.
- Tabell 19. Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige.
- Tabell 20. Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige åren 1996–2003.
- Tabell 21. Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige. Andelen som helt säkert respektive knappast eller absolut inte tror på det åren 1997–2003.

- Tabell 22. Uppfattning om Sveriges säkerhet.
- Tabell 23. Inställning till FN:s fredsframtvingande insatser.
- Tabell 24. Inställning till FN:s fredsframtvingande insatser åren 1993–2003.
- Tabell 25. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN.
- Tabell 26. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN åren 1993–2003.
- Tabell 27. Inställning till svenskt deltagande i humanitära interventioner med eller utan stöd av FN:s säkerhetsråd.
- Tabell 28. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet?
- Tabell 29. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet? Inställning åren 1997–2003.
- Tabell 30. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet? Andelen som är för medlemskap respektive som vill behålla alliansfriheten åren 1998–2003.
- Tabell 31. Inställning till att Sverige söker medlemskap i Nato om Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar.
- Tabell 32. Inställning till ett svenskt militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder.
- Tabell 33. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.
- Tabell 34. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1998–2003.
- Tabell 35. Andelen som är för respektive emot ett svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1998–2003
- Tabell 36. Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa.
- Tabell 37. Uppfattning om Sverige behöver ett militärt försvar.
- Tabell 38. Uppfattning om behovet av ett försvar/militärt försvar åren 1979, 1987 och 1995–2003.
- Tabell 39. Andelen tveksamma respektive negativa till ett militärt försvar åren 1997–2003.
- Tabell 40. Föredragen typ av militärt försvar.
- Tabell 41. Föredragen typ av militärt försvar åren 2000–2003.
- Tabell 42. Inställning till kvinnlig värnplikt.
- Tabell 43. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter.
- Tabell 44. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter åren 1998–2000 och 2002–2003.
- Tabell 45. Uppfattning om huvuduppgifterna inom den civila delen av totalförsvaret.
- Tabell 46. Uppfattning om huvuduppgifterna inom den civila delen av totalförsvaret åren 2000 och 2002–2003.

- Tabell 47. Inställning till att det militära försvaret används som ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid.
- Tabell 48. Inställning till delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och ”marknaden”.
- Tabell 49. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp.
- Tabell 50. Inställning till väpnat motstånd i befolkningen och i åldersgrupperna 18(20)–24 och 25–29 år.
- Tabell 51. Den allmänna försvarsviljan i fred. Genomsnittliga andelar för åren 1991–2002.
- Tabell 52. Andelen som är tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd vid angrepp åren 1992–2003.
- Tabell 53. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.
- Tabell 54. Uppfattning om statsutgifterna för försvaret/det militära försvaret åren 1957, 1980, 1987, 1990 och 1995–2003.
- Tabell 55. Andelen som anser att statens utgifter för det militära försvaret bör ökas respektive minskas åren 1998–2003.
- Tabell 56. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret.
- Tabell 57. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret åren 1987, 1990, 1992 och 1995–2003.
- Tabell 58. Medlem i frivilligorganisation?
- Tabell 59. Vilja till medlemskap i frivilligorganisation.
- Tabell 60. Allmän försvarsvilja i fred relaterad till skilda uppfattningar.
- Tabell 61. Upplevelse av hot mot Sverige som nation eller dess befolkning som helhet relaterat till andra uppfattningar.
- Tabell 62. Oro för den politiska situationen i världen relaterad till andra uppfattningar.
- Tabell 63. Upplevd risk för storkrig i Europa relaterad till andra uppfattningar.
- Tabell 64. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet relaterad till andra uppfattningar.
- Tabell 65. Uppfattningar om skilda aspekter på Sveriges säkerhet relaterade till varandra.
- Tabell 66. Uppfattning om behovet av ett militärt försvar relaterad till andra uppfattningar.
- Tabell 67. Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor relaterade till varandra.
- Tabell 68. Inställning till ett svenskt medlemskap i Nato relaterad till andra uppfattningar.
- Tabell 69. Uppfattning om statens utgifter för det militära försvaret respektive den civila delen av totalförsvaret relaterade till andra uppfattningar.
- Tabell 70. Inställning till och intresse för aspekter på det svenska försvaret relaterade till andra uppfattningar.

Figurförteckning

- Figur 1. Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd vid angrepp perioden 1952 till 1991.
- Figur 2. Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd vid angrepp åren 1994 till 2003.

INSTÄLLNING TILL DET SVENSKA SAMHÄLLET

Tabell 1. Uppfattning om Sverige som land att leva i.

Fråga: Anser Du att Sverige för Dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?
Tycker Du, på det hela taget att det är...

År 2003	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning	antal i kategorin	motsvarar i populationen
Samtliga	43	52	2	1	2	1 155	6 209 878
KÖN							
män	39	55	3	1	2	615	3 127 180
kvinnor	48	49	2	0	2	540	3 082 698
ÅLDER							
18–24	48	47	3	1	2	116	700 350
25–29	39	58	3	0	1	80	522 265
30–39	37	57	2	1	3	212	1 280 798
40–49	42	56	1	0	1	212	1 206 170
50–64	46	49	3	1	1	375	1 751 482
65–70	39	54	2	1	3	89	425 309
71–74	49	44	3	0	4	71	323 505
UTBILDNING¹							
låg	42	52	3	1	2	247	1 177 079
medel	40	57	2	1	1	394	2 162 461
hög	47	48	2	0	2	502	2 805 744
BOSTADSORT¹							
storstäder	43	52	2	1	2	294	1 684 544
större orter	46	50	1	1	2	179	965 527
övriga stora orter mindre orter/ landsbygd	46	51	3	0	0	240	1 284 990
POLITISK SYMPATI¹							
c	49	47	2	0	2	57	296 049
fp lib	54	46	0	0	0	82	457 013
kd	30	68	2	0	0	44	242 449
m	27	64	7	1	1	164	870 840
mp	44	54	0	0	1	43	239 138
s	57	41	1	0	0	325	1 682 212
v	47	51	1	1	2	81	452 210

Horisontell procent. 1: För indelning, se uppställning över bakgrundsvariabler, bilaga 1.

Tabell 2. Uppfattning om Sverige som land att leva i åren 1974, 1980, 1985, 1992 och 1995–2003.

Fråga: Anser Du att Sverige för Dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?
Tycker Du, på det hela taget att det är... (1974–2003)

År	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	vet inte	antal intervjuer	
1974	60	39	1	0	0	1000	vägt
1980	50	46	3	0	1	1007	vägt
1985	58	39	2	1	1	1043	vägt
1992 ¹	55	43	2	0	0	1030	vägt
1995	41	55	3	1	0	1002	vägt
1996	42	54	3	0	1	1071	vägt
1997	52	44	3	0	1	862	faktiskt
1998	53	44	2	0	0	875	faktiskt
1999	51	46	2	0	0	850	faktiskt
2000	53	45	2	1	0	760	faktiskt
2001	58	42	1	0	1	770	faktiskt
2002	57	42	1	0	0	768	faktiskt
2003	43	52	2	1	2		

*Horisontell procent. 1: Om inget annat anges avses fortsättningsvis höstundersökningen detta år. För åren 1994 och tidigare se *Opinion 2002*.*

Tabell 3. Uppfattning om Sverige som land att leva i i olika åldersgrupper. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1995–2003.

År	ålder						
	18–24	25–29	30–39	40–49	50–64	65–70	71–74
1995	48	45	41	42	40	30	34
1996	47	51	52	42	33	33	38
1997	46	58	56	47	56	46	52
1998	54	53	56	53	52	47	44
1999	46	54	50	55	50	52	55
2000	51	59	56	53	51	42	55
2001	53	63	68	53	57	54	42
2002	55	67	60	57	58	62	29
2003	48	39	37	42	46	39	49

Procent. För åren 1994 och tidigare se Opinion 2000 och Opinion 2002.

Tabell 4. Uppfattning om Sverige som land att leva i bland riksdagspartiernas sympatisörer. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1995–2003.

År	politisk sympati						
	c	fp	kd	m	mp	soc	v
1995	40	62	64	43	35	45	45
1996	45	47	61	42	38	47	54
1997	60	52	53	49	48	63	50
1998	64	54	60	44	68	59	47
1999	56	57	53	55	63	57	58
2000	66	53	53	47	58	67	52
2001	64	60	64	56	66	47	76
2002	62	62	44	45	79	64	53
2003	49	54	30	27	44	57	47

Procent. För antal personer i respektive parti, se tabell 1. För 1994 och tidigare se Opinion 2000 och Opinion 2002.

Tabell 5. Uppfattning om Sveriges framtid.

Fråga: Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror Du det blir...

År 2003	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	saknar uppfattning
Samtliga	1	12	43	33	8	3
<i>KÖN</i>						
män	1	14	44	31	7	2
kvinnor	1	9	41	36	9	4
<i>ÅLDER</i>						
18-24	1	21	41	23	11	3
25-29	4	13	40	30	9	5
30-39	1	14	44	31	8	2
40-49	2	12	42	34	9	1
50-64	1	10	42	38	6	3
65-70	1	6	45	35	9	5
71-74	0	13	48	27	3	10
<i>UTBILDNING</i>						
låg	2	12	44	30	8	5
medel	1	12	42	32	10	3
hög	1	12	43	36	6	3
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	1	11	37	38	8	5
större orter	1	13	37	37	7	3
övriga stora orter	1	13	50	27	7	1
mindre orter/landsbygd	1	11	44	32	8	3
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	2	7	40	35	12	3
fp lib	1	11	46	34	5	2
kd	0	7	43	36	14	0
m	1	15	35	38	9	2
mp	0	19	47	33	2	0
s	2	15	48	29	3	3
v	4	16	33	35	10	3

Horisontell procent.

Tabell 6. Uppfattning om Sveriges framtid åren 1987, 1990, 1995 och 1998–2003.

Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? (1987–1997)

Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror Du det blir... (1998–2003)

År	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	saknar uppfattning	vägt antal intervjuer
1987	1	24	33	28	5	8	1155
1990	2	20	29	34	10	4	1110
1995	2	19	31	37	9	2	
1998	2	24	35	30	4	5	
1999	3	21	42	26	4	4	
2000	2	18	42	28	5	5	
2001	2	19	40	31	5	4	
2002	3	21	43	26	3	4	
2003	1	12	43	38	8	3	

Horisontell procent. För åren 1997 och tidigare se Opinion 2002.

Tabell 7. Uppfattning om Sveriges framtid. Andelen som tror det blir bättre respektive sämre åren 1997–2003.

År	bättre							sämre						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1997	1998	1999	2001	2002	2000	2003
Samtliga	28	26	24	20	21	24	13	31	34	30	36	29	33	41
KÖN														
män	34	29	28	24	23	26	15	27	27	26	35	34	29	38
kvinnor	23	23	19	17	17	22	10	35	27	35	39	23	36	45
ÅLDER														
18–24	41	42	31	29	36	36	22	22	26	26	24	23	26	34
25–29	35	34	24	26	27	38	17	28	29	27	30	19	30	39
30–39	25	25	28	18	19	27	15	28	34	28	33	29	31	39
40–49	26	20	23	24	18	23	14	38	34	28	36	24	26	43
50–64	26	21	20	17	10	15	11	34	39	35	44	38	43	44
65–70	29	25	20	15	18	18	7	29	34	40	44	37	40	44
UTBILDNING														
låg	20	22	20	19	16	18	14	42	36	32	47	35	34	38
medel	30	27	21	20	21	28	13	30	33	34	36	26	32	42
hög	34	27	27	23	23	25	13	24	32	27	33	29	33	42
BOSTADSORT														
storstäder	25	25	22	18	24	29	12	36	35	31	34	31	37	46
övriga större orter	40	27	22	23	29	28	14	23	39	37	30	28	30	44
övriga medel-/stora orter	26	27	31	25	15	25	14	32	32	25	44	27	27	34
mindre orter / landsbygd	28	26	21	19	16	18	12	31	31	31	37	31	34	40
POLITISK SYMPATI														
c	23	16	16	25	16	26	9	37	24	32	45	27	7	47
fp lib	34	26	22	23	26	19	12	27	29	31	17	29	23	39
kd	25	23	18	4	19	29	7	28	42	35	50	32	46	50
m	35	31	29	17	28	16	16	32	32	26	36	42	30	47
mp	24	22	25	10	23	31	19	35	31	33	33	35	50	35
s	32	29	29	35	20	28	17	26	29	28	45	23	26	32
v	26	24	24	19	18	20	20	36	38	32	41	34	43	45

Procent. För åren 1989–1992 se *Opinion 92*. För år 1993 se *Opinion 99*. För åren 1994–1995 se *Opinion 2000*. För år 1996 se *Opinion 2002*.

Tabell 8. Upplevelse av hot mot Sverige som nation eller mot dess befolkning som helhet.

Fråga: Upplever Du att det *idag* finns något – nationellt och/eller internationellt – som *påtagligt* hotar Sverige som nation eller dess befolkning? Om så är fallet – vad tänker Du då på?
Upplever Du flera hot sätter Du det hot Du anser allvarligast främst och därefter det som kommer i andra och i tredje hand. (2003)

År 2003	upplevt hot			
	inget	ett	två eller tre	vet inte
Samtliga	50	19	18	14
KÖN				
män	56	18	16	10
kvinnor	43	19	20	18
ÅLDER				
18–24	55	18	13	14
25–29	44	25	19	13
30–39	42	21	23	15
40–49	50	21	17	12
50–64	53	16	18	13
65–70	51	21	18	10
71–74	55	13	11	21
UTBILDNING				
låg	55	13	10	22
medel	53	20	14	13
hög	45	20	26	10
BOSTADSORT				
storstäder	44	21	25	11
större orter	53	12	19	16
övriga stora orter	57	16	14	13
mindre orter/landsbygd	49	21	15	16
POLITISK SYMPATI				
c	53	21	16	10
fp lib	54	17	16	13
kd	34	18	30	18
m	46	20	25	10
mp	51	23	19	7
s	59	18	12	11
v	56	17	19	9

Horisontell procent.

Tabell 9. Intresset för olika samhällsfrågor.

Fråga: Nedan framgår frågor som är aktuella i Sverige idag. Hur intresserad är Du av dessa? Ange hur stort Ditt intresse är inom respektive område. (2003)

År 2003	Sveriges försvar					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	11	26	38	15	5	5
KÖN						
män	13	28	38	13	5	4
kvinnor	9	23	38	18	5	6
ÅLDER						
18-24	11	27	29	23	8	2
25-29	8	23	34	23	8	6
30-39	9	24	42	17	5	4
40-49	10	21	51	12	4	2
50-64	11	28	36	15	6	5
65-70	20	27	32	10	3	8
71-74	17	31	30	7	1	14
UTBILDNING						
låg	18	26	32	8	5	10
medel	10	29	40	13	4	4
hög	9	23	39	21	6	2
BOSTADSORT						
storstäder	10	23	43	16	5	4
större orter	9	26	35	18	6	7
övriga stora orter	14	20	38	18	5	5
mindre orter/landsbygd	11	30	36	13	5	4
POLITISK SYMPATI						
c	5	39	35	19	2	0
fp lib	7	24	50	15	2	1
kd	11	30	34	11	5	9
m	17	29	38	13	2	2
mp	2	21	37	26	12	2
s	13	26	35	16	5	5
v	7	17	47	17	10	1

Horisontell procent.

forts

tabell 9 forts.

År 2003	samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	18	41	26	6	2	7
KÖN						
män	18	40	28	6	2	6
kvinnor	18	43	24	6	2	8
ÅLDER						
18–24	10	38	31	10	5	5
25–29	19	31	36	5	3	6
30–39	16	38	31	9	2	5
40–49	14	50	26	5	1	4
50–64	20	45	22	5	2	7
65–70	27	32	23	7	0	12
71–74	21	41	18	1	3	16
UTBILDNING						
låg	20	39	22	5	2	12
medel	18	39	28	8	2	5
hög	17	44	27	6	2	5
BOSTADSORT						
orststäder	19	41	23	8	2	7
större orter	17	45	27	4	1	6
övriga stora orter	21	35	28	8	2	6
mindre orter/landsbygd	15	44	28	5	2	6
POLITISK SYMPATI						
c	16	47	28	7	0	2
fp lib	17	48	32	1	0	2
kd	27	41	25	0	0	7
m	16	46	25	7	2	4
mp	23	30	26	12	5	5
s	18	42	26	5	3	7
v	9	54	28	6	1	1

Horisontell procent.

forts

tabell 9 forts.

År 2003	Sveriges utrikespolitik					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	13	36	33	10	4	5
<i>KÖN</i>						
män	16	37	29	9	4	4
kvinnor	11	34	35	10	5	6
<i>ÅLDER</i>						
18–24	15	27	29	17	10	3
25–29	15	43	28	6	4	5
30–39	12	35	32	15	3	3
40–49	11	39	37	7	4	1
50–64	13	35	36	8	3	4
65–70	16	37	27	5	5	11
71–74	16	34	23	9	3	17
<i>UTBILDNING</i>						
låg	12	32	31	10	5	11
medel	11	32	36	13	5	4
hög	16	41	31	7	4	2
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	21	38	28	6	3	4
större orter	13	36	36	7	2	6
övriga stora orter	13	32	34	14	4	4
mindre orter/landsbygd	8	36	34	11	6	6
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	4	37	39	16	4	2
fp lib	23	43	31	2	0	1
kd	11	48	23	11	0	7
m	18	42	32	4	2	2
mp	16	40	30	7	5	2
s	16	35	34	9	3	4
v	12	42	36	5	4	1

Horisontell procent.

forts

tabell 9 forts.

År 2003	samarbetet inom Europeiska unionen					
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet	inget alls	saknar uppfattning
Samtliga	12	33	35	10	5	5
KÖN						
män	14	34	34	10	5	4
kvinnor	9	32	37	10	6	6
	arbetsmiljö					
Samtliga	25	42	22	4	3	4
KÖN						
män	25	40	25	5	2	2
kvinnor	25	45	19	3	3	6
	hälsa och sjukvård					
Samtliga	40	41	13	2	1	3
KÖN						
män	32	44	17	2	2	2
kvinnor	49	38	8	2	0	3
	skola och utbildning					
Samtliga	35	38	17	4	2	4
KÖN						
män	30	40	20	5	3	3
kvinnor	39	37	14	3	1	5
	polis och rättsväsende					
Samtliga	27	40	24	4	2	3
KÖN						
män	26	40	25	4	2	3
kvinnor	29	40	22	4	2	3
	energikällor och miljö					
Samtliga	26	40	24	5	2	4
KÖN						
män	27	41	23	4	2	3
kvinnor	24	40	24	5	2	5
Samhällsfrågor (medelvärden)				män	kvinnor	samtliga
- Sveriges försvar				2.3	2.0	2.1
- samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar/störningar				2.5	2.5	2.5
- Sveriges utrikespolitik				2.4	2.2	2.3
- samarbetet inom Europeiska unionen				2.3	2.1	2.3
- arbetsmiljö				2.7	2.8	2.7
- hälsa och sjukvård				3.0	3.3	3.1
- skola och utbildning				2.9	3.1	2.9
- polis och rättsväsende				2.8	2.8	2.8
- energikällor och miljö				2.8	2.7	2.7

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden.

INSTÄLLNING TILL SKILDA INTERNATIONELLA FÖRHÅLLANDEN

Tabell 10. Oro för den politiska situationen i världen.

Fråga: I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen? Är Din oro...

År 2003	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	saknar uppfattning
Samtliga	7	40	39	6	3	5
<i>KÖN</i>						
män	5	36	45	7	4	3
kvinnor	10	45	33	5	2	6
<i>ÅLDER</i>						
18-24	6	31	37	11	5	10
25-29	13	39	33	6	4	6
30-39	7	35	47	6	1	4
40-49	5	47	38	4	3	2
50-64	8	40	39	7	4	3
65-70	11	39	38	2	5	5
71-74	7	51	28	3	1	10
<i>UTBILDNING</i>						
låg	9	38	39	8	2	6
medel	5	40	38	8	4	5
hög	8	42	40	4	2	4
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	12	44	32	7	1	3
större orter	5	41	41	5	5	3
övriga stora orter	6	43	35	8	3	5
mindre orter/landsbygd	6	35	47	5	4	5
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	9	40	44	4	2	2
fp lib	5	46	39	5	1	4
kd	16	41	36	5	2	0
m	4	37	46	7	2	3
mp	19	28	49	5	0	0
s	7	42	38	7	3	3
v	7	47	35	4	5	3

Horisontell procent.

Tabell 11. Oro för den politiska situationen i världen åren 1980, 1985, 1990 och 1995–2003.

Fråga: I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen? Är Din oro... (1980–2003)

År	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	saknar uppfattning
1980	16	52	23	7	–	3
1985	20	50	20	5	–	4
1990	11	51	25	6	5	3
1995	8	45	35	6	4	2
1996	6	38	44	7	5	1
1997	5	29	44	11	8	2
1998	7	43	36	7	4	2
1999	9	37	35	9	7	3
2000	4	33	38	14	10	3
2001	16	39	34	6	3	2
2002	7	42	40	6	4	2
2003	7	40	39	6	3	5

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 12. Oro för den politiska situationen i världen. Andelen som känner oro respektive som inte gör det åren 1997–2003.

År	mycket stor/ganska stor							mycket liten/ingen alls						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	34	50	46	37	55	49	47	19	11	16	24	9	10	9
KÖN														
män	24	42	35	25	46	42	41	27	17	20	33	11	13	11
kvinnor	43	59	57	49	67	56	55	12	6	12	13	7	5	7
ÅLDER														
18–24	30	33	32	28	47	39	37	23	20	24	37	8	18	16
25–29	28	42	41	24	59	46	52	23	20	16	27	12	9	10
30–39	30	42	48	28	48	46	42	20	8	17	20	8	8	7
40–49	33	56	44	37	63	49	52	19	12	17	24	8	5	7
50–64	34	58	45	42	55	52	48	16	9	15	19	10	8	11
65–70	45	65	62	49	54	54	50	22	8	12	20	10	9	7
UTBILDNING														
låg	33	55	46	39	53	46	47	20	13	18	27	14	15	10
medel	33	42	46	35	56	43	45	20	16	18	24	8	11	12
hög	34	56	45	36	57	45	50	18	8	14	20	7	6	6
BOSTADSORT														
storstäder	43	51	52	40	61	52	56	13	10	10	22	6	8	8
övriga														
större orter	35	53	48	33	44	55	46	24	12	13	25	14	11	10
övriga medel-/														
stora orter	33	53	47	31	62	45	49	20	12	12	23	9	2	11
mindre orter/														
landsbygd	28	47	40	38	51	47	41	21	12	21	23	11	14	9
POLITISK SYMPATI														
c	37	27	43	61	36	49	49	17	15	14	11	16	13	6
fp lib	36	58	49	45	50	49	51	18	10	11	19	5	4	6
kd	39	51	52	47	62	46	57	17	8	16	17	12	5	7
m	33	44	45	30	53	43	41	19	9	18	26	13	11	9
mp	39	47	57	49	56	56	47	11	11	9	7	8	3	5
s	33	57	41	33	73	73	49	20	11	16	30	8	12	10
v	52	51	52	51	53	53	54	12	11	13	15	0	1	9

Procent. För åren 1989–1992 se *Opinion 92*. För år 1993 se *Opinion 99*. För åren 1994–1996 se *Opinion 2002*.

Tabell 13. Upplevd risk för storkrig i Europa.

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa? Tror Du att riskerna är...

År 2003	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	saknar uppfattning
Samtliga	3	15	47	26	6	5
<i>KÖN</i>						
män	2	11	46	31	7	3
kvinnor	3	19	48	20	4	6
<i>ÅLDER</i>						
18-24	4	17	41	27	6	4
25-29	3	18	35	36	4	5
30-39	3	11	52	26	5	3
40-49	1	17	45	30	5	2
50-64	3	14	49	24	6	5
65-70	2	14	52	20	7	6
71-74	1	20	41	23	4	11
<i>UTBILDNING</i>						
låg	4	19	42	22	6	6
medel	2	14	51	24	5	5
hög	2	14	46	30	5	3
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	4	15	46	28	5	3
större orter	1	19	45	26	6	3
övriga stora orter	2	16	46	23	6	6
mindre orter/landsbygd	2	13	49	27	5	5
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	5	14	56	21	0	4
fp lib	0	12	51	29	2	5
kd	9	25	36	25	0	5
m	1	9	51	27	7	2
mp	1	16	40	33	9	0
s	1	11	45	30	10	4
v	0	19	58	20	3	1

Horisontell procent.

Tabell 14. Upplevd risk för ett storkrig i Europa åren 1965, 1987, 1991–1992 och 1995–2003.

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag skall vidgas till en storkonflikt i vilken Europa dras in? (1965–1985, 1991 jan)

Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag, inom en tioårsperiod, skall vidgas till en militär konflikt i vilken stora delar av Europa dras in? (1987–1990)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett storkrig i Europa? (1991)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett krig i stora delar av Europa? (1992–1994)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa? (1995, 1997–2003)

År	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	saknar uppfattning
1965		47		49	–	5
1987	3	27	42	17	5	7
1991	2	14	48	27	6	3
1994	2	21	57	15	2	2
1995	5	34	47	10	2	2
1997	2	20	47	22	5	3
1998	4	28	47	16	2	3
1999	5	28	46	16	3	3
2000	3	20	49	20	5	3
2001	8	27	46	14	3	1
2002	3	23	50	17	4	4
2003	3	15	47	26	6	5

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 15. Upplevd risk för ett storkrig i Europa. Andelen som upplever riskerna som stora respektive som mycket små eller som inga alls åren 1998–2003.

År	mycket stora/ganska stora						mycket små/inga alls					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	32	33	23	35	28	18	18	19	25	17	21	32
<i>KÖN</i>												
män	23	22	16	22	19	13	27	25	35	27	31	38
kvinnor	41	44	30	52	33	22	10	12	15	6	11	24
<i>ÅLDER</i>												
18–24	31	37	24	43	26	21	34	14	32	15	26	33
25–29	19	32	26	43	25	21	27	13	29	13	22	40
30–39	26	31	15	24	30	14	17	20	26	23	23	31
40–49	36	31	19	37	22	18	13	21	24	14	19	35
50–64	35	33	26	35	22	17	18	19	23	19	18	30
65–70	34	32	23	32	33	16	8	21	22	12	21	27
<i>UTBILDNING</i>												
låg	38	32	23	39	27	23	12	23	22	15	20	28
mellan	32	38	25	41	28	16	19	16	22	15	21	29
hög	28	29	21	30	25	16	22	18	29	20	22	35
<i>BOSTADSORT</i>												
storstäder	26	30	23	33	27	19	20	19	29	17	22	33
övriga större orter	34	32	23	28	31	20	25	16	28	20	18	32
övriga medel-/ stora orter	33	33	26	41	22	18	16	18	23	20	23	29
mindre orter/ landsbygd	34	35	21	37	26	15	17	19	23	16	20	32
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	15	34	15	29	14	19	31	12	11	19	33	21
fp lib	31	19	13	17	31	12	13	17	36	29	18	31
kd	33	48	41	36	39	34	18	13	13	22	17	25
m	28	33	15	34	20	11	19	21	30	20	33	34
mp	35	41	29	32	26	18	13	14	11	18	34	42
s	28	33	21	45	22	12	18	18	26	19	21	40
v	39	32	25	53	34	19	12	14	20	12	16	23

Procent. För åren 1989–1992 se *Opinion 92*. För åren 1992–1998 se *Opinion 98*.

Tabell 16. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet.

Fråga: Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag?

År 2003	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär som den ser ut idag	saknar uppfattning
Samtliga	14	9	69	9
<i>KÖN</i>				
män	14	11	70	5
kvinnor	14	6	67	13
<i>ÅLDER</i>				
18–24	21	10	58	12
25–29	16	5	69	10
30–39	13	9	72	6
40–49	14	11	68	8
50–64	13	9	71	8
65–70	9	10	72	9
71–74	14	3	68	16
<i>UTBILDNING</i>				
låg	15	7	69	9
medel	12	8	72	8
hög	15	10	67	9
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	14	10	67	10
större orter	14	9	69	8
övriga stora orter	17	8	68	7
mindre orter/landsbygd	12	8	71	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	16	9	70	5
fp lib	12	15	59	15
kd	30	0	64	7
m	12	12	71	5
mp	12	16	67	5
s	10	8	76	6
v	15	12	67	6

Horisontell procent.

Tabell 17. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet åren 1986, 1991, 1992, 1995 och 1997–2003.

- Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1986, 1989–1990)
- Om du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1991, 1992 feb, maj)
- Om Du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1992 sept–1995)
- Om Du tänker på Sverige tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1997)
- Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1998)
- Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag? (1999–2003)

År	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär lika hotfull/densamma som den ser ut idag	saknar uppfattning
1986	28	7	56	9
1991	10	27	57	5
1992 sept	14	14	71	0
1995	21	8	67	4
1997	11	15	68	5
1998	14	13	65	7
1999	18	12	67	3
2000	16	16	64	4
2001	14	10	74	2
2002	11	11	73	6
2003	14	9	69	9

Horisontell procent. För mellanliggande år se *Opinion 2002*.

Tabell 18. Andelen som tror att den militära situationen i Sveriges närhet kommer att bli mer hotfull framöver åren 1993–1995 och 1997–2003.

År	1993	1994	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	17	13	21	11	14	18	16	14	11	14
<i>KÖN</i>										
män	14	13	20	11	13	14	15	10	8	14
kvinnor	20	14	21	11	15	22	18	18	14	14
<i>ÅLDER</i>										
18–24	21	12	12	6	11	11	12	11	10	21
25–29	17	10	17	9	8	21	17	13	13	16
30–39	20	18	23	9	16	15	16	12	12	13
40–49	18	11	22	12	15	22	15	14	7	14
50–64	16	16	21	12	18	20	19	14	15	13
65–70	17	12	41	14	9	17	14	12	6	9
<i>UTBILDNING</i>										
låg	14	9	24	14	12	16	16	14	13	15
medel	18	13	14	11	18	21	20	17	10	12
hög	19	23	24	9	13	18	13	10	10	15
<i>BOSTADSORT</i>										
storstäder	23	13	21	14	10	18	19	15	8	14
övriga större orter	14	15	29	15	15	19	15	8	13	14
övriga medel-/stora orter	15	12	18	11	16	19	16	19	9	17
mindre orter/landsbygd	17	15	19	8	15	18	15	11	13	12
<i>POLITISK SYMPATI</i>										
c	15	27	16	19	7	21	28	6	7	16
fp lib	13	16	10	11	9	16	10	10	7	12
kd	31	27	39	23	19	25	38	26	25	30
m	19	20	30	9	19	17	19	14	11	12
mp	–	–	27	7	6	22	21	10	21	12
nd	24	–	–	–	–	–	–	–	–	–
s	16	10	13	11	12	15	16	16	9	10
v	2	21	23	14	17	23	13	12	12	15

Procent. För år 1989 se *Opinion 95*. För åren 1990 och 1991 se *Opinion 2000* och för år 1992 se *Opinion 2002*.

Tabell 19. Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige.

Fråga: Tror Du att Sverige, om landet angräps av en främmande makt, kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp från andra länder?

År 2003	ja helt säkert	ja det kan vi nog	kanske-kanske inte	nej knappast	absolut inte	saknar uppfattning
Samtliga	14	37	28	13	2	6
<i>KÖN</i>						
män	18	37	26	13	2	5
kvinnor	11	37	31	14	2	7
<i>ÅLDER</i>						
18-24	16	45	28	6	0	4
25-29	23	33	21	14	3	8
30-39	11	37	32	12	2	7
40-49	12	42	26	14	1	5
50-64	16	32	29	14	3	6
65-70	12	40	29	14	1	3
71-74	13	35	28	16	0	8
<i>UTBILDNING</i>						
låg	16	35	24	14	3	8
medel	14	41	28	12	1	4
hög	14	36	31	13	1	5
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	13	40	27	13	3	5
större orter	15	35	29	13	2	7
övriga stora orter	20	38	26	12	0	5
mindre orter/ landsbygd	13	37	31	13	1	6
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	12	42	30	14	0	2
fp lib	18	32	33	13	1	2
kd	7	27	36	14	5	11
m	21	34	26	15	3	2
mp	14	47	37	0	0	2
s	18	45	22	10	2	4
v	11	36	26	19	1	7

Horisontell procent.

Tabell 20. Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige under åren 1996–2003.

Fråga: Tror Du att Sverige, om landet angrips av en främmande makt, kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp från andra länder? (1996–2003)

År	ja helt säkert	ja det kan vi nog	kanske– kanske inte	nej knappast	absolut inte	saknar uppfattning
1996	18	36	22	16	4	3
1997	27	30	16	16	6	5
1998	23	31	18	19	5	4
1999	28	33	17	15	4	3
2000	22	36	22	13	3	5
2001	26	35	17	15	4	3
2002	26	38	17	10	4	4
2003	14	37	28	13	2	6

Horisontell procent.

**Tabell 21. Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige.
Andelen som helt säkert respektive knappast eller absolut inte tror
på hjälp utifrån åren 1997–2003.**

År	helt säkert							knappast/absolut inte						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	27	23	28	22	26	26	14	22	24	19	16	19	14	15
KÖN														
män	31	30	34	29	30	31	18	22	21	17	16	18	17	15
kvinnor	22	16	22	15	21	22	11	22	26	21	16	20	11	16
ÅLDER														
18–24	36	26	39	26	34	35	16	12	15	14	11	11	4	6
25–29	32	23	34	21	27	40	23	21	17	12	14	11	9	17
30–39	25	30	29	24	26	24	11	24	23	13	14	17	12	14
40–49	23	18	26	17	26	25	12	21	25	24	14	20	15	15
50–64	24	23	25	25	24	22	16	25	23	22	18	25	20	17
65–70	28	23	18	21	26	27	12	28	27	26	21	16	17	15
UTBILDNING														
låg	22	18	19	24	24	21	16	26	28	25	18	26	18	17
mellan	31	27	25	21	29	26	14	17	23	21	16	16	12	13
hög	27	24	35	26	25	30	14	25	21	14	15	17	13	14
BOSTADSORT														
storstäder	27	23	36	23	26	33	13	24	17	18	17	20	14	16
övriga större orter	33	27	24	24	24	30	15	20	21	19	15	20	13	15
övriga medel-/ stora orter	27	24	33	25	30	23	20	20	23	17	17	21	12	12
mindre orter/ landsbygd	24	23	21	20	27	25	13	21	27	22	16	16	17	14
POLITISK SYMPATI														
c	27	26	21	35	20	20	12	17	15	12	15	23	16	14
fp lib	18	30	29	11	19	24	18	31	23	14	14	7	16	14
kd	11	27	21	18	21	29	7	24	21	18	29	14	24	19
m	33	24	38	28	25	33	21	20	22	15	16	28	13	18
mp	47	12	20	21	29	31	14	10	32	24	19	15	18	0
s	28	26	28	26	34	30	18	22	22	20	9	17	13	12
v	28	12	24	27	29	26	11	37	32	27	20	6	8	20

Procent. För år 1996 se *Opinion 2002*.

Tabell 22. Uppfattning om Sveriges säkerhet.

Fråga: Nedan framgår ett antal förhållanden eller situationer. Hur tror Du att Sveriges säkerhet påverkas av dessa? Ökar säkerheten (påverkar positivt), minskar den (påverkar negativt) eller påverkas den inte? Bedöm aspekterna var för sig. (2003)

År 2003	den svenska militära alliansfriheten			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	20	18	33	28
<i>KÖN</i>				
män	20	21	40	19
kvinnor	20	14	24	42
<i>ÅLDER</i>				
18–24	35	10	17	38
25–29	20	18	25	38
30–39	22	18	34	26
40–49	18	19	35	27
50–64	19	19	37	24
65–70	11	16	38	35
71–74	11	24	24	41
<i>UTBILDNING</i>				
låg	13	18	36	33
medel	20	15	33	33
hög	23	20	31	25
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	23	18	30	29
större orter	21	18	31	30
övriga stora orter	22	18	33	27
mindre orter/landsbygd	17	18	36	30
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	21	19	35	25
fp lib	18	27	35	20
kd	18	18	34	30
m	18	24	43	14
mp	37	14	35	14
s	21	12	36	31
v	33	12	24	31

Horisontell procent.

forts

tabell 22 forts.

År 2003	ett ökat samarbete mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	37	9	19	36
KÖN				
män	42	8	22	28
kvinnor	30	10	17	44
ÅLDER				
18-24	42	8	9	41
25-29	41	9	8	43
30-39	30	13	20	37
40-49	35	12	23	31
50-64	37	6	24	33
65-70	42	8	18	33
71-74	35	1	18	35
UTBILDNING				
låg	31	8	24	37
medel	38	9	17	36
hög	38	9	19	34
BOSTADSORT				
storstäder	34	10	20	37
större orter	40	6	15	40
övriga stora orter	38	10	21	31
mindre orter/landsbygd	36	9	21	34
POLITISK SYMPATI				
c	44	5	18	33
fp lib	44	4	23	29
kd	34	14	23	30
m	51	4	21	24
mp	26	19	16	40
s	38	11	22	28
v	26	14	20	41

Horisontell procent.

forts

tabell 22 forts.

År 2003	Sveriges medlemskap i EU			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	43	15	26	16
KÖN				
män	47	14	29	10
kvinnor	39	17	22	22
ÅLDER				
18-24	32	25	24	19
25-29	58	13	19	11
30-39	43	20	23	14
40-49	44	16	24	16
50-64	43	12	31	14
65-70	39	14	25	23
71-74	48	7	20	25
UTBILDNING				
låg	33	13	31	23
medel	40	16	27	17
hög	51	16	27	11
BOSTADSORT				
storstäder	52	12	21	14
större orter	46	13	28	13
övriga stora orter	43	14	28	15
mindre orter/landsbygd	37	19	27	18
POLITISK SYMPATI				
c	37	25	26	12
fp lib	67	10	16	7
kd	39	18	32	11
m	64	9	21	7
mp	33	26	40	2
s	48	10	26	17
v	28	25	36	11

Horisontell procent.

forts

tabell 22 forts.

År 2003	Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	33	13	25	29
KÖN				
män	42	14	28	16
kvinnor	23	12	22	44
ÅLDER				
18–24	24	10	28	38
25–29	33	9	24	35
30–39	30	17	27	26
40–49	32	16	22	30
50–64	38	13	23	26
65–70	35	10	33	22
71–74	32	7	25	25
UTBILDNING				
låg	28	13	30	29
medel	29	12	26	34
hög	39	14	23	25
BOSTADSORT				
storstäder	36	14	22	28
större orter	33	9	26	32
övriga stora orter	36	13	26	25
mindre orter/landsbygd	30	13	27	30
POLITISK SYMPATI				
c	28	18	28	26
fp lib	59	9	17	16
kd	36	11	30	23
m	54	12	21	13
mp	23	19	35	13
s	31	11	28	23
v	16	25	28	31

Horisontell procent.

forts

tabell 22 forts.

År 2003	EUs utvidgning i Centraleuropa			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	39	19	25	17
KÖN				
män	44	17	25	14
kvinnor	33	22	25	21
ÅLDER				
18-24	30	23	19	27
25-29	39	23	23	16
30-39	37	26	23	14
40-49	43	15	26	16
50-64	41	17	28	14
65-70	38	16	26	20
71-74	32	14	25	28
UTBILDNING				
låg	28	20	28	24
medel	38	18	25	20
hög	45	20	24	12
BOSTADSORT				
storstäder	47	19	21	13
större orter	39	21	26	14
övriga stora orter	41	17	23	20
mindre orter/landsbygd	33	19	29	19
POLITISK SYMPATI				
c	33	21	33	12
fp lib	56	11	21	12
kd	23	30	32	16
m	59	17	18	7
mp	35	23	35	7
s	42	15	25	18
v	30	20	33	17

Horisontell procent.

forts

tabell 22 forts.

År 2003	den monetära europeiska unionen, EMU			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	22	15	38	26
<i>KÖN</i>				
män	26	14	43	18
kvinnor	18	16	32	34
	konflikten mellan Israel och Palestina			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	3	34	40	24
<i>KÖN</i>				
män	2	37	42	19
kvinnor	3	30	37	30
	utvecklingen i Irak			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	7	36	31	26
<i>KÖN</i>				
män	8	36	35	21
kvinnor	6	37	26	32
	USAs krig mot terrorismen			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	20	45	15	21
<i>KÖN</i>				
män	25	44	17	14
kvinnor	14	45	13	28
	it-beroendet i samhället			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	9	50	16	25
<i>KÖN</i>				
män	9	52	19	19
kvinnor	8	46	13	33
	användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga	10	24	30	35
<i>KÖN</i>				
män	11	10	38	25
kvinnor	10	22	22	47

Horisontell procent.

forts

tabell 22 forts.

År 2003	antal i kategorin	uppfattning		
		säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte
- den svenska militära alliansfriheten	815	28 ¹	25 ¹	46 ¹
- ett ökat samarbete mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter	746	56	14	30
- Sveriges medlemskap i EU	970	51	18	31
- Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen	820	47	18	35
- EUs utvidgning i Centraleuropa	957	47	23	30
- den monetära europeiska unionen	857	30	21	51
- konflikten mellan Israel och Palestina	878	4	44	52
- utvecklingen i Irak	852	9	49	42
- USAs krig mot terrorismen	917	25	56	19
- it-beroendet i samhället	861	12	66	22
- användningen av naturresurserna och miljöns tillstånd	746	16	38	47

Horisontell procent. 1: Beräknat på dem med uppfattning om respektive aspekt.

INSTÄLLNING I SKILDA SÄKERHETSPOLITISKA FRÅGOR

Tabell 23. Inställning till FNs fredsframtvingande insatser.

Fråga: Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshårdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN sanktionerat fredsframtvingande ingripanden, dvs direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet som skett t ex i Afghanistan och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden?

År 2003	rätt	fel	saknar uppfattning
Samtliga	67	16	16
<i>KÖN</i>			
män	57	13	10
kvinnor	57	20	23
<i>ÅLDER</i>			
18–24	52	23	25
25–29	69	18	14
30–39	74	12	14
40–49	68	18	15
50–64	68	17	16
65–70	73	16	11
71–74	58	13	30
<i>UTBILDNING</i>			
låg	64	17	19
medel	68	14	19
hög	69	18	13
<i>BOSTADSORT</i>			
storstäder	68	19	13
större orter	65	17	18
övriga stora orter	69	16	15
mindre orter/landsbygd	68	14	18
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	74	16	10
fp lib	79	9	12
kd	64	23	14
m	84	9	8
mp	63	19	19
s	68	17	15
v	54	35	11

Horisontell procent.

Tabell 24. Inställning till FNs fredsframtvängande insatser åren 1993–2003.

Fråga: Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN också tillgripit direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet, t ex Gulfkriget, i Somalia och Bosnien. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN ingriper med militärt våld i denna typ av stridigheter? (1993–2001)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN tillåtit ingripanden med direkta krigshandlingar för att skapa fred och säkerhet. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN sanktionerar sådana ingripanden? (2002)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal, som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN sanktionerat fredsframtvängande ingripanden med direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet som skett t ex i Afghanistan och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden? (2003)

År	rätt	fel	saknar uppfattning
1993	76	23	1
1994	77	17	6
1995	80	14	6
1996	75	17	8
1997	71	19	10
1998	75	15	9
1999	74	18	8
2000	68	20	12
2001	67	22	11
2002	69	21	10
2003	67	16	16

Horisontell procent.

Tabell 25. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN.

Fråga: Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden?

År 2003	riktigt beslut	felaktigt beslut	saknar uppfattning
Samtliga	67	17	16
<i>KÖN</i>			
män	76	14	10
kvinnor	57	22	22
<i>ÅLDER</i>			
18–24	60	14	26
25–29	71	15	14
30–39	76	11	13
40–49	70	18	12
50–64	67	18	15
65–70	60	28	12
71–74	49	24	27
<i>UTBILDNING</i>			
låg	53	27	20
medel	66	16	18
hög	75	13	12
<i>BOSTADSORT</i>			
storstäder	72	12	17
större orter	68	18	14
övriga stora orter	68	18	15
mindre orter/landsbygd	64	20	16
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	63	26	11
fp lib	82	9	10
kd	73	18	9
m	83	9	8
mp	67	23	9
s	65	19	16
v	63	25	12

Horisontell procent.

Tabell 26. Inställning till huruvida Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN åren 1993–2003.

- Fråga: Sverige har, som Du säkert vet, beslutat att på begäran av FN sända en fredsbearande militär styrka till forna Jugoslavien. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater? (1993–1996)
- Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands, t ex till Bosnien, som där ställs under FNs ledning. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (1997–2001)
- Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (2002)
- Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (2003)

År	riktigt beslut	felaktigt beslut	saknar uppfattning
1993	72	28	1
1994	76	18	6
1995	76	18	6
1996	78	17	5
1997	71	20	9
1998	75	17	8
1999	74	20	5
2000	73	18	9
2001	69	25	7
2002	68	22	10
2003	67	17	16

Horisontell procent.

Tabell 27. Inställning till svenskt deltagande i humanitära interventioner med eller utan stöd av FN:s säkerhetsråd.

Fråga: Interventioner i andra länder har genomförts med och utan stöd av FN-mandat. Ett fall där mandat saknats var Natos flygbombningar under Kosovokonflikten. Anser Du att Sverige bör delta med militär personal i humanitära ingripande om syftet är att förhindra massmord eller s.k. etnisk rensning? (2003)

År 2003	Sverige bör delta...			saknar uppfattning
	men bara med mandat från FN	även utan stöd av FN	nej Sverige bör inte delta	
Samtliga	67	11	10	12
KÖN				
män	70	13	10	7
kvinnor	64	10	9	17
ÅLDER				
18–24	58	16	9	18
25–29	66	15	5	14
30–39	63	17	8	12
40–49	70	11	10	9
50–64	72	8	10	10
65–70	73	9	8	10
71–74	55	6	20	20
UTBILDNING				
låg	64	5	13	17
medel	65	12	10	13
hög	71	14	7	8
BOSTADSORT				
storstäder	69	16	7	9
större orter	64	15	10	11
övriga stora orter	68	11	8	13
mindre orter/landsbygd	68	7	12	13
POLITISK SYMPATI				
c	67	11	12	10
fp lib	70	20	7	4
kd	75	9	11	5
m	69	20	6	6
mp	74	12	5	9
s	70	9	10	12
v	73	6	14	7

Horisontell procent.

Tabell 28. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet?

Fråga: Försvarsalliansen Nato förbereder anslutning av nya europeiska medlemmar. Om Du fick bestämma – tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid alliansfriheten?

År 2003	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	saknar uppfattning
Samtliga	22	59	19
<i>KÖN</i>			
män	29	59	11
kvinnor	14	58	27
<i>ÅLDER</i>			
18–24	20	49	31
25–29	30	49	21
30–39	20	62	18
40–49	20	63	17
50–64	25	59	16
65–70	25	60	16
71–74	17	61	23
<i>UTBILDNING</i>			
låg	19	60	21
medel	23	56	21
hög	25	60	15
<i>BOSTADSORT</i>			
storstäder	29	53	17
större orter	24	56	20
övriga stora orter	19	61	20
mindre orter/landsbygd	19	62	18
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	12	81	7
fp lib	42	48	11
kd	23	61	16
m	45	45	10
mp	7	84	9
s	17	63	20
v	11	78	11

Horisontell procent.

Tabell 29. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet? Inställning åren 1997–2003.

Fråga: Försvarsalliansen Nato förbereder anslutning av nya europeiska medlemmar. Om Du fick bestämma – tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid alliansfriheten? (1997–2003)

År	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	saknar uppfattning
1997	24	60	15
1998	25	59	15
1999	24	62	14
2000	23	65	11
2001	26	62	11
2002	24	62	15
2003	22	59	19

Horisontell procent.

Tabell 30. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet? Andelen som är för medlemskap respektive önskar behålla alliansfriheten åren 1998–2003.

År	är för fullt medlemskap						önskar behålla alliansfriheten					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	25	23	24	26	24	22	59	65	62	62	62	59
<i>KÖN</i>												
män	34	31	35	33	32	29	57	59	57	60	58	59
kvinnor	17	15	14	18	15	14	61	71	67	66	66	58
<i>ÅLDER</i>												
18–24	23	18	16	21	19	20	67	76	72	64	61	49
25–29	19	25	26	27	22	30	65	62	61	63	62	49
30–39	25	21	18	22	22	20	61	68	69	68	62	62
40–49	18	19	24	25	25	20	66	71	64	64	62	63
50–64	36	29	30	30	27	25	49	59	54	60	62	59
65–70	22	30	34	34	28	25	63	57	45	56	60	60
<i>UTBILDNING</i>												
låg	18	19	24	24	24	19	61	66	57	63	62	60
mellan	25	19	20	25	23	23	62	70	65	61	62	56
hög	31	29	29	28	25	25	56	61	62	63	63	60
<i>BOSTADSORT</i>												
storstäder	33	29	24	31	31	29	55	61	57	58	53	53
övriga större orter	32	30	21	32	27	24	56	62	63	55	63	56
övriga medel-/stora orter	22	21	23	26	24	19	63	69	63	62	65	61
mindre orter/landsbygd	21	20	25	19	19	19	62	67	61	71	67	62
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	11	19	26	16	8	12	73	60	61	81	75	81
fp lib	30	22	34	40	37	42	47	60	51	52	46	48
kd	23	29	34	48	38	23	56	59	64	43	56	61
m	48	47	60	48	51	45	41	45	32	45	35	45
mp	11	6	4	20	13	7	75	85	89	62	66	84
s	18	16	16	12	19	17	72	74	73	81	69	63
v	15	13	12	24	7	11	72	83	81	65	82	78

Procent. För år 1997 se *Opinion 2002*.

Tabell 31. Inställning till att Sverige söker medlemskap i Nato om Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar.

Fråga: Antag att Estland, Lettland och Litauen blir Natomedlemmar. Anser Du att Sverige i den situationen bör eller inte bör söka Natomedlemskap? (2003)

År 2003	bör söka medlemskap	bör inte söka medlemskap	saknar uppfattning
Samtliga	25	50	26
KÖN			
män	31	53	16
kvinnor	18	46	37
ÅLDER			
18–24	21	41	38
25–29	28	46	26
30–39	24	51	26
40–49	25	53	23
50–64	25	53	22
65–70	33	45	23
71–74	23	42	35
UTBILDNING			
låg	22	52	26
medel	25	45	29
hög	26	52	22
BOSTADSORT			
storstäder	31	47	23
större orter	24	49	27
övriga stora orter	21	51	28
mindre orter/landsbygd	24	52	24
POLITISK SYMPATI			
c	18	63	19
fp lib	44	37	19
kd	27	57	16
m	48	35	18
mp	7	77	16
s	20	51	29
v	14	72	15

Horisontell procent.

Tabell 32. Inställning till ett svenskt militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder.

Fråga: Antag att Sverige beslutar sig för att alliera sig militärt eller eftersträvar ett närmare försvarsrelaterat samarbete med andra länder. Vilket är enligt Din åsikt det bästa alternativet i en *sådan situation*?

- 1 ... att Sverige söker Natomedlemskap, men under villkoret att det i Sverige under fredstid *varken* finns trupper från andra Nato-länder *eller* Nato-baser i Sverige
- 2 ... att Sverige söker Natomedlemskap och att det i Sverige *kan finnas* trupper från andra Nato-länder och/eller Nato-baser både under freds- och krigstid
- 3 ... att det inom EU utvecklas en försvarsallians i vilken Sverige ingår
- 4 ... annat (2003)

År 2003	föredraget alternativ				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
Samtliga	22	11	37	0	31
KÖN					
män	22	14	38		26
kvinnor	21	7	38		38
ÅLDER					
18–24	19	14	28		40
25–29	26	10	35		29
30–39	21	13	34		32
40–49	21	10	41		28
50–64	22	10	40		29
65–70	25	9	33		34
71–74	18	7	37		38
UTBILDNING					
låg	24	7	34		34
medel	24	10	33		34
hög	18	13	41		28
BOSTADSORT					
storstäder	19	15	41		25
större orter	17	9	39		35
övriga stora orter	25	10	37		28
mindre orter/landsbygd	23	9	33		35
POLITISK SYMPATI					
c	26	5	40		28
fp lib	21	24	43		12
kd	23	7	41		30
m	25	21	37		18
mp	16	5	40		40
s	20	7	43		30
v	22	5	37		36

Horisontell procent.

Tabell 33. Inställning till svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.

Fråga: Är Du för eller emot att Sverige ingår i ett *gemensamt* militärt EU-försvar?

År 2003	helt för	huvudsak- ligen för	tveksam, osäker	huvudsak- ligen emot	helt emot	saknar upp- fattning
Samtliga	15	24	27	12	15	7
KÖN						
män	18	26	24	12	16	4
kvinnor	11	22	30	12	15	10
ÅLDER						
18-24	7	22	30	12	17	11
25-29	21	23	26	4	20	6
30-39	18	26	23	13	15	6
40-49	14	26	27	12	15	6
50-64	15	25	26	12	16	7
65-70	17	23	29	14	12	6
71-74	10	20	41	10	11	8
UTBILDNING						
låg	13	17	36	11	15	8
medel	17	25	25	11	14	9
hög	14	28	25	13	17	4
BOSTADSORT						
storstäder	17	26	24	9	17	6
större orter	20	26	24	10	13	7
övriga stora orter	12	28	26	15	12	7
mindre orter/ landsbygd	12	21	31	12	16	7
POLITISK SYMPATI						
c	9	18	35	19	14	5
fp lib	15	45	21	9	7	4
kd	14	25	23	16	21	2
m	30	38	15	6	8	4
mp	5	12	44	12	28	0
s	15	24	32	11	13	5
v	7	11	21	21	33	6

Horisontell procent.

Tabell 34. Inställning till svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1998–2003.

Fråga: Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige medverkar i en sådan utveckling eller är Du i huvudsak emot? (1998)

Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige arbetar för ett sådant eller är Du emot detta? (1999–2000)

Är Du för eller emot att Sverige ingår i ett *gemensamt* militärt försvar inom EU? (2001–2002)

Är Du för eller emot att Sverige ingår i ett *gemensamt* militärt EU-försvar? (2003)

År	är (i huvudsak) för	är (i huvudsak) emot ¹	saknar uppfattning
1998	46	39	14
1999	45	42	13
2000	45	39	16
2001	54	31	15
2002	56	29	14

	huvudsak- helt för	huvudsak- ligen för	tveksam, osäker	huvudsak- ligen emot	helt emot	saknar upp- fattning
2003	15	24	27	12	15	7

Horisontell procent. 1: Svaret inkluderar uttryck för att Sverige skall gå ur EU.

Tabell 35. Andelen som är för respektive emot ett svenskt medlemskap i ett gemensamt (militärt) försvar inom EU åren 1998–2003.

År	är för						är emot					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	46	45	45	54	56	39	39	42	31	39	29	27
<i>KÖN</i>												
män	56	53	52	63	63	44	33	38	29	36	27	28
kvinnor	36	37	38	45	49	33	44	46	32	41	32	27
<i>ÅLDER</i>												
18–24	43	39	40	56	53	29	45	50	34	42	29	29
25–29	40	50	48	55	56	44	48	37	30	38	30	24
30–39	52	48	42	56	59	44	39	44	31	41	23	28
40–49	43	39	51	52	59	40	40	47	30	36	32	27
50–64	52	46	58	54	55	40	33	39	32	37	33	28
65–70	40	54	40	56	61	40	32	35	26	38	26	28
<i>UTBILDNING</i>												
låg	37	38	40	49	49	30	39	39	31	39	32	26
mellan	51	43	45	60	61	42	35	46	27	38	26	25
hög	49	50	49	53	57	42	42	40	33	40	31	30
<i>BOSTADSORT</i>												
storstäder	58	48	48	54	62	43	35	42	35	38	27	26
övriga större orter	55	51	40	55	63	46	40	33	32	40	29	23
övriga medel-/stora orter	44	48	46	59	56	40	37	43	24	38	28	27
mindre orter/landsbygd	39	40	45	52	53	33	42	45	30	40	33	28
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	47	35	43	52	42	27	38	40	36	48	43	33
fp lib	58	60	56	69	73	60	35	36	24	34	16	16
kd	45	38	59	62	72	39	43	42	29	37	24	37
m	74	67	69	76	79	68	20	23	18	25	11	14
mp	28	28	18	53	35	17	61	69	31	60	49	40
s	46	43	38	36	53	39	42	44	52	48	31	24
v	20	29	32	24	28	18	69	67	47	59	61	54

Procent. 1: Svaren "helt för" och "huvudsakligen för" respektive "helt emot" och "huvudsakligen emot" har slagits samman.

Tabell 36. Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa.

Fråga: Europeiska Unionen, EU, har skapat en militär och civil krishanteringskapacitet som gör det möjligt att från en styrkepool omfattande 60 000 soldater sända trupper för insatser i andra länder, t ex i Afrika. Hur ställer Du Dig till att EU genomför militära insatser utanför Europa? (2003)

År 2003	i huvudsak positiv	i huvudsak negativ	saknar uppfattning
Samtliga	37	38	25
<i>KÖN</i>			
män	45	38	17
kvinnor	28	38	35
<i>ÅLDER</i>			
18–24	42	33	25
25–29	46	30	24
30–39	43	30	26
40–49	39	36	25
50–64	31	47	22
65–70	30	36	34
71–74	30	39	31
<i>UTBILDNING</i>			
låg	34	39	28
medel	35	37	28
hög	40	39	21
<i>BOSTADSORT</i>			
storstäder	44	37	19
större orter	37	39	24
övriga stora orter	37	36	27
mindre orter/ landsbygd	33	40	27
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	35	47	17
fp lib	57	24	18
kd	25	50	25
m	51	35	14
mp	33	51	16
s	39	37	24
v	19	57	25

Horisontell procent.

INSTÄLLNING I SKILDA FRÅGOR KRING FÖRSVARET

Tabell 37. Uppfattning om huruvida Sverige behöver ett militärt försvar.

Fråga: Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar?

År 2003	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	saknar uppfattning
Samtliga	57	25	13	2	3
KÖN					
män	59	22	14	2	3
kvinnor	55	29	11	2	3
ÅLDER					
18-24	63	19	11	3	4
25-29	58	24	13	4	3
30-39	57	26	13	1	3
40-49	63	23	11	2	1
50-64	55	27	14	2	2
65-70	55	28	15	0	2
71-74	47	32	13	1	7
UTBILDNING					
låg	55	28	12	1	4
medel	63	24	8	2	2
hög	54	26	17	2	2
BOSTADSORT					
storstäder	57	24	15	1	3
större orter	51	30	12	5	3
övriga stora orter	57	27	14	1	2
mindre orter/ landsbygd	61	25	11	1	3
POLITISK SYMPATI					
c	67	23	11	0	0
fp lib	59	32	6	1	2
kd	57	36	7	0	0
m	73	17	7	1	2
mp	19	30	42	7	2
s	58	26	13	2	1
v	38	28	28	5	0

Horisontell procent.

Tabell 38. Uppfattning om behovet av ett försvar/militärt försvar åren 1979, 1987 och 1995–2003

Fråga: Som förhållandena är i världen idag, anser Du att vi bör ha eller inte ha ett försvar? (1979–1985)

Anser Du att förhållandena i världen idag är sådana att vi bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1987–1995)

Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1996–2003)

År	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	saknar uppfattning
1979	57	29	6	5	3
1987	59	32	4	2	3
1995	47	34	15	3	0
1996	60	30	7	2	0
1997	69	18	7	4	2
1998	71	19	7	2	1
1999	67	20	7	4	2
2000	63	23	9	3	1
2001	66	24	6	3	1
2002	66	24	5	4	2
2003	57	25	13	2	3

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 39. Andelen tveksamma respektive negativa till ett militärt försvar åren 1997–2003.

År	tveksamma							negativa						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	7	7	7	9	6	5	13	4	2	4	3	3	4	2
KÖN														
män	5	5	8	7	6	3	14	4	2	4	3	3	4	2
kvinnor	8	9	6	11	7	7	11	3	2	3	4	3	4	2
ÅLDER														
18–24	8	8	6	6	8	4	11	3	4	6	3	6	4	3
25–29	7	6	8	14	7	9	13	7	0	1	5	4	6	4
30–39	9	6	6	12	3	1	13	4	2	4	5	1	5	1
40–49	7	10	6	12	6	6	11	4	3	8	6	5	4	2
50–64	5	6	5	5	8	8	14	3	3	1	1	2	2	2
65–70	6	6	16	7	6	0	15	3	0	1	1	0	6	0
UTBILDNING														
låg	5	6	6	10	4	4	12	5	2	2	1	5	4	1
medel	7	8	7	8	5	5	8	4	2	3	4	2	2	2
hög	8	7	7	10	8	5	17	3	2	5	5	3	5	2
BOSTADSORT														
storstäder	8	9	5	8	8	4	15	6	4	6	4	5	5	1
övriga större orter	4	6	7	9	4	5	12	4	1	1	4	0	5	5
övriga medel-/stora orter	10	2	6	8	6	5	14	2	1	4	2	3	3	1
mindre orter/landsbygd	5	8	8	11	7	6	11	3	2	3	4	2	4	1
POLITISK SYMPATI														
c	6	4	12	0	3	8	11	0	0	5	0	0	5	0
fp lib	9	4	7	7	5	3	6	9	0	2	6	2	3	1
kd	4	9	12	8	7	4	7	4	4	0	0	2	3	0
m	4	1	4	7	4	1	7	3	1	1	3	2	3	1
mp	12	12	8	25	4	15	42	13	7	9	3	2	10	7
s	8	8	6	9	19	3	13	3	1	3	3	14	3	2
v	10	16	19	12	6	7	28	11	6	7	7	6	17	5

Procent. För år 1996 se *Opinion 2002*.

Tabell 40. Föredragen typ av militärt försvar.

Fråga: Om Du fick bestämma – vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning på samma sätt som det t ex är frivilligt att vidareutbilda sig efter den obligatoriska grundskolan?

År 2003	yrkesförsvar	som bygger på värnplikt	som bygger på frivilligt åtagande	saknar uppfattning
Samtliga	21	45	22	13
<i>KÖN</i>				
män	26	47	20	8
kvinnor	16	42	24	18
<i>ÅLDER</i>				
18–24	14	42	26	18
25–29	30	25	30	15
30–39	22	36	28	14
40–49	24	44	25	7
50–64	21	50	17	12
65–70	20	61	11	8
71–74	16	54	10	21
<i>UTBILDNING</i>				
låg	22	53	12	12
medel	22	47	21	11
hög	20	39	27	14
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	22	40	25	14
större orter	23	39	25	14
övriga stora orter	21	50	18	12
mindre orter/ landsbygd	20	49	20	11
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	18	68	11	4
fp lib	28	33	32	7
kd	16	57	18	9
m	29	43	20	9
mp	16	28	44	12
s	18	51	19	12
v	17	46	26	11

Horisontell procent.

Tabell 41. Föredragen typ av militärt försvar åren 2000–2003.

Fråga: Om Du fick bestämma – vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda eller ett försvar som bygger på plikt? (2000–2002)

Om Du fick bestämma – vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning på samma sätt som det t ex är frivilligt att vidareutbilda sig efter den obligatoriska grundskolan? (2003)

År	yrkesförsvar	som bygger på plikt		saknar uppfattning
2000	42	49		10
2001	40	50		9
2002	41	52		8
	yrkesförsvar	som bygger på allmän värnplikt	som bygger på frivilligt åtagande	saknar uppfattning
2003	21	45	22	13

Horisontell procent.

Tabell 42. Inställning till kvinnlig värnplikt.

Fråga: Det har framförts förslag om att värnplikt inte bara ska gälla män utan också kvinnor. Som det är idag är "lumpen" frivillig för kvinnor. Om förslaget vinner gehör kan även unga kvinnor bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag? (2003)

År 2003	bra förslag	dåligt förslag	saknar uppfattning
Samtliga	48	34	18
<i>KÖN</i>			
män	54	32	14
kvinnor	41	37	22
<i>ÅLDER</i>			
18-24	53	32	15
25-29	39	45	16
30-39	55	32	13
40-49	54	29	17
50-64	46	35	19
65-70	37	42	21
71-74	32	35	32
<i>UTBILDNING</i>			
låg	41	37	21
medel	55	28	17
hög	46	38	16
<i>BOSTADSORT</i>			
storstäder	51	32	16
större orter	43	37	21
övriga stora orter	53	34	13
mindre orter/ landsbygd	46	35	20
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	49	35	16
fp lib	59	28	13
kd	25	57	18
m	47	45	9
mp	54	21	26
s	47	34	18
v	52	30	19

Horisontell procent.

Tabell 43. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter.

Fråga: Sveriges totalförsvär har ett antal huvuduppgifter för verksamheten. Om vi börjar med det militära försvaret – vilken av de fyra uppgifterna nedan tror Du blir den viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren?
Att det militära försvaret ska kunna...

- 1 ... försvara Sverige, dvs möta ett väpnat angrepp på vårt land i krig
- 2 ... hävda vår territoriella integritet, dvs freda våra gränser mot illegala intrång (t ex u-båtskränkningar, smuggling, överflygning)
- 3 ... delta i internationella fredsfrämjande militära och humanitära insatser
- 4 ... stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred
- 5 saknar uppfattning – kan inte besvara frågan

År 2003	huvuduppgifter				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
Samtliga	17	24	31	12	15
KÖN					
män	18	25	33	13	12
kvinnor	16	24	30	12	18
ÅLDER					
18–24	18	14	32	14	22
25–29	15	15	44	15	11
30–39	15	19	32	14	21
40–49	17	26	35	12	9
50–64	18	25	32	12	13
65–70	21	40	20	8	10
71–74	20	39	14	9	18
UTBILDNING					
låg	25	33	15	10	17
medel	21	23	29	11	15
hög	11	21	41	14	14
BOSTADSORT					
storstäder	14	19	41	13	13
större orter	16	22	30	17	14
övriga stora orter	17	25	28	15	15
mindre orter/ landsbygd	21	27	28	8	16
POLITISK SYMPATI					
c	19	25	28	14	14
fp lib	10	23	45	13	9
kd	11	32	34	7	16
m	16	28	35	13	8
mp	14	14	54	12	7
s	21	24	30	13	12
v	9	21	43	19	9

Horisontell procent.

Tabell 44. Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter åren 1998–2000 och 2002–2003.

Fråga: I det senaste försvarsbeslutet anges fyra huvuduppgifter för det svenska försvaret. Dessa är...

- a ... att kunna möta ett väpnat angrepp på vårt land,
- b ... att kunna freda våra gränser mot militära intrång,
- c ... att kunna delta i internationella fredsfrämjande insatser och
- d ... att kunna stödja det civila svenska samhället vid svåra nationella störningar i fred, t ex större olyckor, katastrofer, snöoväder, översvämningar

Hur ser Du på det militära försvarets roll i samhället? Vilken av de fyra uppgifterna anser Du vara den viktigaste? (1998–1999)

Sveriges totalförsvaret, dvs det militära och det civila försvaret har ett antal huvuduppgifter. Jag kommer nu att läsa upp dessa huvuduppgifter och Du ombeds tala om vilka av dessa uppgifter du tror är den viktigaste under den närmaste tioårsperioden. Om vi börjar med det militära försvaret, vilken av följande fyra huvuduppgifter tror du blir den viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren? Att det ska kunna...

- 1 ... möta ett väpnat angrepp på vårt land
- 2 ... freda våra gränser mot illegala intrång (t ex ubåtskränkningar, smuggling, överflygning)
- 3 ... delta i internationella fredsfrämjande militära och humanitära insatser
- 4 ... stödja det civila svenska samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred (2000–2002)

Sveriges totalförsvaret har ett antal huvuduppgifter för verksamheten. Om vi börjar med det militära försvaret – vilken av de fyra uppgifterna nedan tror Du blir viktigaste att lägga resurserna på under de närmaste tio åren? Att det militära försvaret ska kunna...

- 1 ... försvara Sverige, dvs möta ett väpnat angrepp på vårt land i krig
- 2 ... hävda vår territoriella integritet, dvs freda våra gränser mot illegala intrång (t ex u-båtskränkningar, smuggling, överflygning)
- 3 ... delta i internationella fredsfrämjande militära och humanitära insatser
- 4 ... stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred (2003)

År	huvuduppgifter				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
1998	20	27	13	28	11
1999	18	27	13	32	10
2000	11	24	38	20	6
2002	10	21	42	19	8
2003	17	24	31	12	15

Horisontell procent.

Tabell 45. Uppfattning om huvuduppgifterna inom den civila delen av totalförsvaret.

Fråga: Vilken av följande fyra huvuduppgifter tror Du blir den *viktigaste* att lägga resurserna på under den närmaste tioårsperioden för den civila delen av totalförsvaret? Att det har förmåga att ...

- 1 ... i händelse av väpnat angrepp mot vårt land och i krig i vår omvärld skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen
- 2 ... i händelse av väpnat angrepp mot vårt land och i krig i vår omvärld stödja det militära försvaret
- 3 ... i fred verka för att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar, större olyckor, katastrofer
- 4 ... bidra till fred och säkerhet i vår omvärld (internationella insatser)
- 5 saknar uppfattning – kan inte besvara frågan

År 2003	huvuduppgifter				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
Samtliga	38	4	31	15	12
KÖN					
män	39	5	35	14	9
kvinnor	37	3	27	17	16
ÅLDER					
18–24	27	6	25	23	18
25–29	21	6	49	13	11
30–39	34	1	37	12	16
40–49	39	3	37	15	6
50–64	44	4	28	15	10
65–70	54	6	17	14	10
71–74	38	6	18	20	18
UTBILDNING					
låg	49	3	19	14	15
medel	40	4	30	13	13
hög	32	4	37	17	10
BOSTADSORT					
storstäder	27	4	37	20	12
större orter	40	3	32	18	8
övriga stora orter	37	2	34	15	12
mindre orter/ landsbygd	46	5	24	11	14
POLITISK SYMPATI					
c	42	5	33	14	5
fp lib	32	2	48	13	5
kd	31	16	39	7	7
m	38	4	36	13	9
mp	37	7	42	7	7
s	41	3	29	17	11
v	35	1	32	22	10

Horisontell procent.

Tabell 46. Uppfattning om huvuduppgifterna inom den civila delen av totalförsvaret åren 2000 och 2002–2003.

- Fråga: Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret. Vilken av följande fyra huvuduppgifter tror Du blir den viktigaste *att lägga resurserna* på under den närmaste tioårsperioden?
Ha förmåga att ...
- 1 ... i händelse av väpnat angrepp mot vårt land och i krig i vår omvärld skydda civilbefolkningen, och trygga den livsnödvändiga försörjningen
 - 2 ... i händelse av väpnat angrepp mot vårt land och i krig i vår omvärld stödja det militära försvaret
 - 3 ... i fred verka för att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar, större olyckor, katastrofer (dvs att samhället fungerar så normalt som möjligt)
 - 4... bidra till fred och säkerhet i vår omvärld (internationella insatser) (2000–2002)
- Vilken av följande fyra huvuduppgifter tror Du blir den *viktigaste* att lägga resurserna på under den närmaste tioårsperioden för den civila delen av totalförsvaret?
Att det har förmåga att ...
- 1 ... i händelse av väpnat angrepp mot vårt land och i krig i vår omvärld skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen
 - 2 ... i händelse av väpnat angrepp mot vårt land och i krig i vår omvärld stödja det militära försvaret
 - 3 ... i fred verka för att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar, större olyckor, katastrofer
 - 4 ... bidra till fred och säkerhet i vår omvärld (internationella insatser) (2003)

År	huvuduppgifter				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
2000	29	6	38	19	8
2002	27	4	37	25	7
2003	38	4	31	15	12

Horisontell procent.

Tabell 47. Inställning till att det militära försvaret används som ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid.

Fråga: Det har diskuterats om det svenska militära försvaret skulle kunna användas för ett utökat stöd till det *civila samhället* i fredstid. Vad anser Du om följande tänkbara situationer? Är det ett bra eller dåligt förslag att personer ur försvarsmakten ...

- a ... används vid terroristbekämpning under polisens ledning
- b ... hjälper polisen med bevakning av t ex riksdagshus, regeringskansli, ambassader, flygplatser
- c ... hjälper polisen att söka efter brottslingar
- d ... hjälper polisen att hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse
- e ... hjälper polisen att hålla ordning vid vanliga, ordinära demonstrationer
- f ... hjälper till vid civil krishantering, t ex vid översvämningar, skogsbränder, snöoväder i *andra länder* (2003)

År 2003	används vid terroristbekämpning					saknar uppfattning
	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	
Samtliga	2.9	44	32	7	5	12
KÖN						
män	3.0	47	30	7	6	10
kvinnor	2.8	42	34	6	5	14
ÅLDER						
18-24		35	40	3	7	15
25-29		41	34	11	4	10
30-39		46	31	7	4	12
40-49		45	33	9	6	8
50-64		43	31	9	7	12
65-70		56	29	5	3	7
71-74		48	21	1	3	27
UTBILDNING						
låg		43	34	5	4	15
medel		49	32	5	4	11
hög		43	30	9	7	11
BOSTADSORT						
storstäder		44	31	8	7	10
större orter		47	27	8	6	13
övriga stora orter		47	31	5	5	12
mindre orter/ landsbygd		43	35	6	4	12
POLITISK SYMPATI						
c		47	25	14	7	7
fp lib		45	35	9	0	11
kd		55	18	7	5	16
m		63	20	3	5	9
mp		30	35	12	12	12
s		42	38	7	4	10
v		32	33	10	14	7

Horisontell procent. Aritmetiska medelvärden (m).

forts

tabell 47 forts.

hjälper polisen med bevakning						
År 2003	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	3.1	49	31	6	4	10
KÖN						
män	3.1	49	33	5	5	8
kvinnor	3.0	50	30	6	3	12
ÅLDER						
18-24		45	32	8	4	11
25-29		55	24	8	9	5
30-39		50	29	7	4	11
40-49		50	33	8	4	6
50-64		47	35	5	4	10
65-70		54	32	1	5	9
71-74		52	24	0	1	23
UTBILDNING						
låg		47	31	4	4	14
medel		53	31	4	3	9
hög		47	32	8	6	8
BOSTADSORT						
storstäder		48	32	7	5	9
större orter		51	27	6	6	9
övriga stora orter		47	33	6	4	10
mindre orter/ landsbygd		51	32	4	2	11
POLITISK SYMPATI						
c		49	37	5	5	4
fp lib		46	37	7	1	9
kd		61	18	7	0	14
m		60	26	5	2	6
mp		26	51	7	14	2
s		51	33	4	3	9
v		40	37	9	7	7

Horisontell procent.

forts

tabell 47 forts.

hjälper polisen att söka efter brottslingar						
År 2003	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	2.4	27	25	19	17	12
KÖN						
män	2.3	25	22	21	22	10
kvinnor	2.5	29	28	17	12	14
ÅLDER						
18-24		23	37	16	12	12
25-29		28	26	19	21	6
30-39		24	18	21	24	13
40-49		26	26	21	20	6
50-64		28	23	18	18	12
65-70		36	27	20	5	12
71-74		28	31	13	4	24
UTBILDNING						
låg		30	29	16	10	15
medel		27	27	19	15	12
hög		26	22	20	23	9
BOSTADSORT						
storstäder		26	22	22	20	9
större orter		25	22	18	25	10
övriga stora orter		28	28	18	15	12
mindre orter/ landsbygd		29	27	17	14	13
POLITISK SYMPATI						
c		33	21	25	14	7
fp lib		23	22	21	21	13
kd		30	30	21	7	14
m		26	27	23	17	7
mp		14	26	14	37	9
s		28	27	18	16	11
v		19	21	22	26	12

Horisontell procent.

forts

tabell 47 forts.

År 2003	m	hjälper polisen att hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp och förstörelse				saknar uppfattning
		mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	
Samtliga	2.8	40	28	11	12	9
KÖN						
män	2.7	37	29	12	15	8
kvinnor	2.9	44	27	10	8	11
ÅLDER						
18-24		37	37	8	7	11
25-29		43	21	19	13	5
30-39		36	27	13	13	11
40-49		42	26	10	17	5
50-64		40	27	11	13	10
65-70		51	34	5	6	6
71-74		39	25	10	3	23
UTBILDNING						
låg		45	31	5	7	12
medel		43	33	9	7	8
hög		36	22	15	18	9
BOSTADSORT						
storstäder		35	26	14	17	8
större orter		43	23	16	11	8
övriga stora orter		40	33	9	8	11
mindre orter/ landsbygd		44	29	8	10	10
POLITISK SYMPATI						
c		42	33	9	11	5
fp lib		38	39	4	13	6
kd		53	18	7	11	11
m		48	26	10	10	7
mp		23	19	19	30	9
s		39	30	13	11	7
v		28	27	14	22	9

Horisontell procent.

forts

tabell 47 forts.

hjälper polisen att hålla ordning vid vanliga, ordinära, demonstrationer						
År 2003	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	2.1	19	22	21	27	11
KÖN						
män	2.0	16	19	22	34	10
kvinnor	2.3	23	25	21	19	12
ÅLDER						
18-24		16	24	21	26	13
25-29		24	19	19	33	6
30-39		17	18	21	32	13
40-49		18	20	25	32	5
50-64		19	23	21	26	11
65-70		24	27	19	19	11
71-74		20	25	18	13	24
UTBILDNING						
låg		26	27	19	14	15
medel		18	27	22	24	10
hög		17	15	22	37	10
BOSTADSORT						
storstäder		18	15	20	38	9
större orter		22	23	17	30	8
övriga stora orter		16	23	22	27	13
mindre orter/ landsbygd		20	25	23	19	13
POLITISK SYMPATI						
c		26	37	14	18	5
fp lib		16	12	17	44	11
kd		32	21	18	21	9
m		17	23	27	26	8
mp		9	16	28	42	5
s		20	24	19	29	9
v		14	19	25	35	9

Horisontell procent.

forts

tabell 47 forts.

hjälper till vid civil krishantering i andra länder						
År 2003	m	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	saknar uppfattning
Samtliga	3.3	68	18	3	2	9
KÖN						
män	3.4	70	17	2	3	8
kvinnor	3.2	65	19	3	1	11
ÅLDER						
18–24		58	24	4	1	13
25–29		71	18	1	3	8
30–39		69	17	1	1	12
40–49		76	17	1	1	5
50–64		65	19	5	3	8
65–70		75	19	1	1	3
71–74		59	14	1	3	23
UTBILDNING						
låg		66	17	2	3	13
medel		67	21	2	2	8
hög		69	17	4	1	9
BOSTADSORT						
storstäder		68	19	4	1	9
större orter		65	18	5	3	9
övriga stora orter		69	18	3	2	9
mindre orter/ landsbygd		68	18	2	2	10
POLITISK SYMPATI						
c		65	23	5	2	5
fp lib		73	17	1	2	6
kd		61	25	2	2	9
m		69	15	6	3	7
mp		70	26	2	0	2
s		70	18	2	2	8
v		67	22	3	3	6

Horisontell procent.

Tabell 48. Inställning till delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden".

Fråga: Många totalförsvarsuppgifter sköts idag av både affärsdrivande statliga verk och bolag i näringslivet, t ex elförsörjning, telekommunikationer. Hur tror Du rent allmänt sett, att detta delade ansvar mellan staten och "marknaden" påverkar Sveriges säkerhet? (2003)

År 2003	säkerheten ökar	säkerheten minskar	ingen förändring jämfört med tidigare	saknar uppfattning
Samtliga	18	33	23	25
KÖN				
män	21	36	26	17
kvinnor	15	30	20	34
ÅLDER				
18-24	20	22	22	35
25-29	19	25	21	35
30-39	18	37	22	24
40-49	18	39	24	19
50-64	18	37	23	22
65-70	16	30	33	21
71-74	24	17	23	37
UTBILDNING				
låg	17	26	29	27
medel	21	31	25	24
hög	17	39	20	24
BOSTADSORT				
storstäder	17	36	24	23
större orter	20	31	17	32
övriga stora orter	17	33	28	23
mindre orter/ landsbygd	20	33	24	23
POLITISK SYMPATI				
c	25	35	25	16
fp lib	22	33	26	20
kd	18	43	21	18
m	28	28	26	18
mp	14	42	16	28
s	19	33	26	23
v	10	41	26	24

Horisontell procent.

ASPEKTER PÅ ALLMÄN FÖRSVARSVILJA I FRED

Tabell 49. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp.

Fråga: Antag att Sverige anfalls. Anser Du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?

År 2003	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning	antal i kategorin
Samtliga	52	27	8	4	9	1 155
<i>KÖN</i>						
män	61	24	6	3	6	
kvinnor	43	29	10	4	13	
<i>ÅLDER</i>						
18-24	44	32	11	5	8	
25-29	51	23	11	5	10	
30-39	57	21	8	5	10	
40-49	52	27	8	3	9	
50-64	54	28	8	3	8	
65-70	56	27	8	3	6	
71-74	38	34	7	4	17	
<i>UTBILDNING</i>						
låg	50	32	7	1	10	
medel	55	27	7	4	8	
hög	52	24	10	5	9	
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	55	25	8	5	8	
större orter	53	24	8	6	10	
övriga stora orter	53	27	8	3	10	
mindre orter/landsbygd	50	30	9	2	9	
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	51	35	7	4	4	
fp lib	61	23	10	4	2	
kd	57	27	9	2	5	
m	73	17	4	2	5	
mp	23	44	12	16	5	
s	51	30	8	3	8	
v	43	28	16	7	5	

Horisontell procent.

forts

tabell 49 forts.

År 2003	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning	antal i kategorin
Samtliga	52	27	8	4	9	1 155
<i>TIDIGARE CIVILOMRÅDE</i>						
syd	52	27	9	3	9	498
mitt	54	27	6	5	9	545
nord	48	25	13	2	12	112
<i>HÄRKOMST</i>						
född i Sverige	54	27	9	4	8	1 009
ej född i Sverige	48	25	6	4	18	143
<i>MEDBORGARSKAP</i>						
svensk medborgare	53	27	9	4	8	1 110
ej svensk medborgare	35	30	2	7	26	43
<i>FÖRÄLDRAR FÖDDA UTOMLANDS</i>						
ingen	54	26	8	3	8	931
någon	54	24	12	6	5	67
bägge	44	29	7	5	15	153

Horisontell procent.

Tabell 50. Inställning till väpnat motstånd i befolkningen och i åldersgrupperna 18 (20)–24 och 25–29 år.

Fråga: Antag att Sverige anfalls. Anser Du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss? (1952–2003)

År	samtliga			åldersgruppen 18 (20)–24 år		
	ja	nej	vet inte	ja	nej	vet inte
1952	79	6	15			
1971	73	15	12			
1975	75	14	12			
1975 ¹				70	20	10
1979 ¹				65	17	18
1980	73	14	13	68	17	15
1981 sept	78	11	11	74	19	8
1981 nov	80	12	8	81	11	7
1982 mars	78	11	11	73	10	17
1985	78	13	10	77	12	12
1990	71	12	16	68	15	17
1990 ¹				68	22	10
1991	77	14	9	78	17	4

År	ja absolut	ja kanske	nog inte, tveksamt	absolut inte	vet inte
1991					
samtliga	58	21	12	6	4
18–24 år	57	26	10	6	1
25–29 år	58	26	6	5	5
1995					
samtliga	59	21	9	3	9
18–24 år	44	32	16	3	6
25–29 år	71	13	8	1	7
1996					
samtliga	54	23	14	5	4
18–24 år	47	28	15	7	3
25–29 år	56	25	10	6	3

År	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning
1997					
samtliga	59	12	10	11	7
18–24 år	59	10	12	14	4
25–29 år	55	13	10	10	12
1998					
samtliga	64	12	9	8	6
18–24 år	61	11	14	9	6
25–29 år	64	11	12	7	6

Horisontell procent.

forts

tabell 50 forts.

År	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	saknar uppfattning
1999					
samtliga	67	14	6	7	5
18-24 år	61	19	5	10	4
25-29 år	63	12	5	12	8
2000					
samtliga	60	15	9	9	7
18-24 år	53	18	13	7	8
25-29 år	66	16	8	9	2
År	ja	ja kanske	nog inte, tveksamt	nej	saknar uppfattning
2001					
samtliga	60	16	9	8	7
18-24 år	45	22	15	14	4
25-29 år	63	13	10	5	9
2002					
samtliga	62	14	8	7	8
18-24 år	52	12	14	7	16
25-29 år	58	16	8	7	10
2003					
samtliga	52	27	8	4	9
18-24 år	44	32	11	5	8
25-29 år	51	23	11	5	10

Horisontell procent. 1: avser SPFs ungdomsundersökning. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 51. Den allmänna försvarsviljan i fred. Genomsnittliga andelar för åren 1991–2002.

År	samtliga	18–24 år	25–29 år
1991–2002			
ja (absolut)	59	53	59
ja kanske	18	22	19
nog inte, tveksamt	11	13	10
nej, (absolut inte)	7	8	6
saknar uppfattning	5	5	5
1995–2002			
ja (absolut)	61	53	62
ja kanske	17	13	9
nog inte, tveksamt	9	13	9
nej (absolut inte)	7	8	7
saknar uppfattning	7	6	7
2000–2002			
ja	61	50	52
ja kanske	15	17	15
nog inte, tveksamt	9	14	9
nej	8	9	7
saknar uppfattning	7	9	7

Genomsnittlig vertikal procent.

Tabell 52. Andelen som är tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd vid angrepp åren 1992–2003.

År	1992 ¹	1993 ¹	1994 ¹	1995 ¹	1996 ¹	1997 ²	1998 ²	1999 ²	2000 ²	2001 ²	2002 ²	2003 ²
Samtliga	26	16	13	12	19	21	17	13	18	17	15	12
KÖN												
män	21	12	11	10	14	15	12	10	12	14	14	9
kvinnor	35	21	16	14	25	27	21	16	24	21	18	14
ÅLDER												
18–24	22	13	20	19	22	22	23	15	20	29	21	16
25–29	27	16	20	9	16	23	19	17	17	15	15	16
30–39	25	19	14	15	22	25	16	13	20	15	15	13
40–49	31	13	11	10	23	21	19	13	18	12	18	11
50–64	28	19	11	11	15	20	14	14	19	19	16	11
65–70	21	19	10	6	11	23	13	5	11	16	8	11
UTBILDNING												
låg	28	19	12	11	16	19	14	10	14	14	13	8
mellan	26	13	15	14	18	25	18	12	19	18	19	11
hög	26	16	12	10	21	18	17	16	19	18	15	15
BOSTADSORT												
storstäder	22	14	13	12	21	24	17	12	18	17	13	13
övriga större orter	28	18	14	16	21	13	15	9	19	15	17	14
övriga medel-/ stora orter	–	18	15	12	14	24	12	17	14	16	18	11
mindre orter/ landsbygd	27	15	12	10	19	20	18	13	20	18	16	11
POLITISK SYMPATI												
c	28	17	6	2	19	10	3	8	0	13	17	11
fp lib	30	16	19	11	22	24	12	11	14	26	18	14
kd	26	5	15	19	26	14	19	17	12	15	12	11
m	21	17	9	7	13	16	8	8	17	13	9	6
mp	–	–	–	18	31	44	30	29	30	14	24	28
nd	21	9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
s	27	17	15	12	14	23	15	15	22	36	16	11
v	47	17	24	16	39	29	29	13	19	18	22	23

¹ Alternativen "nog inte, tveksamt" och "absolut inte" har sammanslagits. ² Alternativen "nej knappast, tveksamt" och "nej" har sammanslagits. För åren 1989 och 1990 se *Opinion 2000*. För år 1991, se *Opinion 2002*.

Tabell 53. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.

Fråga: Sverige har ett totalförsvar, dvs ett försvar som förutom det militära försvaret också består av ett civilt försvar. Om Du först tänker på det militära försvaret – anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas?

År 2003	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
Samtliga	22	45	17	16
<i>KÖN</i>				
män	25	46	21	9
kvinnor	20	43	13	24
<i>ÅLDER</i>				
18–24	32	28	17	22
25–29	21	40	19	20
30–39	26	38	17	19
40–49	22	48	15	16
50–64	19	49	20	13
65–70	18	57	16	9
71–74	23	52	11	14
<i>UTBILDNING</i>				
låg	22	54	11	13
medel	26	44	13	16
hög	19	41	24	17
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	18	43	20	20
större orter	20	41	22	17
övriga stora orter	24	45	17	15
mindre orter/landsbygd	25	48	14	13
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	12	67	11	10
fp lib	23	45	13	18
kd	25	50	14	11
m	36	43	13	7
mp	0	35	51	14
s	19	51	16	14
v	16	36	40	9

Horisontell procent.

Tabell 54. Uppfattning om statsutgifterna för försvaret/det militära försvaret åren 1957, 1980, 1987, 1990 och 1995–2003.

Fråga: Anser Du att statsutgifterna för försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1957–1986)

Anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1987–1992 feb, maj)

Sverige har ett totalförsvar, dvs ett försvar som förutom det militära försvaret också består av ett civilt försvar. Om Du först tänker på det militära försvaret – anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept–2003)

År	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
1957	9	45	26	20
1987	32	48	11	10
1990	24	49	19	7
1992 sept	18	61	21	1
1995	17	56	23	5
1996	21	56	17	6
1997	21	57	16	6
1998	21	55	16	9
1999	23	53	17	7
2000	22	54	16	8
2001	34	50	10	6
2002	23	53	15	9
2003	22	45	17	16

Horisontell procent. För mellanliggande år se Opinion 2002.

Tabell 55. Andelen som anser att statens utgifter för det militära försvaret bör ökas respektive minskas åren 1998–2003.

År	bör ökas						bör minskas					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samtliga	21	23	22	34	23	22	16	17	16	10	15	17
KÖN												
män	22	24	25	36	22	25	17	21	15	11	16	21
kvinnor	19	22	20	32	25	20	15	13	17	9	13	13
ÅLDER												
18–24	21	28	21	29	21	32	19	21	16	13	18	17
25–29	18	28	28	43	17	21	17	13	17	6	23	19
30–39	20	20	21	38	31	26	18	13	19	9	13	17
40–49	18	22	21	35	17	22	20	21	21	11	18	15
50–64	27	25	23	29	23	19	13	17	13	10	13	20
65–70	20	23	24	34	30	18	11	21	9	6	8	16
UTBILDNING												
låg	19	21	27	38	30	22	15	16	11	5	8	11
mellan	22	27	24	37	26	26	15	16	14	10	12	13
hög	22	22	19	30	19	19	18	19	20	13	19	24
BOSTADSORT												
storstäder	19	24	25	33	19	18	17	20	15	12	19	20
övriga större orter	28	28	21	35	22	20	13	14	20	9	15	22
övriga medel-/ stora orter	22	24	22	31	24	24	18	14	13	11	14	17
mindre orter/ landsbygd	18	22	22	34	26	25	17	19	17	8	13	14
POLITISK SYMPATI												
c	16	27	22	29	15	12	15	26	0	0	12	11
fp lib	6	19	17	31	20	23	14	13	8	12	16	13
kd	21	22	47	45	34	25	17	13	11	12	9	14
m	40	34	31	54	35	36	8	10	9	5	5	13
mp	9	8	8	29	17	0	39	32	40	7	37	51
s	17	23	24	20	23	19	15	18	16	31	13	16
v	16	23	13	35	12	16	37	29	29	29	38	40

Procent. För åren 1989–1992 se *Opinion 92*. För åren 1993–1998 se *Opinion 98*.

Tabell 56. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret.

Fråga: Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex elsäkerhet, skydd, undsättning och vård, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas?

År 2003	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
Samtliga	54	29	3	14
<i>KÖN</i>				
män	56	30	4	10
kvinnor	52	29	1	18
<i>ÅLDER</i>				
18–24	51	22	6	22
25–29	51	35	1	13
30–39	56	24	3	17
40–49	52	33	1	14
50–64	56	31	3	11
65–70	55	35	3	7
71–74	54	28	0	18
<i>UTBILDNING</i>				
låg	54	31	2	13
medel	55	29	3	14
hög	54	30	3	13
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	53	28	4	15
större orter	48	32	5	15
övriga stora orter	53	32	2	13
mindre orter/landsbygd	57	29	2	13
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	46	40	2	12
fp lib	63	22	0	15
kd	64	30	0	7
m	54	34	4	9
mp	56	28	5	12
s	56	33	2	9
v	58	28	9	5

Horisontell procent.

Tabell 57. Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret åren 1987, 1990, 1992 och 1995–2003.

Fråga: När det gäller den civila delen av totalförsvaret – anser Du att statsutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas eller saknar Du uppfattning i denna fråga? (1987–1990)

Förutom det militära försvaret har Sverige också ett civilt försvar. Anser Du att statsutgifterna för denna del av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 feb, maj)

Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex ransoneringsberedskap, skyddsrum, gasmasker, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept–2002)

Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex elsäkerhet, skydd, undsättning och vård, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (2003)

År 2003	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
1987	52	23	2	23
1990	44	36	4	17
1992 feb	23	55	13	9
1992 sept	48	47	5	1
1995	45	44	4	7
1996	30	54	6	10
1997	33	54	3	10
1998	30	56	3	11
1999	34	52	4	10
2000	30	52	3	15
2001	41	48	2	10
2002	34	50	3	13
2003	54	29	3	14

Horisontell procent.

Tabell 58. Medlem i frivilligorganisation?

Fråga: Är Du idag själv medlem i någon frivilligorganisation med inriktning mot säkerhet, försvar, internationellt fredsarbete eller social omvårdnad? (2000–2003)

År 2003	nej inte medlem	ja aktiv medlem	ja passiv medlem	vet/ minns inte
Samtliga	91	4	3	2
Samtliga 2002	88	5	5	2
Samtliga 2000	88	3	9	1
<i>KÖN</i>				
män	91	5	2	2
kvinnor	91	4	3	2
<i>ÅLDER</i>				
18–24	92	3	1	3
25–29	83	8	8	3
30–39	92	4	2	2
40–49	94	4	2	0
50–64	91	6	2	1
65–70	90	2	2	6
71–74	93	0	3	4
<i>UTBILDNING</i>				
låg	93	3	1	3
medel	92	5	2	1
hög	90	5	4	2
<i>BOSTADSORT</i>				
storstäder	92	4	2	2
större orter	92	3	3	2
övriga stora orter	90	5	3	2
mindre orter/landsbygd	91	4	3	2
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	91	9	0	0
fp lib	94	6	0	0
kd	84	14	2	0
m	89	5	4	2
mp	91	0	7	2
s	94	3	2	1
v	91	1	6	1

Horisontell procent.

Tabell 59. Vilja till medlemskap i frivilligorganisation.

Fråga: Skulle Du kunna tänka Dig att aktivt engagera Dig i någon frivilligorganisation för att kunna hjälpa till – vara en resurs – om vårt land skulle drabbas av en allvarlig samhällsstörning, t ex en stor olycka, katastrof eller liknande? (2000–2003)

År 2003	ja	tveksamt knappast osäkert	nej	har inte funderat på detta
Samtliga	48 ¹	15	15	22
Samtliga 2002	71 ¹	10	17	2
Samtliga 2000	57 ¹	13	28	2
KÖN				
män	49	16	15	20
kvinnor	47	13	15	24
ÅLDER				
18–24	42	21	12	25
25–29	56	12	12	20
30–39	58	9	10	22
40–49	56	17	9	18
50–64	44	15	18	23
65–70	38	16	22	24
71–74	28	13	38	22
UTBILDNING				
låg	38	13	27	23
medel	48	15	14	23
hög	54	15	11	21
BOSTADSORT				
storstäder	57	13	10	21
större orter	45	13	19	24
övriga stora orter	46	18	15	21
mindre orter/landsbygd	44	15	18	23
POLITISK SYMPATI				
c	40	21	19	19
fp lib	43	22	12	24
kd	49	11	14	27
m	58	10	12	21
mp	54	13	15	18
s	48	16	18	18
v	49	17	13	20

Horisontell procent. 1: Procenten beräknad på dem som inte är medlemmar i frivillig-organisation(er) eller som är osäkra om detta.

Tabell 60. Allmän försvarsvilja i fred relaterad till skilda uppfattningar.

År 2003	väpnat motstånd vid angrepp				
	antal i kategorin (n)	ja	ja kanske	tveksamt/nej	saknar uppfattning
Samtliga (%)	1 155	52	27	12	9
Uppfattning om Sverige som land att leva i					
– mycket bra	498	53	27	12	8
– ganska bra	603	52	28	11	9
– ganska dåligt/mycket dåligt	34	65	18	15	3
– saknar uppfattning	20	25	5	25	45
Uppfattning om Sveriges framtid					
– mycket bättre/något bättre	153	49	28	10	13
– ungefär som idag	492	52	28	11	9
– något sämre	384	51	30	13	7
– mycket sämre	90	56	20	17	8
– saknar uppfattning	36	36	11	22	31
Upplevelse av påtagligt hot mot Sverige eller dess befolkning som helhet					
– ja	423	58	23	14	5
– nej	575	53	27	11	9
– saknar uppfattning	157	35	34	10	21
Oro för den politiska situationen i världen					
– mycket stor	29	66	7	10	17
– ganska stor	170	49	30	13	8
– ganska liten	539	50	29	13	8
– mycket liten/ingen alls	364	58	24	12	7
– saknar uppfattning	53	40	19	4	38
Upplevd risk för storkrig i Europa					
– mycket stora/ganska stora	199	52	27	13	9
– ganska små	539	50	29	13	8
– mycket små	301	58	25	11	6
– inga alls	63	57	16	17	10
– saknar uppfattning	53	40	19	4	38
Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet					
– mer hotfull	161	61	19	14	7
– mindre hotfull	99	51	27	15	7
– ungefär som den ser ut idag	796	53	29	11	8
– saknar uppfattning	99	39	19	15	26

Horisontell procent.

forts

tabell 60 forts.

År 2003	väpnat motstånd vid angrepp				
	antal i kategorin (n)	ja	ja kanske	tveksamt/nej	saknar uppfattning
Samtliga (%)	1 155	52	27	12	9
Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige					
– ja helt säkert	165	66	21	8	5
– ja det kan vi nog	427	51	30	12	7
– kanske – kanske inte	327	46	31	14	8
– nej knappast	150	61	20	11	7
– absolut inte	20	70	15	15	0
– saknar uppfattning	66	33	14	8	45
Medlemskap i Nato eller alliansfrihet?					
– fullt medlemskap	259	73	17	5	5
– hålla fast vid alliansfriheten	680	51	29	15	5
– saknar uppfattning	216	32	29	9	24
Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU					
– helt för/huvudsakligen för	450	67	22	6	6
– tveksam	313	42	36	12	9
– helt emot/huvudsakligen emot	312	48	26	20	6
– saknar uppfattning	80	28	18	14	41
Inställning till försvarsrelaterat samarbete					
– Natomedlemskap, inga trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	248	60	27	8	4
– Natomedlemskap, kan finnas trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	124	78	12	3	1
– EU utvecklar en försvarsallians där Sverige ingår	421	57	28	10	5
– saknar uppfattning	362	32	30	19	19
Uppfattning om Sverige behöver ett militärt försvar					
– bör absolut ha	662	69	21	4	6
– bör nog ha	293	32	43	13	12
– tveksamt/bör absolut inte ha	169	25	25	41	8
– saknar uppfattning	31	23	6	10	61
Föredragen typ av militärt försvar					
– yrkesförsvar	243	63	23	11	2
– värnplikt/försvar	518	59	26	9	5
– frivilligt åtagande	249	44	29	17	10
– saknar uppfattning	145	25	28	15	32

Horisontell procent.

forts

tabell 60 forts.

År 2003	väpnat motstånd vid angrepp				
	antal i kategorin (n)	ja	ja kanske	tveksamt/nej	saknar uppfattning
Samtliga (%)	1 155	52	27	12	9
Inställning till kvinnlig värnplikt					
– bra förslag	552	60	26	10	5
– dåligt förslag	397	50	26	16	7
– saknar uppfattning	206	37	29	1	1
Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter					
– (möta ett väpnat angrepp)					
försvara Sverige	199	69	22	4	5
– freda gränserna mot illegala intrång	281	60	26	10	4
– delta i internationella fredsfrämjande insatser					
fredsfrämjande insatser	361	52	29	14	5
– stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred					
att klara av svåra påfrestningar i fred	142	41	30	23	6
– saknar uppfattning	172	31	26	12	31
Uppfattning om huvuduppgifter för den civila delen av totalförsvaret					
– skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen					
försörjningen	439	59	26	9	6
– stödja det militära försvaret	44	66	16	11	7
– stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar					
ocg hantera allvarliga samhällsstörningar	357	64	27	14	5
– bidra till fred och säkerhet i vår omvärld	175	47	27	15	10
– saknar uppfattning	140	30	30	12	28
Inställning till delat ansvar i totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden"					
– säkerheten ökar	213	56	28	9	7
– säkerheten minskar	386	60	21	15	4
– ingen förändring gentemot tidigare	269	57	28	10	5
– saknar uppfattning	287	35	32	4	22
Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret					
– bör ökas	259	78	15	5	2
– bör bibehållas oförändrade	516	55	35	7	3
– bör minskas	197	29	29	35	7
– saknar uppfattning	183	34	19	11	37

Horisontell procent.

forts

tabell 60 forts.

År 2003	väpnat motstånd vid angrepp				
	antal i kategorin (n)	ja	ja kanske	tveksamt/nej	saknar uppfattning
Samtliga (%)	1 155	52	27	12	9
Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret					
– bör ökas	624	60	26	10	4
– bör bibehållas oförändrade	340	49	33	14	4
– bör minskas	31	39	16	39	6
– saknar uppfattning	160	33	18	10	39
Medlemskap i frivilligorganisation					
– nej	1052	52	27	12	9
– ja aktiv/passiv medlem	80	61	26	10	3
– minns inte	23	17	22	13	48
Kan tänka sig medlemskap i frivilligorganisation ¹					
– ja	512	60	22	12	7
– tveksamt/knappast	155	45	36	14	5
– nej	164	43	32	13	13
– har inte funderat på detta	217	47	28	10	14
– ej svar	18	44	22	17	17
Intresse för olika samhällsfrågor: Sveriges försvar					
– mycket stort	130	75	17	5	4
– ganska stort	295	65	23	7	5
– ganska litet	439	52	31	11	6
– mycket litet/inget alls	236	33	29	25	14
– saknar uppfattning	55	24	27	7	42
Intresse för olika samhällsfrågor: Samhällets för- måga att klara av svåra påfrestningar/störningar					
– mycket stort	205	63	23	8	6
– ganska stort	477	56	28	10	5
– ganska litet	300	49	26	15	10
– mycket litet/inget alls	96	43	25	19	14
– saknar uppfattning	77	25	31	12	32

Horisontell procent. 1. Beräknad på dem som inte är medlemmar.

Tabell 61. Upplevelse av hot mot Sverige som nation eller dess befolkning som helhet relaterat till andra uppfattningar.

År 2003	upplevelse av hot		
	nej	ja	vet inte
Samtliga (n)	575	423	157
Upplevd risk för storkrig i Europa			
– mycket stora/ganska stora	11	28	28
– ganska små	49	37	37
– mycket små	29	18	18
– inga alls	7	2	3
– saknar uppfattning	5	15	4
Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige			
– ja helt säkert	18	11	8
– ja det kan vi nog	41	34	33
– kanske – kanske inte	25	30	34
– nej knappast/absolut inte	11	21	12
– saknar uppfattning	5	4	13
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>militär alliansfrihet</i>			
– säkerheten ökar	21	23	13
– säkerheten minskar	14	23	17
– säkerheten påverkas inte	37	29	21
– saknar uppfattning	28	26	49
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>ökat samarbete stat – näringsliv i totalförsvarsuppgifter</i>			
– säkerheten ökar	39	36	24
– säkerheten minskar	7	13	7
– säkerheten påverkas inte	21	18	10
– saknar uppfattning	32	33	59
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>medlemskapet i EU</i>			
– säkerheten ökar	45	45	33
– säkerheten minskar	12	20	16
– säkerheten påverkas inte	29	22	20
– saknar uppfattning	14	13	31
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>den europeiska monetära unionen</i>			
– säkerheten ökar	20	25	21
– säkerheten minskar	11	22	10
– säkerheten påverkas inte	45	35	16
– saknar uppfattning	25	18	53

Vertikal procent.

forts

tabell 61 forts.

År 2003	upplevelse av hot		
	nej	ja	vet inte
Samtliga (n)	575	423	157
Medlemskap i Nato eller alliansfrihet?			
– fullt medlemskap	24	23	11
– hålla fast vid alliansfriheten	59	61	50
– saknar uppfattning	17	16	39
Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret			
– bör ökas	18	30	20
– bör bibehållas oförändrade	48	39	40
– bör minskas	18	18	9
– saknar uppfattning	16	13	31
Inställning till ett svenska militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder			
– Natomedlemskap, inga trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	23	20	18
– Natomedlemskap, kan finnas trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	11	11	7
– EU utvecklar en försvarsallians i vilken Sverige ingår	39	38	25
– saknar uppfattning	28	31	50
Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU			
– helt för/huvudsakligen för	41	40	28
– tveksam	28	24	31
– helt emot/huvudsakligen emot	25	32	23
– saknar uppfattning	6	4	18
Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa			
– i huvudsak positiv	39	38	25
– i huvudsak negativ	38	41	26
– saknar uppfattning	23	21	48
Uppfattning om Sverige behöver ett militärt försvar			
– bör absolut ha	58	63	44
– bör nog ha	26	21	35
– tveksam/bör absolut inte ha	15	14	12
– saknar uppfattning	2	1	9

Vertikal procent.

Tabell 62. Oro för den politiska situationen i världen relaterad till andra uppfattningar.

År 2003	upplevd oro				
	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten/ingen alls	saknar uppfattning
Samtliga (n)	29	170	539	364	53
Upplevd risk för storkrig i Europa					
– mycket stora/ganska stora	54	26	6	5	4
– ganska små	29	51	52	27	21
– mycket små	16	18	35	42	13
– inga alls	0	3	5	24	9
– saknar uppfattning	1	2	2	3	53
Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet					
– mer hotfull	39	18	9	4	7
– mindre hotfull	6	8	10	11	2
– ungefär som den ser ut idag	48	69	75	72	41
– saknar uppfattning	8	6	7	12	50
Uppfattning om Sverige behöver ett militärt försvar					
– bör absolut ha	64	59	58	56	44
– bör nog ha	17	25	29	26	13
– tveksam/bör absolut inte ha	19	16	12	15	10
– saknar uppfattning	5	2	2	4	32

Vertikal procent.

Tabell 63. Upplevd risk för storkrig i Europa relaterad till andra uppfattningar.

År 2003	upplevd risk				saknar uppfattning
	mycket/ ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	
Samtliga (n)	199	539	301	63	53
Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet					
– mer hotfull	43	11	4	2	3
– mindre hotfull	5	7	11	24	0
– ungefär som den ser ut idag	43	76	78	67	41
– saknar uppfattning	9	6	7	7	55
Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige					
– ja helt säkert	10	11	17	40	10
– ja det kan vi nog	30	43	40	22	14
– kanske – kanske inte	32	30	26	16	19
– nej knappast/absolut inte	24	4	4	10	9
– saknar uppfattning	4	2	5	11	47
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>militär alliansfrihet</i>					
– säkerheten ökar	18	22	21	21	4
– säkerheten minskar	26	18	14	12	5
– säkerheten påverkas inte	20	30	41	54	13
– saknar uppfattning	36	30	23	12	77
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>medlemskapet i EU</i>					
– säkerheten ökar	31	42	54	61	19
– säkerheten minskar	26	15	13	3	10
– säkerheten påverkas inte	22	30	22	25	7
– saknar uppfattning	21	14	11	11	63
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>den europeiska monetära unionen</i>					
– säkerheten ökar	14	22	27	40	6
– säkerheten minskar	27	15	11	2	5
– säkerheten påverkas inte	29	41	40	38	11
– saknar uppfattning	30	23	22	21	78
Medlemskap i Nato eller alliansfrihet?					
– fullt medlemskap	24	21	22	36	6
– hålla fast vid alliansfriheten	57	61	62	53	30
– saknar uppfattning	20	18	15	11	64

Vertikal procent.

forts

tabell 63 forts.

År 2003	upplevd risk				
	mycket/ ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	saknar uppfatt- ning
Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU					
– helt för/huvudsakligen för	38	38	44	49	11
– tveksam	28	30	23	25	23
– helt emot/huvudsakligen emot	31	28	26	20	16
– saknar uppfattning	3	5	6	7	50
Uppfattning om Sverige behöver ett militärt försvar					
– bör absolut ha	65	57	57	59	35
– bör nog ha	20	29	26	17	21
– tveksam/bör absolut inte ha	14	13	14	15	7
– saknar uppfattning	1	2	3	9	37
Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter					
– (möta ett väpnat angrepp) försvara Sverige	26	16	12	23	13
– freda gränserna mot illegala intrång	24	23	27	10	23
– delta i internationella fredsfrämjande insatser	23	35	34	39	7
– stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred	13	12	14	14	9
– saknar uppfattning	13	14	13	14	49
Uppfattning om huvuduppgifterna för den civila delen av totalförsvaret					
– skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen	51	36	33	33	24
– stödja det militära försvaret	6	4	3	2	3
– stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar	21	33	40	28	14
– bidra till fred och säkerhet i vår omvärld	13	15	15	27	16
– saknar uppfattning	9	12	10	10	43
Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret					
– bör ökas	33	22	19	19	17
– bör bibehållas oförändrade	35	49	45	42	21
– bör minskas	16	15	19	33	7
– saknar uppfattning	15	14	17	6	57
Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret					
– bör ökas	66	54	47	56	45
– bör bibehållas oförändrade	20	33	33	28	7
– bör minskas	1	2	5	9	0
– saknar uppfattning	13	11	16	8	47

Vertikal procent.

Tabell 64. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet relaterad till andra uppfattningar.

År 2003	uppfattning om situation			
	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär som den ser ut idag	saknar uppfattning
Samtliga (n)	161	99	796	99
Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige				
– ja helt säkert	13	26	14	6
– ja det kan vi nog	28	38	41	23
– kanske – kanske inte	27	19	30	29
– nej knappast/absolut inte	29	14	12	13
– saknar uppfattning	3	3	4	29
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>militär alliansfrihet</i>				
– säkerheten ökar	21	24	21	15
– säkerheten minskar	33	19	15	9
– säkerheten påverkas inte	17	41	37	8
– saknar uppfattning	28	16	27	69
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>medlemskapet i EU</i>				
– säkerheten ökar	32	61	44	39
– säkerheten minskar	34	11	13	6
– säkerheten påverkas inte	17	22	29	7
– saknar uppfattning	16	6	14	47
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>den europeiska monetära unionen</i>				
– säkerheten ökar	15	40	22	15
– säkerheten minskar	32	13	12	11
– säkerheten påverkas inte	28	33	41	22
– saknar uppfattning	25	14	25	52
Medlemskap i Nato eller alliansfrihet?				
– fullt medlemskap	27	35	20	16
– hålla fast vid alliansfriheten	59	58	62	34
– saknar uppfattning	14	8	18	50
Inställning till att Sverige söker Natomedlemskap om Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar				
– Sverige bör då söka medlemskap	28	39	23	18
– Sverige bör inte söka medlemskap	51	50	51	32
– saknar uppfattning	21	11	27	51

Vertikal procent.

forts

tabell 64 forts.

År 2003	uppfattning om situation			
	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär som den ser ut idag	saknar uppfattning
Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU				
– helt för/huvudsakligen för	38	57	39	23
– tveksam	22	21	29	25
– helt emot/huvudsakligen emot	38	19	37	23
– saknar uppfattning	3	4	6	28
Uppfattning om Sverige behöver ett militärt försvar				
– bör absolut ha	76	48	57	46
– bör nog ha	10	24	28	27
– tveksam/bör absolut inte ha	13	28	14	9
– saknar uppfattning	1	1	1	18
Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter				
– (möta ett väpnat angrepp) försvara Sverige	26	12	16	13
– freda gränserna mot illegala intrång	24	26	24	19
– delta i internationella fredsfrämjande insatser	21	33	35	24
– stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred	15	14	12	12
– saknar uppfattning	14	16	13	32
Uppfattning om huvuduppgifterna för den civila delen av totalförsvaret				
– skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen	40	30	38	30
– stödja det militära försvaret	6	8	3	2
– stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar	28	37	34	16
– bidra till fred och säkerhet i vår omvärld	15	17	15	18
– saknar uppfattning	12	8	10	34
Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret				
– bör ökas	38	18	21	16
– bör bibehållas oförändrade	38	40	48	24
– bör minskas	14	31	17	9
– saknar uppfattning	10	12	14	50
Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret				
– bör ökas	73	55	51	43
– bör bibehållas oförändrade	17	24	33	20
– bör minskas	1	8	3	2
– saknar uppfattning	9	13	13	35

Vertikal procent.

Tabell 65. Uppfattningar om skilda aspekter på Sveriges säkerhet relaterade till varandra.

År 2003	den svenska militära alliansfriheten			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga (n)	231	207	377	340
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>ökat samarbete stat – näringsliv i totalförsvarsuppgifter</i>				
– säkerheten ökar	44	40	41	24
– säkerheten minskar	16	15	6	5
– säkerheten påverkas inte	14	20	33	6
– saknar uppfattning	27	26	20	64
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>medlemskapet i EU</i>				
– säkerheten ökar	49	51	48	30
– säkerheten minskar	17	28	10	13
– säkerheten påverkas inte	2	17	36	16
– saknar uppfattning	7	5	3	41
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>den europeiska monetära unionen</i>				
– säkerheten ökar	28	31	24	11
– säkerheten minskar	21	19	12	12
– säkerheten påverkas inte	35	32	53	25
– saknar uppfattning	16	17	12	53
ett ökat samarbete mellan stat och näringsliv i totalförsvarsuppgifter				
År 2003	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfattning
Samtliga (n)	421	101	224	409
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>medlemskapet i EU</i>				
– säkerheten ökar	63	29	40	29
– säkerheten minskar	12	41	14	13
– säkerheten påverkas inte	21	22	42	21
– saknar uppfattning	4	8	4	37
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>den europeiska monetära unionen</i>				
– säkerheten ökar	35	14	18	13
– säkerheten minskar	13	42	11	12
– säkerheten påverkas inte	35	35	57	29
– saknar uppfattning	17	10	14	47

Vertikal procent.

forts

tabell 65 forts.

År 2003	Sveriges medlemskap i EU			
	säkerheten ökar	säkerheten minskar	säkerheten påverkas inte	saknar uppfatt- ning
Samtliga (n)	499	176	295	185
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>den europeiska monetära unionen</i>				
– säkerheten ökar	46	4	5	4
– säkerheten minskar	4	59	13	6
– säkerheten påverkas inte	36	19	67	10
– saknar uppfattning	14	18	16	63

Vertikal procent.

Tabell 66. Uppfattning om behovet av ett militärt försvar relaterad till andra uppfattningar.

År 2003	behovet av ett militärt försvar			
	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver/bör absolut inte ha	saknar uppfattning
Samtliga (n)	662	293	169	31
Medlemskap i Nato eller alliansfrihet?				
– fullt medlemskap	30	12	9	20
– hålla fast vid alliansfriheten	53	65	76	19
– saknar uppfattning	17	23	15	60
Inställning till att Sverige söker Natomedlemskap om Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar				
– Sverige bör då söka medlemskap	34	13	9	12
– Sverige bör inte söka medlemskap	43	54	68	23
– saknar uppfattning	23	33	22	64
Inställning till ett svenska militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder				
– Natomedlemskap, inga trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	26	14	17	11
– Natomedlemskap, kan finnas trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	14	7	6	0
– EU utvecklar en försvarsallians i vilken Sverige ingår	35	43	36	16
– saknar uppfattning	26	35	41	73
Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU				
– helt för/huvudsakligen för	48	33	17	0
– tveksam	24	38	24	10
– helt emot/huvudsakligen emot	24	21	54	10
– saknar uppfattning	4	7	5	80
Föredragen typ av militärt försvar				
– yrkesförsvar	22	20	20	18
– värnpliktsförsvar	50	42	24	16
– frivilligt åtagande	17	26	40	10
– saknar uppfattning	10	12	16	55
Inställning till kvinnlig värnplikt				
– bra förslag	53	43	38	48
– dåligt förslag	34	32	45	5
– saknar uppfattning	13	25	17	46

Vertikal procent.

forts

tabell 66 forts.

År 2003	behovet av ett militärt försvar			
	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver/ bör absolut inte ha	saknar uppfattning
Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter				
– (möta ett väpnat angrepp) försvara Sverige	23	10	6	3
– freda gränserna mot illegala intrång	28	21	15	3
– delta i internationella fredsfrämjande insatser	28	37	40	15
– stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred	8	15	26	12
– saknar uppfattning	13	17	13	67
Uppfattning om huvuduppgifterna för den civila delen av totalförsvaret				
– skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen	43	32	28	7
– stödja det militära försvaret	4	4	2	6
– stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar	29	34	39	17
– bidra till fred och säkerhet i vår omvärld	13	17	23	14
– saknar uppfattning	11	14	7	56
Inställning till delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden"				
– säkerheten ökar	20	17	15	7
– säkerheten minskar	36	30	35	7
– ingen förändring gentemot tidigare	22	26	28	9
– saknar uppfattning	23	28	22	77
Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret				
– bör ökas	36	6	2	8
– bör bibehållas oförändrade	45	56	20	20
– bör minskas	5	17	67	7
– saknar uppfattning	14	22	11	64
Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret				
– bör ökas	62	43	44	23
– bör bibehållas oförändrade	25	39	33	0
– bör minskas	1	2	13	4
– saknar uppfattning	13	16	9	73

Vertikal procent.

Tabell 67. Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor relaterade till varandra.

År 2003	inställning till FNs fredsframtvängande insatser		
	rätt	fel	saknar uppfattning
Samtliga (n)	777	189	189
Skall Sverige sända militära förband utomlands på begäran av FN?			
– riktigt beslut	84	42	25
– felaktigt beslut	9	48	20
– saknar uppfattning	8	10	55
Inställning till svenskt deltagande i humanitära insatser			
– bara med mandat från FN	74	71	36
– även utan mandat från FN	15	3	6
– nej Sverige bör inte delta	7	20	10
– saknar uppfattning	5	7	47
Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa			
– i huvudsak positiv	46	19	16
– i huvudsak negativ	34	64	25
– saknar uppfattning	20	17	59
	sända svenska militära förband utomlands på begäran av FN		
År 2003	riktigt beslut	felaktigt beslut	saknar uppfattning
Samtliga (n)	774	201	180
Inställning till svenskt deltagande i humanitära insatser			
– bara med mandat från FN	77	48	45
– även utan mandat från FN	17	4	5
– nej Sverige bör inte delta	4	35	5
– saknar uppfattning	4	13	46
Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa			
– i huvudsak positiv	48	15	14
– i huvudsak negativ	35	59	23
– saknar uppfattning	17	26	62

Vertikal procent.

forts

tabell 67 forts.

	inställning till svenskt deltagande i humanitära interventioner			
	Sverige bör delta ... enbart med mandat från FN	även utan stöd från FN	Nej Sverige bör inte delta	saknar uppfatt- ning
År 2003				
Samtliga (n)	777	130	111	137
Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa				
– i huvudsak positiv	40	61	12	16
– i huvudsak negativ	40	23	66	16
– saknar uppfattning	20	17	21	68

Vertikal procent.

Tabell 68. Inställning till ett svenskt medlemskap i Nato relaterad till andra uppfattningar.

År 2003	Natomedlemskap eller alliansfrihet		
	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	saknar uppfattning
Samtliga (n)	259	680	216
Förhoppning om hjälp utifrån vid ett militärt angrepp på Sverige			
– ja helt säkert	21	13	8
– ja det kan vi nog	35	40	34
– kanske – kanske inte	25	28	33
– nej knappast/absolut inte	17	15	10
– saknar uppfattning	2	4	14
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>militär alliansfrihet</i>			
– säkerheten ökar	11	28	10
– säkerheten minskar	34	14	9
– säkerheten påverkas inte	34	36	17
– saknar uppfattning	22	22	64
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>Natos utvidgning till Estland, Lettland och Litauen</i>			
– säkerheten ökar	58	28	16
– säkerheten minskar	6	18	6
– säkerheten påverkas inte	22	30	13
– saknar uppfattning	14	25	65
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>medlemskapet i EU</i>			
– säkerheten ökar	70	37	33
– säkerheten minskar	9	21	8
– säkerheten påverkas inte	14	31	18
– saknar uppfattning	7	12	41
Uppfattning om Sveriges säkerhet: <i>den europeiska monetära unionen</i>			
– säkerheten ökar	43	17	15
– säkerheten minskar	10	20	6
– säkerheten påverkas inte	33	41	28
– saknar uppfattning	14	22	51
Inställning till att Sverige söker Natomedlemskap om Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar			
– Sverige bör då söka medlemskap	92	5	6
– Sverige bör inte söka medlemskap	22	80	9
– saknar uppfattning	6	15	8

Vertikal procent.

forts

tabell 68 forts.

År 2003	Natomedlemskap eller alliansfrihet		
	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	saknar uppfattning
Inställning till ett svenskt militärt eller försvarsrelaterat samarbete med andra länder			
– Natomedlemskap, inga trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	33	20	12
– Natomedlemskap, kan finnas trupper eller baser från Nato i Sverige i fredstid	33	5	4
– EU utvecklar en försvarsallians i vilken Sverige ingår	25	44	27
– saknar uppfattning	9	32	56
Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU			
– helt för/huvudsakligen för	82	26	29
– tveksam	10	30	36
– helt emot/huvudsakligen emot	5	40	13
– saknar uppfattning	2	4	21
Inställning till att EU genomför militära insatser utanför Europa			
– i huvudsak positiv	63	32	23
– i huvudsak negativ	26	47	22
– saknar uppfattning	12	22	55

Vertikal procent.

Tabell 69. Uppfattning om statens utgifter för det militära försvaret respektive den civila delen av totalförsvaret relaterade till andra uppfattningar.

År 2003	militära försvaret			
	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
Samtliga (n)	259	516	197	183
Uppfattning om Sveriges säkerhet: ökat samarbete stat – näringsliv i totalförsvarsuppgifter				
– säkerheten ökar	47	38	29	22
– säkerheten minskar	13	7	13	5
– säkerheten påverkas inte	14	22	24	10
– saknar uppfattning	25	32	35	63
Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter				
– (möta ett väpnat angrepp) försvara Sverige	28	19	6	8
– freda gränserna mot illegala intrång	31	28	11	14
– delta i internationella fredsfrämjande insatser	25	33	46	22
– stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred	7	11	24	14
– saknar uppfattning	9	9	13	41
Uppfattning om huvuduppgifterna för den civila delen av totalförsvaret				
– skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen	48	39	27	27
– stödja det militära försvaret	5	4	2	2
– stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar	31	31	43	23
– bidra till fred och säkerhet i vår omvärld	8	16	21	16
– saknar uppfattning	8	10	7	31
Inställning till delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden"				
– säkerheten ökar	22	19	15	14
– säkerheten minskar	38	33	42	19
– ingen förändring gentemot tidigare	22	28	23	13
– saknar uppfattning	18	20	20	54
Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret				
– bör ökas	88	49	47	28
– bör bibehållas oförändrade	8	46	34	9
– bör minskas	0	1	13	1
– saknar uppfattning	4	5	6	62

Vertikal procent

forts

tabell 69 forts.

År 2003	civila delen			
	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	saknar uppfattning
Samtliga (n)	624	340	31	160
Uppfattning om Sveriges säkerhet: ökat samarbete stat – näringsliv i totalförsvarsuppgifter				
– säkerheten ökar	42	34	30	19
– säkerheten minskar	11	8	7	4
– säkerheten påverkas inte	16	26	26	12
– saknar uppfattning	31	33	38	64
Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter				
– (möta ett väpnat angrepp) försvara Sverige	20	16	5	9
– freda gränserna mot illegala intrång	26	24	10	17
– delta i internationella fredsfrämjande insatser	31	37	47	21
– stärka det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred	13	12	17	12
– saknar uppfattning	11	11	21	40
Uppfattning om huvuduppgifterna för den civila delen av totalförsvaret				
– skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen	43	34	20	24
– stödja det militära försvaret	3	5	2	4
– stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar	31	36	30	25
– bidra till fred och säkerhet i vår omvärld	14	15	37	17
– saknar uppfattning	9	10	11	31
Inställning till delat ansvar för totalförsvarsuppgifter mellan staten och "marknaden"				
– säkerheten ökar	20	16	24	16
– säkerheten minskar	37	32	33	22
– ingen förändring gentemot tidigare	22	29	28	15
– saknar uppfattning	21	23	15	47

Vertikal procent.

Tabell 70. Inställning till och intresse för aspekter på det svenska försvaret relaterade till andra uppfattningar.

År 2003	föredragen typ av militärt försvar			
	yrkesförsvar	som bygger på allmän värnplikt	som bygger på frivilligt åtagande	saknar uppfattning
Samtliga (n)	243	518	249	145
Inställning till kvinnlig värnplikt				
– bra förslag	58	52	40	32
– dåligt förslag	30	32	45	32
– saknar uppfattning	12	16	15	36

År 2003	huvuduppgifter för det militära försvaret				saknar uppfattning
	1	2	3	4	
Samtliga (n)	199	281	361	142	172
Uppfattning om huvuduppgifterna för den civila delen av totalförsvaret					
– skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och trygga den livsnödvändiga försörjningen	73	55	20	22	17
– stödja det militära försvaret	6	6	3	3	1
– stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar	12	26	47	53	14
– bidra till fred och säkerhet i vår omvärld	6	9	27	19	7
– saknar uppfattning	4	5	3	3	62

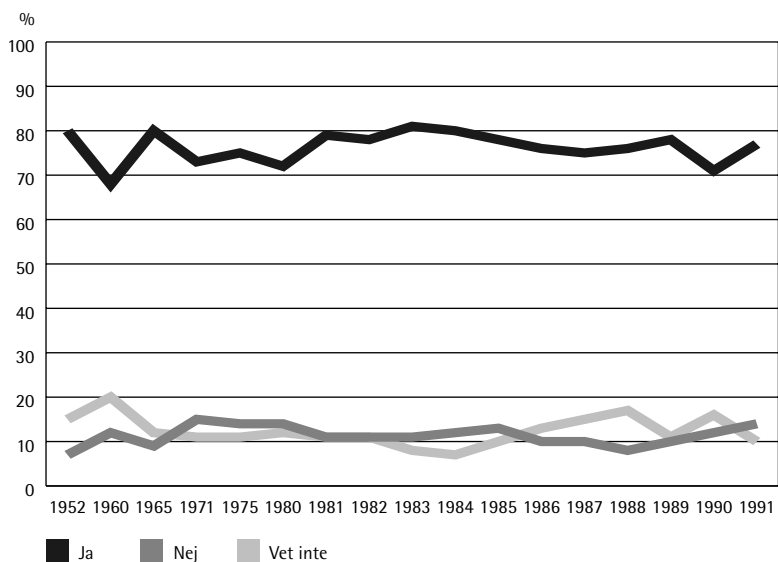
Militära försvaret: huvuduppgifter

- 1 försvara Sverige
- 2 freda gränserna mot illegala intrång
- 3 delta i fredsfrämjande internationella insatser
- 4 det civila samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred

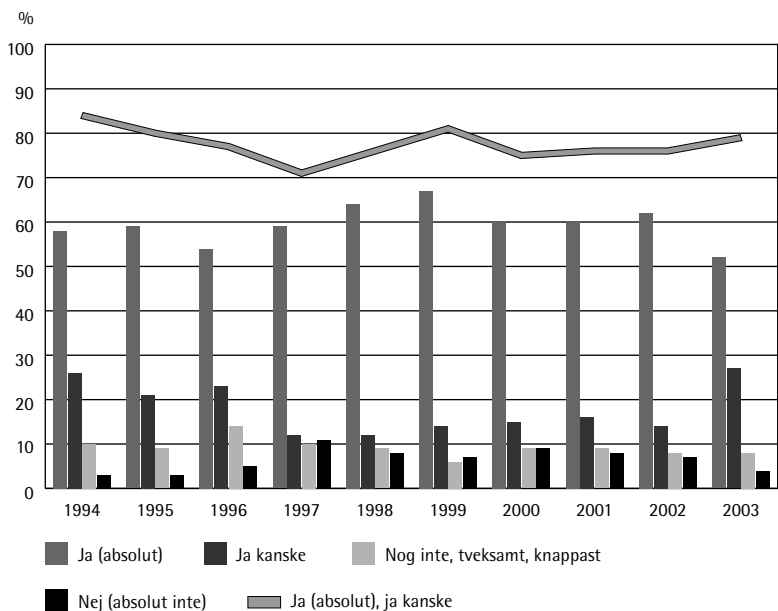
År 2003	intresse för Sveriges försvar				
	mycket stort	ganska stort	ganska litet	mycket litet/inget alls	saknar uppfattning
Samtliga (n)	130	295	439	236	55
Intresse för olika samhällsfrågor: <i>samhällets förmåga att klara av svåra påfrestningar i fred</i>					
– mycket stort	64	26	7	5	5
– ganska stort	26	57	48	24	9
– ganska litet	7	14	37	35	5
– mycket litet/inget alls	0	1	5	30	6
– saknar uppfattning	3	2	2	5	75

Vertikal procent.

Figur 1. Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd vid angrepp perioden 1952 till 1991.

Figur 2. Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd vid angrepp åren 1994–2003

Bilaga 3

Summary

Fewer feel there is a risk for large-scale war in Europe

The immediate effects on opinions of the terror attacks in the US on 11 September 2001 have now subsided completely. The proportion who this past autumn were worried about the political situation in the world is the same as last autumn (47%), but considerably lower than the autumn of the attacks in 2001 (55%, see *tables 10–12*).

Significantly more (32%) than in studies of the past years (approx. 20%) felt there was a small risk or no risk whatsoever for war in major parts of Europe (*tables 13–15*).

With respect to the military situation in our immediate geographical vicinity, 9% believed that the situation would become less threatening in the years to come and 14% believed it would become more threatening. The proportion who did not expect changes in the future military situation has decreased somewhat this year, amounting to 69% (*tables 16–18*).

The majority favours a military defence – but is doubtfulness increasing?

A clear majority, 82%, felt that Sweden should have a military defence. This proportion has, however, decreased compared to recent years, while the group of doubtful respondents increased to 13% this past autumn. This attitude among the population has not been so prevalent since the mid-1990s (*tables 37–39*).

Somewhat less than half (45%) favoured a Swedish military defence based on compulsory military service. One fifth (21%) would rather see a defence comprising employees only, i.e. a professional military, while the same proportion believed compulsory military service should be replaced with voluntary commitment to completing military basic training. Many had no opinion on the matter (*tables 40–41*).

It has been proposed that compulsory military service not only include men, but also women. Nearly half, 48%, felt that compulsory military service for women is good, while 34% felt it is bad. Nearly 20% had no opinion on the matter (*table 42*).

The majority favours increased appropriation of funds to the civil defence

This past autumn saw a great increase in the proportion who feel that government expenditures on the civil part of the total defence should be increased: from approx. 35% during recent years (with the exception of 2001 – 41%) to 54% this

autumn. The proportion who prefer unchanged expenditures decreased from approx. 50% during recent years to 29% this past autumn (*tables 56–57*).

The 2001 study revealed a dramatic increase in the proportion who want increased government expenditures on the military defence, but the opinion level has now returned to those of previous years. This past autumn, 22% felt that expenditures should increase, while 17% felt they should decrease. During recent years, somewhat more than half have favoured unchanged expenditures, but the proportion has decreased to 45%, while the proportion lacking an opinion has increased from 10 to 16% (*tables 53–55, 69*).

The traditional main tasks of the total defence are stressed

The Swedish total defence has a number of main tasks. Respondents were asked which of these tasks should be prioritized in terms of resource allocation during the next ten years. Approximately one third, 31%, felt that allocation should allow the military defence to participate in international peace-promoting military and humanitarian missions, while 24% felt that the main task of the military defence is to have the capability to protect our borders. Compared with last autumn, fewer this autumn (12 versus 19%) felt resources should be allocated so as to allow the military defence to support the civil society's ability to manage difficult strains during peacetime, and more this autumn (17 versus 10%) felt that the main task is to respond to an armed attack on Sweden and that resources should be allocated accordingly (*tables 43–44*).

As regards the civil defence, 38% considered (as compared to somewhat less than 30% in 2000 and 2002) that resources should be allocated such that it, in the event of an armed attack on Sweden or war in our vicinity, would have the capability to protect the civilian population, guarantee the most important societal functions and safeguard essential provisions. Fewer than last autumn (31 versus 37%) stressed the duty to contribute to society's ability to prevent and manage serious societal disturbances, and considerably fewer (15 versus 25%) felt that the most important task was to contribute to peace and security in the surrounding world through international efforts (*tables 45–46*).

Many positive to military assistance in the event of disturbances – but not always

Discussions have concerned whether military staff should be used in various civil situations. Many, 68%, felt that it was a “very good” suggestion that Swedish military provide assistance in the event of floods, forest fires, snow storms, etc., in other countries. Between 40 and 50% were of the same opinion as regards military staff helping the police with terrorist control, guarding of, e.g., the Parliament building, the Cabinet Office and the Ministries, embassies and airports, as well as helping the police to maintain order during violent demonstrations, riots and acts of destruction. Fewer (27 and 19%, respectively) felt it was a “very good” suggestion

for the military to help the police search for criminals and maintain order during demonstrations, while 17 and 27%, respectively, judged these to be “very bad” suggestions (*tables 47, a–f*).

Opinions on NATO are stable, but many favour Swedish participation in an EU military defence

With respect to NATO, the opinion level is largely stable. More than half (this autumn 59%) wanted Sweden to maintain its policy of military non-alignment, while approx. one fifth (22%) favoured full membership in NATO. Compared with previous years, uncertainly has spread somewhat at the “expense” of opposition to NATO (*tables 28–30*).

If Estonia, Latvia and Lithuania were to become NATO members, 25% considered that Sweden should apply for membership. Among those who felt that Sweden should remain outside NATO, 80% want this even if the Baltic nations were to become members (*tables 31 and 68*).

Around 40% were totally or mainly in favour of Swedish participation in a common military defence within the EU, but 27% were doubtful and equally many were against participation (*tables 33–35*). Somewhat less than 40% were mainly positive to the EU carrying out military efforts outside Europe, while the same proportion were not in favour of this. One fourth had no opinion on this matter (*table 27*).

No NATO units in Sweden during peacetime

If Sweden were to decide in favour of a military alliance or a defence-related collaboration with other countries, one third supported membership in NATO, a slightly greater proportion (37%) hoped, in that case, for inclusion in an EU military alliance, while nearly one third were uncertain or did not know. Among the NATO-positive respondents, 66% said that membership should not entail the presence of NATO troops or bases in Sweden during peacetime (*table 32*).

Support for international peace-keeping efforts

The majority, 67%, felt it is “right” that the United Nations use acts of war to create peace and security in different parts of the world, while 16% (compared to 20% during recent years) felt it is “wrong” (*tables 23–24*). The same proportion felt it is correct to send Swedish military units – at the request of the UN – overseas even if soldiers are involved in acts of war wherein they can be injured or killed, while 17% felt it is incorrect (*tables 25–26*). With regard to both these questions, the proportion lacking an opinion has increased.

The majority, 78%, felt that Sweden should contribute military staff to humanitarian interventions, but most of them also felt that this should only occur if the intervention has a UN mandate (*table 27*).

EU membership is considered to contribute more to Sweden's security than does military non-alignment

One fifth judged that our military non-alignment contributes positively to our security, but a similar proportion felt that it reduces our security and 33% felt that security was not affected. As many as 28% had no opinion on this matter (*table 22, a*; see the last part of table 22 where those lacking opinion are excluded).

As regards membership in the EU, 43% believed that it increases security, 15% that it decreases security and 26% that it has no effect; 16% don't know (*table 22, c*).

The following was felt about the effects on security of increased co-operation between the government and private industry in the area of total defence: 37% increased security, 9% decreased security, and 19% security unaffected by such co-operation (*table 22, b*).

Today, many duties of the total defence are carried out by both public utilities and private industry, e.g., electricity supply, telecommunications. Respondents were asked how this division of responsibility affects Sweden's security. Nearly one fifth, 18%, believed that it increases security, 33% that it decreases security and 23% that it does not entail any change in security. Many, 25%, had no opinion on the matter (*table 48*).

The will to defend the country continues to be high

This past autumn, 79% felt that armed resistance should be used if Sweden is attacked militarily, while 7% took exception to this notion. The proportion definitely willing to put up a defence (“ja”) has decreased somewhat compared with recent years, but the situation is largely stable and the will to defend the country is maintained at a high level (*tables 49–52 and figures 1–2*).

Compared to previous years, the population was not as secure in its belief that we would receive help from the outside in the event of a military attack on Sweden (*tables 19–21*).

Few, 7%, reported being (active or passive) members of a voluntary organization aimed at security, defence, international peace work or social assistance. Slightly less than half of these non-members, however, could imagine active membership, 15% were doubtful, while a similar proportion were uninterested and 22% have not considered membership (*tables 58–59*).

Positive outlook on Sweden, but less optimism about the future

Essentially everyone (95%) felt that Sweden is a good country to live in. The opinion level is not different from those of previous years, although some shifting of opinion can be noted as the proportion reporting that Sweden is “fairly” good is increasing (52%), while that reporting that it is “very” good is decreasing (43%; *tables 1–4*).

A major shift can be observed in the opinion level with regard to the future. Thirteen percent felt that it will be better to live in Sweden in the years to come,

while a considerably greater proportion, 46%, felt the opposite. The proportion of pessimists is increasing greatly, while that of optimists is decreasing (*tables 5–7*).

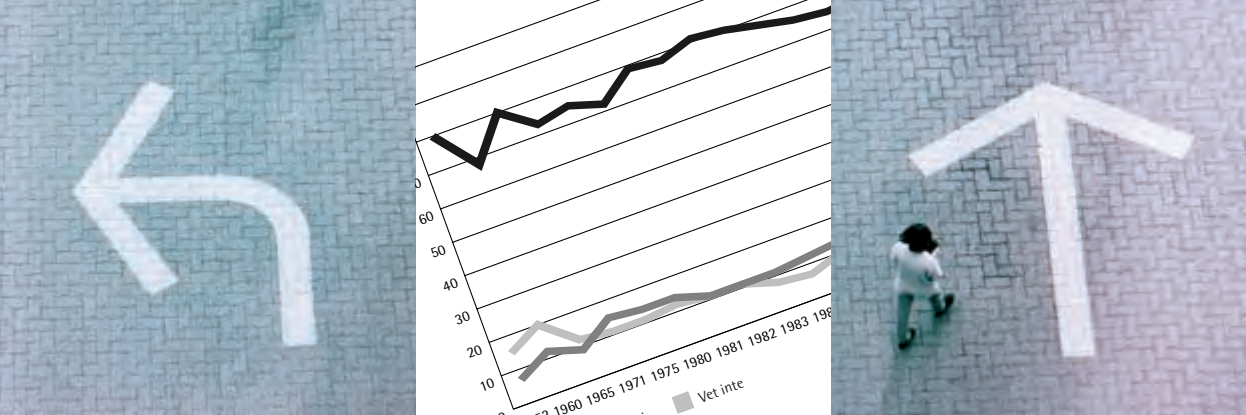
About the poll

The National Board of Psychological Defence (SPF) in Sweden conducts a yearly poll of public attitudes about the Swedish society, security policy, international affairs and defence. The first poll was conducted in 1952.

Of the population of persons residing in Sweden within the age range 18 to 74 years (in total 6,209,878 persons), a representative random sample of a total of 2,000 persons was taken from Statistics Sweden's register of the total population. The net sample amounted to 1,994 persons, to whom survey forms were sent by post. Following three reminders from Statistics Sweden, a total of 1,155 persons answered the survey. Data collection took place from 15 September to 29 October 2003, thus it began only days after the tragic murder of the Swedish Foreign Minister Anna Lindh and the day after the referendum on membership in the European Monetary Union. The response rate amounted to 58%. Thus, the attrition rate for this investigation, 42%, was high.

Background variables are listed in *Appendix 1* and all tables and figures are found in *Appendix 2*. It shall be noted in case of comparison with other SPF-studies that the poll this year was (for the first time) based on mailed questionnaires while previous studies are based on telephone interviews (1992-2002) or face-to-face interviews (1991 and earlier).

Web site: www.psyndef.se

Opinion 2003

Sedan 1952 genomför Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) årligen opinionsundersökningar med syftet att skapa en aktuell bild av allmänhetens syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret.

Undersökningens resultat och tabellbilagor finns även tillgängliga på SPF:s webbsida www.psyodef.se/opinion

For the English version see Summary – Appendix 3.

Opinion 2003 är sammanställd av Göran Stütz, laborator och tidigare forskningschef vid SPF.